

Aalborg Universitetscenter
Cand. merc. aud.
Hovedopgave

GENERATIONSSKIFTE

Udvalgte skatteretlige regler, hvorved
generationsskifte af erhvervsvirksomheder
kan gennemføres skatteneutralt

Udarbejdet af: Allan Østergaard
Vejleder: Henrik Vestergaard Andersen
Afleveret: Januar 2006

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1. Problemformulering	3
1.1. Motivering	3
1.2. Fortolkning af opgavetekst	4
1.3. Opgavens opbygning og hovedspørgsmål	5
1.4. Afgræsning	5
1.5. Model- og kildevalg	8
2. De valgte modeller	9
2.1. Reglerne om succession	9
2.2. Reglerne om løbende ydelser og henstand	10
2.3. Reglerne om ophørspension	10
2.4. Konsekvens af reglerne	11
2.4.1. Succession	11
2.4.1.1. Aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A	12
2.4.1.2. Kildeskattelovens § 33 C	13
2.4.2. Løbende ydelser og henstand	15
2.4.3. Ophørspension	16
2.5. Sammenfatning	17
3. Succession mellem familie, nærtstående og nære medarbejdere	18
3.1. Personkredsen	20
3.1.1. Familie og nærtstående	20
3.1.2. Nære medarbejdere	20
3.1.2.1. Succession i selskaber	21
3.1.2.2. Succession i personligt drevet virksomhed	22
3.1.2.3. Succession i opdelt virksomheder	23
3.2. Omfang af successionen i selskaber	23
3.2.1. Afgræsning af hovedaktionæraktier	24
3.2.2. Pengetank-reglen	25
3.2.2.1. Indtægtssiden	27
3.2.2.2. Aktivsiden	30
3.2.3. Overdragelse af mindst 15% af stemmeværdien	35
3.3. Omfang af succession i personligt drevet virksomhed	38
3.3.1. Overdragelser omfattet af successionsreglerne	39
3.3.1.1. En virksomhed eller en andel heraf	40

	Side
3.3.1.2. Ejendomme	43
3.3.2. Skattemæssige forhold omfattet af successionen	45
3.3.2.1. Succession i ejertid	46
3.3.2.2. Virksomheds- og kapitalafkastordningen	49
3.4. Sammenfatning	52
4. Løbende ydelser og henstand vedrørende goodwill	55
4.1. Personkredsen	55
4.2. Afgrænsning af løbende ydelser	56
4.2.1. Definition af gensidig bebyrdende aftale	56
4.2.2. Omfattede aktiver	57
4.2.3. Krav til ydelsen	57
4.3. Anvendelse af bestemmelserne	62
4.3.1. Den skattemæssige behandling i aftaleåret	62
4.3.1.1. Kapitaliseringen	62
4.3.1.2. Formelle krav og prøvelse af kapitaliseringen	64
4.3.2. Den skattemæssige behandling efter aftaleåret	65
4.3.2.1. Saldosystemet	66
4.3.2.2. Ophør	66
4.3.3. Afståelse af gensidig bebyrdende aftale om løbende ydelser	68
4.4. Henstandsordningen	70
4.5. Sammenfatning	71
5. Ophørspension	73
5.1. Personkredsen	73
5.2. Krav vedrørende aktivitet og ophør	77
5.2.1. Pengetanke	78
5.2.2. Anpartsvirksomhed	81
5.2.3. Krav vedrørende ophør	82
5.3. Anvendelse af reglerne	85
5.4. Sammenfatning	87
6. Konklusion	89
7. Summary	94
8. Bilag	97
9. Litteraturliste	100

1. PROBLEMFORMULERING

1.1. Motivering

Det danske erhvervsliv er kendetegnet ved mange små og mellemstore virksomheder med en lille ejerkreds. En væsentlig del af disse virksomheder står i de kommende år overfor et generationsskifte, idet de nuværende ejere nærmer sig pensionsalderen.

Ved et generationsskifte skal der tages hensyn til såvel sælgers som købers interesser. Sælger er interesseret i, at virksomheden kan fortsættes med en positiv udvikling, hvilket bl.a. kræver, at virksomheden kan overdrages til en person med den rette faglige viden. Personen findes ikke nødvendigvis i sælgerens egen familie, hvorfor eksempelvis en af virksomhedens medarbejdere kunne være den rette arvtager. Herudover skal sælgerens økonomiske ønsker tilgodeses, således at den kommende tilværelse kan planlægges bedst muligt. Fra købers synspunkt er den væsentligste interesse, at tilværelsen som virksomhedsindehaver kan hænge sammen økonomisk, hvorfor virksomheden skal give et afkast som står i et rimeligt forhold til finansieringsbehovet ved overtagelsen af virksomheden.

Udover køber og sælger har samfundet en interesse i at sikre bedst mulige betingelser for generationsskifte, da alternativet ofte vil være lukning af virksomheden, eller i bedst fald salg i mindre enheder. Et generationsskifte er således den bedste måde til at bevare virksomhedens arbejdspladser, og samtidig er der større mulighed for optimal udnyttelse af den knowhow, der er opbygget i virksomheden.

Emnet har som følge af interesserne for såvel de involverede parter som samfundet i flere år haft megen bevågenhed fra bl.a. politikere og interesseorganisationer. Fra politisk side har været nedsat udvalg med henblik på at vurdere eksisterende regler på området og komme med forslag til forbedringer.

De skatteretlige regler spiller ved stort set alle generationsskifteovervejelser en væsentlig rolle ved valg af fremgangsmåde. Det vil ofte være i både køber og sælgers interesse, at generationsskiftet kan gennemføres med mindst mulig skattebetaling her og nu, idet det reducerer købers finansieringsbehov, mens sælgers fremtidige investeringsgrundlag forbedres.

På baggrund af ovenstående behandles i denne opgave et udvalg af muligheder i den danske skattelovgivning for skatteneutralt at gennemføre et generationsskifte.

1.2. Fortolkning af opgavetekst

Opgaveteksten er følgende:

”Udvalgte skatteretlige regler, hvorved generationskifte af erhvervsvirksomheder kan gennemføres skatteneutralt”.

Ved et generationskifte sker hel eller delvis overdragelse af aktiviteten og aktiverne i en erhvervsvirksomhed. I de skatteretlige regler findes ingen præcis afgrænsning af generationskifte i forhold til andre overdragelser, idet begrebet ikke er defineret klart og entydigt.

De udvalg, som har behandlet de skattemæssige forhold omkring generationskifter, har bl.a. givet følgende definitioner:¹

”Efter naturligt sprogbrug indebærer et generationskifte, at ejerskabet overgår til yngre slægtsled.”

”..situationer, hvor en virksomhed overdrages til yngre slægtninge eller én eller flere medarbejdere”

I begge definitioner er generationskifte afgrænset fra andre virksomhedsoverdragelser ved, at erhverver udgør en bestemt personkreds. De nedsatte udvalg har ud fra afgrænsningen fokuseret på regler, som kan lette overdragelser til en begrænset personkreds.

Generationskifte forbindes herudover ofte med situationer, hvor en virksomhed videreføres ved den hidtidige ejers tilbagetrækning eller død. Af hensyn til eksempelvis finansieringen og ledelsesmæssige forhold vil videreførelsen ofte ske ved et glidende generationskifte, hvor virksomheden eller en del heraf overdrages over flere år.

Med udgangspunkt i ovenstående fortolkes generationskifte i denne opgave, som hel eller delvis overdragelse af en virksomhed til en eller flere nye ejere inden for familiekredsen eller til medarbejdere.

Ved skatteneutralt forstås i denne opgave, at der i forbindelse med overdragelsen ikke udløses skat af den fulde handelsværdi, men at skattebetalingen udskydes til et senere tidspunkt. Den udskudte skattebetalingen kan påhvile såvel sælger som køber.

1.3. Opgavens opbygning og hovedspørgsmål

¹ Betænkning nr. 1111/1987, side 7 og Betænkning nr. 1374/august 1999, side 14

Generationsskifte

Opgavens indledende afsnit omfatter en beskrivelse af formålet med og baggrunden for de skatteregler, som behandles i opgaven. Afsnittet indeholder herudover en beskrivelse af de økonomiske konsekvenserne for overdrager og erhverver ved anvendelse af reglerne.

Indholdet af de udvalgte skatteregler behandles herefter i hvert sit hovedafsnit, som indeholder en redegørelse for hvem, der kan anvende reglerne, samt under hvilke betingelser og i hvilket omfang.

De danske skatteregler består udover objektive bestemmelser af subjektive forhold, som kan give anledning til fortolkningsproblemer. Fortolkningen foretages eksempelvis ved domstolene og i meddelelser fra skattemyndighederne, hvilket dog ikke i alle tilfælde giver entydige svar på problemstillingerne.

Behandlingen vil udover en beskrivelse af gældende lovgivning omfatte henvisninger til domme og afgørelser inden for de enkelte områder, samt en diskussion af eventuelle problemstillinger. Formålet med denne del af opgaven er at afklare, om der gennem domstolsafgørelser eller administrative afgørelser er skabt en praksis for de subjektive forhold, eller om problemstillingerne på nuværende tidspunkt er uafklarede. Det har betydning for de enkelte reglers anvendelighed som fremgangsmåde for et skatteneutralt generationsskifte.

Opgavens hovedspørgsmål er følgende:

- Hvordan opnås udskydelse af skatten?
- Hvad er betingelserne for at anvende reglerne?
- Hvilke skatteretlige konsekvenser har reglerne for de involverede parter?
- Hvilke problemstillinger indeholder reglerne?
- Er der behov for ændring af regler?

Målet med opgaven er at give en begrundet stillingtagen til problemstillinger ved de enkelte regelsæt. Det er således ikke intentionen, at alle detaljer ved hver mulighed skal beskrives.

1.4. Afgrænsning

Et generationsskiftet vil som udgangspunkt omfatte overdragelse af en virksomheds aktiver og i nogle tilfælde passiver. Sammensætning af aktiver og passiver vil afhænge af den enkelte virksomheds aktivitet og økonomiske udvikling. Herudover vil virksomhedens driftsform have betydning for valg af model. De fleste virksomheder i Danmark er enten personligt ejede eller drives som aktie- eller anpartsselskaber, hvorfor denne opgave vil fokusere på disse virksomhedstyper. Eventuelle særregler ved andre driftsformer vil således ikke blive behandlet.

Generationsskifte

Ved et generationsskifte er det målet at finde den mest hensigtsmæssige løsning for overdrager og erhverver, hvor parternes individuelle forhold iagttages. Et tvunget generationsskifte som følge af sælgers død vil typisk gøre det vanskeligere at imødegå parternes situation, hvorfor denne opgave vil omfatte reglerne for generationsskifte i levende live.

Som følgende citat udtrykker, findes i de danske skatteregler adskillige muligheder for at reducere eller udskyde skattebetalingen ved et generationsskifte:²

”Det synes specielt for Danmark, at der udvikles og anvendes mange forskellige generationsskiftemodeller for at tage brodden af de skatter og afgifter, der erlægges i forbindelse med gennemførelsen af et generationsskifte.”

Følgende eksempler på tiltag til forbedring af betingelserne for generationsskifte kan nævnes:

- Lempelse af successionsregler med hensyn til virksomhedstype og personkreds
- Gunstige regler omkring pensionsindskud ved ophør med erhvervsvirksomhed
- Højere fradragsværdi på aktieinvesteringer
- Lempeligere regler for omstruktureringer
- Anvendelse af etableringskontomidler ved anskaffelse af aktier og goodwill
- Anvendelse af pensionsmidler til investering i unoterede aktier

Der kan ikke opstilles retningslinier for, hvilke skatteregler eller kombinationer heraf der er mest fordelagtige, idet fordele og ulemper ved anvendelse af skattereglerne vil afhænge af forholdene omkring det enkelte generationsskifte.

I denne opgave behandles følgende skatteregler:

1. Kildeskattelovens § 33 C og aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A, der omhandler succession mellem familie, nærtstående og nære medarbejdere
2. Ligningslovens § 12B og afskrivningslovens § 40, stk. 7 om løbende ydelser og henstand med skattebetalingen af avancer på goodwill m.v.
3. Pensionsbeskatningslovens § 15A om ophørspension for selvstændige

De pågældende regler er valgt ud fra, at en del af formålet med indførelsen ifølge forarbejderne til loven er at lette generationsskifter. Reglerne kan herudover anvendes uden tilladelse fra skattemyndighederne, og der stilles ingen særlige vilkår omkring den fremtidige drift eller vedrørende ejerforhold.

² Nordisk Skattevidenskabeligt Forskningsråds seminar Danmark 2001, Juridisk Generalrapport side 23

Generationsskifte

Endelig er reglerne anvendelige ved såvel hel som delvis overdragelse af virksomheder, og som anført under fortolkningen af generationsskiftebegrebet kan reglerne anvendes af både familiekredsen og medarbejdere. Med undtagelse af successionsreglerne efter kildeskatteloven og aktieavancebeskatningsloven kan de valgte skatteregler ligeledes anvendes af øvrige erhververer.

I 1968 blev indført princippet om kildebeskatning, hvorefter ægtefæller skulle beskattes særskilt af selvstændig virksomhed. For at forhindre likviditetsmæssige problemer ved overdragelse af aktiver fra den ene ægtefælles virksomhed til den andens blev reglerne om succession efter kildeskattelovens § 26 A og § 26 B indført. Efter reglerne sker overdragelser mellem ægtefæller altid med succession. Da reglerne ikke er valgfri, og formålet med reglerne om ægtefællebeskatning ikke er at lette generationsskifter, vil de skatteretlige regler for overdragelse mellem ægtefæller ikke blive behandlet særskilt.

For at kunne gennemføre generationsskiftet på det ønskede tidspunkt og med et optimalt resultat skal det planlægges i god tid. En langsigtet planlægning kan desuden sikre, at der opnås en hensigtsmæssig virksomheds- og ejerstruktur.

Ofte indebærer det etablering af et holdingselskab med et eller flere datterselskaber, idet denne struktur åbner mulighed for udlodning af skattefrit udbytte fra datter- til moderselskab. Ved salg af kapitalandelen i datterselskabet vil avancen ligeledes være skattefri, såfremt moderselskabet har ejet aktierne i over tre år. Holdingselskabet vil således kunne fungere som en pengetank for hovedaktionæren.

Etablering af holdingstrukturen kan afhængig af udgangspunktet omfatte flere faser. En personlig drevet virksomhed vil i første omgang skulle omdannes til et selskab, hvorefter et moderselskab kan etableres ved en aktieombytning eller tilførsel af aktiver til et nyt selskab. De enkelte faser udløser som udgangspunkt avancebeskatning, men kan efter reglerne i lov om skattefri virksomheds-omdannelse, aktieavancebeskatningslovens § 13 og fusionsskattelovens § 15 c og d gennemføres skatteneutralt, således at skatten udskydes.

Er der flere ejere af virksomheden eller ønskes driftsaktiviteten fordelt på flere selskaber kan omstruktureringen foretages i form af en spaltning, hvilket efter fusionsskattelovens § 15 a og b ligeledes kan gennemføres skatteneutralt.

Reglerne for skattefri virksomhedsomdannelse, aktieombytning, tilførsel af aktiver og spaltning vil ikke blive gennemgået særskilt, men alene blive inddraget, såfremt de har relevans i forhold til de metoder, som opgaven fokuserer på.

Værdiansættelse af de enkelte aktiver og virksomheden som helhed er ved generationsskifte og andre virksomhedsoverdragelser et væsentlig element. Skattelovgivningen indeholder regler for værdiansættelsen mellem interesseforbundne parter, mens overdragelser mellem uafhængige parter antages at ske på

markedsvilkår. Uafhængige parter er dog ikke afskåret fra at anvende skatte-reglerne ved opgørelsen af markedsværdien. Som en del af værdiansættelsen indgår ved succession beregning af passivpost efter kildeskattelovens § 33 D.

I denne opgave fokuseres på muligheder for skatteneutrale overdragelser, mens værdiansættelsen ikke indgår i opgavens formulering. Regler for værdiansættelse og beregning af passivpost samt problemstillinger i forbindelse hermed behandles ikke særskilt, men vil blive berørt i det omfang, det vurderes at være relevant for behandlingen af de valgte modeller.

Endelig vil skatteretlige regler for omgørelse og muligheder for klageadgang kun blive berørt, hvis det har betydning for de beskrevne modeller.

1.5. Model- og kildevalg

Redegørelsen for de udvalgte regler vil tage udgangspunkt i de enkelte paragrafer og relevante afsnit i ligningsvejledningen. Herudover vil litteratur på området blive inddraget.

Ved diskussion af problemstillinger vil forarbejder til lovgivningen samt afgørelser fra domstole og skattemyndighederne blive anvendt. Endvidere vil indgå kommentarer til afgørelser og domme samt artikler og anden litteratur vedrørende de behandlede emner.

I opgaven er anvendt domme og andet materiale, som er fremkommet indtil 1. december 2005.

2. DE VALGTE MODELLER

Generationsskiftemodellerne, som de valgte skatteregler regulerer, er inspireret af forslag, som beskrives i generationsskifteudvalgenes betænkninger fra 1987 og 1999³. Indholdet i skattereglerne er følgende:

<u>Skatteregel</u>	<u>Indhold</u>
Kildeskattelovens § 33 C	succession i personligt drevne virksomheder
Aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11A	succession i selskaber
Ligningslovens § 12 B	saldosystem vedrørende løbende ydelser
Afskrivningslovens § 40, stk. 7	henstand med skattebetalingen af visse avancer
Pensionsbeskatningslovens § 15A	gunstige regler for pensionsindskud ved ophør

Ligningslovens § 12 B, der er en betingelse for anvendelse af henstandsordningen i afskrivningslovens § 40, stk. 7, er indført for at undgå dobbelt skattemæssig effekt ved berigtigelse med løbende ydelser i gensidigt bebyrdende aftaler, mens formålet med de øvrige modeller er at neutralisere avancebeskatningen af overdrageren i afståelsesåret.

2.1. Reglerne om succession

I 1983 nedsatte den daværende regering et udvalg med henblik på at få overblik over de skatte- og afgiftsmæssige regler for generationsskifte af erhvervsvirksomheder. Udvalget afsluttede sit arbejde i 1987 og anførte, at lempeligere regler for familieoverdragelse ved død end i levende live kunne betyde, at generationsskifter blev udskudt. Det ville derfor være hensigtsmæssigt at åbne mulighed for succession i levende live, således at en virksomhed kunne overdrages af en eller flere omgange, uden at det ville udløse skat.

På baggrund af udvalgets arbejde blev fremsat forslag om at give mulighed for succession i levende live ved overdragelse mellem familie og nærtstående. Folketinget vedtog lovforslaget ved lov nr. 763 af 14/12 1988, og successionsreglerne, der blev indsat i kildeskattelovens § 33C og aktieavancebeskatningslovens § 11, fik virkning for aftaler indgået efter 1. januar 1989.

Kildeskattelovens regler vedrører virksomheder, der drives i personligt regi, mens reglerne i aktieavancebeskatningsloven omfatter virksomheder, der drives i selskabsform.

I forbindelse med udvidelse af personkredsen til også at omfatte nære medarbejdere er aktieavancebeskatningslovens § 11 A tilføjet ved lov nr. 394 af 6/6 2002.

³ Betænkning nr. 1111/1987 og betænkning nr. 1374/august 1999

2.2. Reglerne om løbende ydelser og henstand

Ligningslovens § 12B og afskrivningslovens § 40, stk. 7 blev vedtaget ved lov nr. 386 af 2/6 1999 med virkning for aftaler indgået efter 1. juli 1999.

Indtil indførslen af ligningslovens § 12B medførte skattereglerne dobbelt skattemæssig effekt for såvel yder som modtager af en løbende ydelse. Dobbeltbeskatningen af modtageren bestod i avancebeskatning i afståelsesåret og beskatning i de efterfølgende år af den årlige ydelse. I avanceberegningen blev salgssummen opgjort som den kapitaliserede værdi af de aftalte ydelser. Yderen fik tilsvarende dobbeltfradrag, dels ved afskrivning på aktivernes anskaffelsessum og dels ved fradrag for de årlige ydelser.

Beskatningen af løbende ydelser blev i midten af 1990-erne gennemgået af Retssikkerheds-udvalget⁴, der overvejede at forenkle beskatningen ved at anvende et kasse-princip. Det var dog udvalgets opfattelse, at kasse-princippet ikke var anvendeligt, da der i aftaleåret skulle opgøres en handelssum, dels af hensyn til avancebeskatning af overdrager og dels af hensyn til fastlæggelse af erhververs afskrivningsgrundlag.

Udvalget foreslog, at princippet med kapitalisering i aftaleåret blev opretholdt, mens reglerne omkring beskatning af løbende ydelser i de efterfølgende år skulle ændres. De nye regler skulle i højere grad ligestille løbende ydelser med andre finansieringsformer som eksempelvis gældsbreve.

Ved overdragelse af en virksomhed er finansieringen af goodwill typisk vanskeligere end andre aktiver, da værdiansættelsen er usikker, og muligheden for sikkerhedsstillelse begrænset. Sammen med ændringerne omkring løbende ydelser blev indført en henstandsordning vedrørende skattebetalingen på avancer af goodwill med henblik på at reducere overdragerens krav til fortjenesten på goodwill.

De to regelsæt betyder, at overdrageren kan opnå en rentefri henstand med skattebetalingen af en del af avancerne, og samtidig undgås den dobbelte skattemæssige effekt af løbende ydelser.

2.3. Reglerne om ophørspension

Pensionsbeskatningslovens § 15 A om ophørspension blev vedtaget ved lov nr. 1282 af 20/12 2000 og havde virkning fra 1. januar 2001.

Reglerne om ophørspension er indført som en del af en række forslag, der skal sikre og udbygge et konkurrencedygtigt skattesystem, bl.a. med henblik på at forbedre mulighederne for generationsskifte af erhvervsvirksomheder.

⁴ Redegørelse fra Retssikkerhedsudvalget, februar 1996

Af forarbejderne til den oprindelige lov fremgår, at hensigten med reglerne er følgende:⁵

”at indføre en særlig adgang for personer over 55 år, der har drevet selvstændig virksomhed i mindst 10 år, til at oprette pensionsordninger i forbindelse med virksomhedsophør”.

Behovet for særlige gunstige regler for den nævnte gruppe blev begrundet med, at disse personer i perioden som selvstændig først og fremmest investerer et økonomisk overskud i virksomheden. De selvstændige erhvervsdrivende har derfor ikke i samme grad som andre skatteydere sparet op til pensionstilværelsen ved indskud på pensionsordninger. Den manglende opsparing i pensionsordninger opvejes ikke af den opsparing, som investeringerne i virksomheden har genereret, idet der ved ophør af virksomheden foretages beskatning af eventuelle fortjenester.

2.4. Konsekvens af reglerne

Som nævnt indledningsvist medfører reglerne, at avancebeskatningen i afståelsesåret reduceres. Parterne opnår dog ikke skattefrihed, idet skattebetalingen udskydes til et senere tidspunkt.

Da anvendelse af reglerne om skatteneutrale overdragelser er valgfri må det i den enkelte situation vurderes om realisationsbeskatning er en bedre løsningen.

2.4.1. Succession

Ved anvendelse af successionsreglerne i kildeskattelovens § 33 C og aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A indtræder erhverver i overdragerens skattemæssige stilling og overtager den udskudte skatteforpligtelse på de overdragne aktiver.

Erhververs kompensation for at overtage den udskudte skatteforpligtelse og indtræde i overdragerens skattemæssige stilling er en reduktion af overdragelsessummen. Da værdiansættelsen, uanset om der succederes, skal tage udgangspunkt i markedsværdien kan en prisreduktion blive betragtet som en gave, der er afgiftspligtig for modtageren.

Gavebetragtningen vil hovedsageligt blive aktuel ved overdragelser mellem nærtstående, da værdiansættelsen ved overdragelser mellem parter, der ikke er interesseforbundne, antages at svare til markedsværdien. For aktiver, hvor der ikke findes et effektivt marked indeholder skattelovgivningen værdiansættelsescirkulærer, der finder anvendelse ved handler mellem interesseforbundne parter.

2.4.1.1. Aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11A

⁵ LFF2000-2001.1.33, bemærkninger til lovforslaget, afsnit 1

Generationsskifte

Ved overdragelse af aktier succederer erhverver i overdragers skattemæssige stilling for så vidt angår anskaffelsessum, –tidspunkt og hensigt. Den likviditetsmæssige fordel ved succession i aktier består i en rentefordel i erhververs ejerperiode, idet avancebeskatningen udskydes til erhververs salgstidspunkt. Det kan illustreres ved følgende eksempel, hvor købers ejertid udgør 15 år:

Eksempel 2.1. - aktier

(tkr.)	Uden succession		Med succession	
	Sælger	køber	Sælger	køber
Overdragelsespris	2.500	2.500	1.787	1.787
Skattemæssig anskaffelsessum	200	2.500		200
Skat	976			
Provenue efter skat	1.524		1.787	
Udskudt skat				976
Nutidsværdi af udskudt skat				450
Købspris efter skat		2.500		1.787
Fordel ved succession			263	263

Kilde: egen tilvirkning

Ved overdragelse uden succession udgør sælgers avance 2.300 tkr., hvilket udløser en skat på 976 tkr. Sælgers provenu efter skat bliver herefter 1.524 tkr. Købers anskaffelsessum ved en senere afståelse af aktierne udgør 2.500 tkr.

Anvendes successionsreglerne overtager køber sælgers oprindelig anskaffelsessum, og vil ved en senere afståelse skulle beregne avancen ud fra en anskaffelsessum på 200 tkr. Køber overtager herved en udskudt skatteforpligtelse, hvorfor overdragelsesprisen reduceres. Som kompensation for den lavere pris opnår sælger en skattebesparelse, idet der ikke skal betales skat i forbindelse med overdragelsen.

Den udskudte skatteforpligtelse, som køber overtager ved successionen, svarer til sælgers skattebesparelse. Købers rentefordel ved skatteudskydelsen kan beregnes ved at tilbagediskontere den udskudte skat. I eksemplet er anvendt en diskonteringsfaktor på 5,3%, hvilket giver en nutidsværdi på 450 tkr.

Rentefordelen, der svarer til forskellen mellem den udskudte skat på 976 tkr. og nutidsværdien på 450 tkr., udgør i eksemplet 526 tkr. Fordelingen af rentefordelen mellem køber og sælger vil afhænge af situationen, men er i eksemplet fordelt ligeligt med 263 tkr. til hver. Overdragelsesprisen ved succession bliver i eksemplet herefter 1.787 tkr.

2.4.1.2. Kildeskattelovens § 33 C

I personligt ejede virksomheder vil en overdragelse omfatte virksomhedens aktiver og eventuelt gældsforpligtelser. Aktivernes sammensætning afhænger af den enkelte virksomhed, men vil typisk omfatte anlægsaktiver samt varebeholdninger, varedebitorer og likvide beholdninger. Som udgangspunkt vil avance

Generationsskifte

ved overdragelse af aktiverne udløse skat. Med hensyn til opgørelse af avance behandles de enkelte aktiver skattemæssigt forskelligt.

Afskrivningsberettigede materielle og immaterielle anlægsaktiver vil skattemæssigt være nedskrevet med de foretagne afskrivninger. Er handelsværdien større end den nedskrevne værdi udløses en avance.

For de fleste afskrivningsberettigede aktiver foretages opgørelsen efter reglerne i afskrivningsloven, hvorefter avance eller tab svarer til forskellen mellem den kontantomregnede salgssum og den nedskrevne værdi.

Ved ejendomme opdeles avanceopgørelsen i genvundne afskrivninger og avance i forhold til den oprindelige anskaffelsessum, der opgøres efter reglerne i henholdsvis afskrivningsloven og ejendomsavancebeskatningsloven.

I de følgende eksempler er vist den likviditetsmæssige fordel ved succession i goodwill og driftsmidler.

Eksempel 2.2. - goodwill

(tkr.)	Uden succession		Med succession	
	Sælger	køber	Sælger	køber
Overdragelsespris	2.500	2.500	1.081	1.081
Fortjeneste	2.500			
Skat (62,5%)	1.562			
Sælgers provenue efter skat	938		1.081	
Afskrivninger		2.500		
Skatteværdi (62,5%)		1.562		
Nutidsværdi af afskrivninger		1.276		
Købers pris efter skat		1.224		
Fordel ved succession			143	143

Kilde: 2001-02, 2. samling – Skatteudvalget, L194, bilag 25

I eksemplet udgør den skattemæssige saldo værdi af goodwill 0 kr., hvorfor sælgers avance svarer til overdragelsessummen på 2,5 mio. kr.

Ved overdragelse uden succession har sælger ved en skatteprocent på 62,5% et provenu efter skat på 938 tkr., mens købers afskrivningsgrundlag udgør 2.500 tkr. Køber vil efter afskrivningslovens § 40 kunne afskrive på goodwill i de følgende 7 år, hvilket repræsenterer en skatteværdi på 1.562 tkr. Da afskrivningerne først giver en skattebesparelse i de kommende år, vil det betyde en rentefordel, der kan beregnes ved at tilbagediskontere afskrivningernes skatteværdi.

Generationsskifte

Ved en diskonteringsrente på 5,3% udgør nutidsværdien 1.276 tkr., hvorefter købers reelle pris efter skat bliver 1.224 tkr. Forskellen på sælgers provenu på 938 tkr. og købers pris på 1.224 tkr. svarer til en rentefordel på 286 tkr. En ligelig fordeling af rentefordelen svarer til, at goodwill ved overdragelse med succession værdiansættes til 1.081 tkr.

Eksempel 2.3. - driftsmidler

(tkr.)	Uden succession		Med succession	
	Sælger	køber	Sælger	køber
Overdragelsespris	2.500	2.500	1.557	1.557
Fortjeneste	1.750			
Skat (62,5%)	984			
Sælgers provenue efter skat	1.516		1.557	
Afskrivninger		2.500		750
Skatteværdi (62,5%)		1.000		469
Nutidsværdi af afskrivninger		1.288		386
- heraf vedr. gammel saldo		386		386
- heraf vedr. ny saldo		902		
Købers pris efter skat		1.212		1.171
Fordel ved succession			41	41

Kilde: LFF2001-02, 2. samling - Skatteudvalget, L194, bilag 25

Eksemplet med overdragelse af driftsmidler følger samme princip som i det foregående eksempel, men med den forskel, at de overtagne aktiver har en skattemæssige saldo værdi på 750 tkr.

Ved en skattepligtig overdragelse fratrækkes den skattemæssige saldo værdi ved sælgers avanceopgørelse. Herudover er sælger som følge af reglerne i afskrivningslovens § 9 om driftsmidler og § 21 om genvundne afskrivninger på ejendomme kun skattepligtig af 90% af den skattemæssige avance.

Køber overtager ved anvendelse af successionsreglerne et afskrivningsgrundlag på 750 tkr., der omregnet til nutidsværdi har en skatteværdi på 386 tkr. I eksemplet bliver rentefordelen ved succession i alt 82 tkr., der som i det foregående eksempel er fordelt ligeligt mellem sælger og køber.

Tilsvarende kan beregnes en rentefordel ved overdragelse af ejendomme under hensyntagen til de særlige regler, der gælder for opgørelse af genvundne afskrivninger og ejendomsavancer. Rentefordelen vil sammenlignet med driftsmidler ofte udgøre et større beløb, idet salg af ejendomme som følge af prisudviklingen medfører højere avancer samtidig med, at afskrivningsperioden på bygninger er længere end på driftsmidler.

2.4.2. Løbende ydelser og henstand

Generationsskifte

Ligningslovens § 12 B regulerer den skattemæssige situation for begge parter i en gensidigt bebyrdende aftale om overdragelse af aktiver, som berigtiges ved, at overdrageren modtager en løbende ydelse fra erhverver.

Ved en løbende ydelse udgør handelsværdien for det overdragne aktiv en andel af de samlede ydelser, men som følge af usikkerhed om varigheden eller den beløbsmæssige størrelse kan handelsværdien af ydelserne ikke opgøres nøjagtig.

Efter skattereglerne opgøres ved overdragelse af skatterelevante aktiver uanset berigtigelsesform en avance for overdrager samt anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag for erhverver. En yderligere beskatning af ydelserne i betalingsåret giver som tidligere omtalt en dobbelt skattemæssig effekt.

Bestemmelserne i ligningslovens § 12 B betyder, at den dobbelte skattemæssige effekt undgås, idet ydelserne ikke har skattemæssige konsekvenser i betalingsåret. Den løbende beskatning/fradragsret udskydes i stedet indtil den nominelle sum af de akkumulerede løbende ydelser overstiger den beregnede handelsværdi i aftaleåret.

Efter reglerne i afskrivningslovens § 40, stk. 7 kan overdrageren opnå en rentefri henstand i op til syv år vedrørende skatten af avance på goodwill og andre immaterielle ydelser. En reduktion af overdragelsessummen for goodwill med et beløb svarende til rentefordelen påvirker ikke overdragers samlede gevinst, men reduktionen vil forbedre erhververs muligheder for at finansiere købet.

I bilag 2 er opstillet et eksempel, der viser forløbet af henholdsvis en løbende ydelse og et gælds-brev ved overdragelse af goodwill. Den løbende ydelse udgør i eksemplet 100 tkr. i 7 år, hvilket ved en kapitaliseringsrente på 6% p.a. giver en værdi af goodwill på 558 tkr. I eksempel 2.4 er ved en skattesats på 60% vist forskellen i kontant betaling i de enkelte år. Betalinger er vist ved angivelse af ().

Eksempel 2.4. - løbende ydelse

(tkr.) År	Løbende ydelse		Gælds-brev		Fordel ved løbende ydelse	
	Modtager	Yder	Modtager	Yder	Modtager	Yder
1	0	(52)	(255)	(32)	255	(20)
2	0	(52)	82	(34)	(82)	(18)
3	0	(52)	85	(37)	(85)	(15)
4	65	(52)	88	(40)	(22)	(12)
5	100	(52)	90	(43)	10	(10)
6	75	(27)	93	(46)	(18)	18
7	40	8	97	(49)	(57)	57
	<u>280</u>	<u>(280)</u>	<u>280</u>	<u>(280)</u>	<u>(0)</u>	<u>0</u>

Kilde: egen tilvirkning

Generationsskifte

For overdrageren giver den løbende ydelse og henstandsordningen en likviditetsfordel, idet skattebetalingen i forhold til et gældsbrief fordeles over flere år. For erhverver betyder den løbende ydelse derimod et likviditetstab i de første år, da skatteværdien af rentedelen ved en løbende ydelse først slår i gennem, når den kapitaliserede værdi er afdraget.

2.4.3. Ophørspension

Pensionsbeskatningslovens § 15 A regulerer den skattemæssige situation for overdrageren af en erhvervsvirksomhed, mens erhververen ikke påvirkes direkte af bestemmelserne. I afståelsesåret kan er person, der driver virksomhed i personlig regi eller selskabsform, indskyde et beløb, svarende til avancen på en pensionsordning. Konsekvensen i afståelsesåret kan illustreres ved følgende eksempel:

Eksempel 2.5. - ophørspension

(tkr.)	Personlig ejet		Hovedaktionær	
	uden § 15 A	med § 15 A	uden § 15 A	med § 15 A
Avance	2.000	2.000		
Overskud / lønindkomst	360	360	360	360
Arbejdsmarkedsbidrag	(189)	(189)	(29)	(29)
Fradrag for pensionsindskud i personlig indkomst	(200)	(2.000)	(200)	
Personlig indkomst	1.971	171	131	331
Avance			2.000	2.000
Fradrag for pensionsindskud i aktieindkomst				(2.000)
Aktieindkomst	0	0	2.000	0
Arbejdsmarkedsbidrag	189	189	29	29
Indkomstskat	864	35	25	85
Aktieindkomstskat (28%/43%)	0	0	847	0
	1.052	224	900	113

Kilde: egen tilvirkning

Overdrageren opnår ved anvendelse af en ophørspension, at avancebeskatningen udskydes fra afståelsesåret til de år, hvor pensionsindskuddene udbetales. Herudover kan en udskydelse af beskatningen betyde en lavere skatteprocent.

Udskydelsen af skattebetalingen giver overdrageren en rentefordel, der medfører, at den samlede fortjeneste er uændret, selvom overdragelsessummen reduceres. En lavere overdragelsessum forbedrer erhververs finansieringsmuligheder, og samtidig reduceres de fremtidige indtjeningskrav, da afdrag og renter på finansieringen er mindre.

2.5. Sammenfatning

Formålet med at anvende de nævnte skatteregler er at neutralisere avancebeskatningen af overdrageren i afståelsesåret. Ved anvendelse af reglerne undgås skatten ikke, men skattebetalingen udskydes til et senere

Generationsskifte

tidspunkt. Udskydelsen medfører en rentefordel samt eventuelt en lavere skat, såfremt overdragers marginale skatteprocent er mindre i beskatningsåret.

En reduktion af overdragelsessummen svarende til rentefordelen påvirker ikke overdragerens samlede fortjeneste, men reducerer erhververs finansieringsbehov og dermed det fremtidige afkastkrav til virksomheden.

Efter successionsreglerne i kildeskattelovens § 33 C og aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11A udskydes skatten ved, at erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling og derved overtager den udskudte skatteforpligtelse. Skatten udskydes til det tidspunkt, hvor erhverver realiserer de overtagne aktiver.

Henstandsordningen i afskrivningslovens § 40, stk. 7, der er betinget af berigtigelse ved løbende ydelse, giver overdrageren en rentefri kredit på op til 7 år, mens erhverver ikke berøres af bestemmelsen. Overdrageren kan opnå henstand med skatten af avance på goodwill og andre immaterielle aktiver.

Ligningslovens § 12 B regulerer både overdrager og erhververs skattemæssige behandling af løbende ydelser. Bestemmelserne er indført for at undgå dobbelt skattemæssig effekt af en løbende ydelse, hvilket opnås ved, at betalingen af en ydelse først påvirker indkomstopgørelsen, når den akkumulerede nominelle værdi af ydelserne overstiger den kapitaliserede værdi.

Pensionsbeskatningslovens § 15A om ophørspension er indført for at forbedre betingelserne for pensionsopsparing for selvstændige erhvervsdrivende, der ophører med drift af virksomhed. I afståelsesåret kan overdrageren efter reglerne foretage et pensionsindskud, der svarer til avancen på de overtagne aktiver. Skattebetalingen udskydes herved til det tidspunkt, hvor pensionsopsparingen udbetales. Reglerne om ophørspension har ingen skattemæssige konsekvenser for erhverver.

3. SUCCESSION MELLEM FAMILIE, NÆRTSTÅENDE OG NÆRE MEDARBEJDERE

Successionsreglerne er siden indførelsen i 1988 justeret flere gange, hvoraf de væsentligste er foretaget i 2000 og 2002.

Ved lov nr. 1285 af 20/12 2000 blev betingelserne for at anvende aktieavancebeskatningslovens § 11 skærpet, idet den daværende regering ønskede at målrette successionsreglerne, så de kun kunne anvendes ved generationsskifte af reelle erhvervsvirksomheder. Øvrige selskaber anses for pengetanke, da de efter de vedtagne kriterier ikke har reel erhvervsaktivitet.

Udvidelsen af kravene til selskabets aktivitet havde herudover til formål at tilpasse reglerne for succession i levende live til reglerne ved død, idet dødsboskatteoven allerede indeholdt et lignende krav.

Generationsskifte

Det var regeringens hensigt, at afgrænsningen af pengetanke fra reelle erhvervsvirksomheder skulle ske ud fra objektive kriterier. Det var vurderingen, at dette kunne ske ved en afgrænsning af aktiviteterne ud fra sammensætningen af selskabets indtægter og aktiver.

Efter bestemmelserne anses pengeanbringelse og/eller udlejning af fast ejendom ikke for reel erhvervsaktivitet, hvorfor virksomheder, hvor den væsentligste aktivitet har denne karakter, defineres som pengetanke.

Konkret måtte enten indtægter eller aktiver vedrørende pengetank-virksomheden efter den oprindelige lov ikke udgøre mere end 25% af henholdsvis de samlede indtægter og de samlede aktiver. Væsentlighedskravet blev defineret som 25%, idet der i skattelovgivningen ved lignende væsentlighedsvurderinger blev anvendt en sats på dette niveau.

For at modvirke at udsving i et selskabs indtægter og aktivmasse fra år til år bliver afgørende for afgrænsningen, er væsentlighedskravet objektiviseret ved, at sammensætningen af indtægter og aktiver vurderes ud fra de seneste 3 år.

I forbindelse med forarbejderne til loven blev fra flere sider anført, at reglen ikke var objektiv, og at satsen på 25% var for lav, hvilket dog ikke medførte væsentlige ændringer i den endelige lov.

Reglerne om pengetanke var uændret indtil 2002, hvor væsentlighedskravet ved lov nr. 394 af 6/6 2002 blev forhøjet til de nuværende 50%. Formålet med ændringen var at lempe successionsadgangen for derigennem at forbedre betingelserne for generationsskifte.

Personkredsen blev ligeledes justeret ved lovændringen i 2002, idet visse medarbejdere fik mulighed for at anvende successionsreglerne, der siden indførelsen af reglerne havde været forbeholdt overdragelser inden for familiekredsen.

Det blev allerede under udarbejdelse af reglerne i 1988 overvejet at åbne mulighed for succession ved overdragelse til medarbejdere. Herunder blev det diskuteret, om der skulle være forskel på overdragelser til enkelte medarbejder og overdragelser til kollektive enheder.

Principielt var den daværende regering positiv overfor at udvide kredsen, men det var en betingelse, at muligheden for succession skulle være målrettet generationsskifter. Den overordnede problemstilling ved en udvidelse af personkredsen var derfor at afgrænse overdragelser med henblik på generationsskifte fra andre overdragelser. Dette krævede enten en klar definition af generationsskiftebegrebet eller en afgrænsning af hvilke medarbejdere, der skulle kunne anvende reglerne.

Generationsskifte

I forhold til afgrænsning af medarbejdere mente et flertal i Generationsskifteudvalget, at den arbejdsmæssige tilknytning skulle være afgørende. Kravet skulle være en tilknytning af fast og varig karakter, hvilket dog ikke var defineret klart.

Med hensyn til overdragelser til kollektive enheder af medarbejdere skulle problemer af bl.a. selskabs- og arbejdsmarkedsretlig karakter analyseres yderligere, idet det skulle afklares, hvilke organisationsformer de kollektive enheder måtte have.

Reglerne var derfor uændrede indtil 2002, hvor der blev fremsat lovforslag⁶ om, at nære medarbejdere under visse betingelser skulle have adgang til succession på lige fod med familiekredsen.

Forslaget var en del af regeringens konkurrenceevnepakke og havde til formål at forbedre mulighederne for generationsskifte. Det blev således fundet uhensigtsmæssigt, at successionsreglerne kun kunne anvendes af visse familiemedlemmer, idet personerne i denne kreds ikke nødvendigvis var de bedst egnede til at videreføre virksomheden.

Lovforslaget blev vedtaget med virkning fra 1. juli 2002 og blev for overdragelse af virksomheder indføjet i kildeskattelovens § 33 C, stk. 12, mens der for overdragelse af aktier blev indsat aktieavancebeskatningslovens § 11A.

3.1. Personkredsen

For såvel familiekredsen som nære medarbejdere er det en betingelse, at personen, der succederer, som følge af sit hjemsted er skattepligtig til Danmark efter kildeskattelovens § 1 eller bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst med en fremmed stat, Færøerne eller Grønland. Dette krav gælder dog ikke, hvis det overdragne skaber fast driftssted i Danmark eller er en del af erhververs faste ejendom her i landet.

Herudover er det en betingelse, at overdrager og erhverver er enige om, at overdragelsen sker med succession.

Ved overdragelse til flere erhververer kan det individuelt bestemmes, hvorvidt successionsreglerne skal anvendes. Ligeledes er det ikke et krav, at der ved successiv overdragelse, anvendes succession ved hver overdragelse.

3.1.1. Familie og nærtstående

Familiekredsen har siden lovens indførsel omfattet følgende personer:

⁶ LFF2001-2002.2.194, fremsat 5. april 2002

Generationsskifte

- Børn og børnebørn
- Søskende og søskendes børn og børnebørn

Adoptiv- og stedbarnsforhold sidestilles med ovennævnte.

Personkredsens ægtefæller succederer herudover indirekte med hensyn til afskrivningsgrundlag, idet afskrivninger fradrages hos den af ægtefællerne, der driver virksomheden.

Et eksempel herpå er en afgørelse fra ligningsrådet, der er offentliggjort som TfS2003.254. I sagen havde en fader overdraget en landbrugsejendom til datteren efter reglerne om succession. Ejendommen blev anvendt i svigersønnens landbrugsvirksomhed, hvorfor afskrivninger på bygningerne uanset ejerforholdene skulle fradrages i hans indkomst.

3.1.2. Nære medarbejdere

Afgrænsningen af medarbejdere, som kan succedere, fremgår af kildeskattelovens § 33C, stk. 12 og aktieavancebeskatningslovens § 11A. Reglerne indeholder følgende to objektive betingelser til medarbejderens arbejdsmæssige tilknytning til den virksomhed eller det selskab, der succederes i:

1. Medarbejderen skal inden for de seneste 4 indkomstår i sammenlagt mindst 3 år have været fuldtidsbeskæftiget i virksomheden eller selskabet
2. Medarbejderen skal på overdragelsestidspunktet være fuldtidsbeskæftiget i virksomheden eller selskabet.

Loven indeholder ikke andre kriterier end den arbejdsmæssige tilknytning, og der stilles eksempelvis ingen nærmere betingelser til medarbejderens uddannelse eller tekniske og ledelsesmæssige kvalifikationer. Af hensyn til administrationen af reglerne er der ligeledes ikke åbnet mulighed for dispensation fra de to betingelser ud fra en samlet vurdering.

Formålet med kun at kræve fuldtidsbeskæftigelse i 3 ud af 4 år er, at tilgodese medarbejdere, der i kortere perioder har været væk fra virksomheden som følge af f.eks. orlov, uddannelse eller værnepligt. I situationer hvor virksomhedens og personens indkomstår ikke er sammenfaldende, er det ifølge forarbejderne til loven, medarbejderens indkomstår, der indgår ved vurderingen.

Ved vurderingen af, hvorvidt ansættelsen kan anses for fuldtidsbeskæftigelse, kan skeles til reglerne for ATP, men andre kriterier kan ligeledes indgå i bedømmelsen.

3.1.2.1 Succession i selskaber

Generationsskifte

For medarbejdere, der er ansat i en koncern er det jf. aktieavancebeskatningslovens § 11A, stk. 1 den samlede beskæftigelse i de koncernforbundne selskaber⁷, der er afgørende for vurderingen af om kravet til fuldtidsbeskæftigelse er opfyldt.

Tidligere ansættelser inden for koncernen eller deltidsbeskæftigelse i to eller flere koncernselskaber indgår i opgørelsen, uanset om ansættelsen har været i danske selskaber.

Medarbejderen kan ligeledes anvender reglerne om succession ved overdragelse af aktier i koncernforbundne selskaber og ikke kun i det selskab, hvor der er et ansættelsesforhold på overdragelsestidspunktet. Successionsadgangen omfatter alle koncernforbundne selskaber, uanset om medarbejderen har været ansat i det pågældende selskab⁸.

Selskaberne skal være koncernforbundne på overdragelsestidspunktet, og koncernforholdet skal have bestået i perioden, hvor medarbejderen skal have været fuldtidsbeskæftiget.

I aktieavancebeskatningslovens § 11 A, stk. 2 og 3 er indsat regler omkring opgørelse af fuldtidsbeskæftigelse, når der indenfor de sidste 4 år er foretaget omstrukturering af det selskab, som medarbejderen succederer i.

Har overdrageren modtaget de overdragne aktier som vederlag ved fusion, spaltning, tilførsel af aktiver eller aktieombytning medregnes beskæftigelse i det indskydende eller erhvervende selskab ved opgørelsen af fuldtidsbeskæftigelse. Tilsvarende medregnes fuldtidsbeskæftigelse i en personligt ejet virksomhed, som er omdannet til selskab, hvis selskabet overdrages til medarbejderen. Det er ikke en betingelse, at omstruktureringerne er foregået skattefrit.

Ændringer indenfor 4-års perioden i ejerforholdene eller aktiviteterne i det selskab, som der succederes i, har ikke betydning for muligheden for at anvende reglerne.

3.1.2.2 Succession i personligt drevet virksomhed

Ved succession i en personligt ejet virksomhed er det en betingelse, at medarbejderen har været ansat i den samme virksomhed, mens et ejerskifte i virksomheden ikke har betydning.

⁷ Koncernforbundet defineres som i kursgevinstlovens § 4, stk. 2. Det vil sige, at samme aktionærkreds råder direkte eller indirekte over mere end 50% af kapitalen eller stemmerne.

⁸ LFB2001-2002.2.194, bemærkninger til nr. 3

Generationsskifte

Har virksomheden i perioden, hvor beskæftigelseskravet skal være opfyldt, skiftet karakter eller omfang, har dette normalt heller ikke betydning. Er det uklart om der som følge af ændringer er tale om beskæftigelse i én eller flere virksomheder i perioden, afgøres dette ud fra en konkret vurdering⁹.

En fuldtidsbeskæftiget medejer vil ikke kunne anvende reglerne, da de udelukkende er indført med henblik på overdragelse til nære medarbejdere. De enkelte interessenter i et interessentskab vil derfor ikke kunne succedere ved overdragelser til hinanden, selvom de i øvrigt måtte opfylde kravene til fuldtidsbeskæftigelse.

Overtager en medarbejder kun en del af virksomheden overgår han skattemæssigt fra lønmodtagerstatus til at blive betragtet som medejer. Kildeskattelovens § 33, stk. 12 indeholder en særregel omkring successiv overdragelse, idet det er fundet hensigtsmæssigt, at medarbejdere i lighed med familiekredsen kan overtage virksomheden successivt med succession. Det er en forudsætning, at kravet om 3 års fuldtidsbeskæftigelse var opfyldt ved den første overdragelse, og at de efterfølgende overdragelse sker inden for en periode på 5 år.

I relation til beskæftigelseskravet er det uden betydning, om medarbejderen ved siden af driver sin egen virksomhed, så længe betingelserne omkring beskæftigelse er opfyldt i den virksomhed, som der succederes i.

3.1.2.3 Succession i opdeltede virksomheder

I nogle virksomheder er aktiviteten opdelt i flere enheder, eller aktiverne er ejet af selvstændige enheder og udlejes til andre enheder. Er enhederne organiseret i juridisk form giver dette ikke problemer i forhold til beskæftigelseskravet, såfremt betingelserne omkring koncernforbundne selskaber er opfyldt.

Beskæftigelseskravet vil derimod som regel ikke kunne opfyldes i alle enheder, hvis aktiviteterne foregår i både selskabsform og personligt regi. Et eksempel kunne være, at den daglige drift foregår i det selskab, hvor medarbejderen er ansat, mens den tilhørende erhvervsejendom er personligt ejet. For medarbejderen er det muligt at succedere i de enheder, hvor beskæftigelseskravet er opfyldt, hvilket i eksemplet vil sige selskabet. Da bestemmelserne ikke giver mulighed for, at enhederne ses under et i relation til beskæftigelseskravet, er medarbejderen afskåret fra at succedere i ejendommen. Succession i begge enheder kan i eksemplet kun opnås ved en omstrukturering af aktiviteterne.

3.2. Omfang af successionen i selskaber

⁹ Jf. LFF2001-2002.2.194, bemærkninger til nr. 5 vedrørende ændring af kildeskatteloven

Generationsskifte

Ved overdragelse af aktier eller anparter med succession beskattes overdrageren ikke af en eventuel fortjeneste. Der kan ikke succederes i tab. For erhverver medfører successionen, at overdragerens anskaffelsessum og –tidspunkt for de overdragne aktier overtages. Herudover succederes i overdragerens hensigt.

I relation til nedslag på hovedaktionæraktier efter aktieavancebeskatningslovens § 7a succederes ligeledes i overdragerens ejertid. Ved beregningen af nedslaget anvendes dog værdien på overdragelsestidspunktet i stedet for afståelsessummen.

Betingelserne for overdragelse af aktier med succession fremgår af aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 1 og kan opdeles i krav til aktien og krav omkring overdragelsen.

Som udgangspunkt skal der være tale om hovedaktionæraktier, hvor følgende er opfyldt:

1. Der er tale om aktier i et selskab mv., hvis virksomhed ikke i overvejende grad består i udlejning af fast ejendom, besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende,
2. Aktierne er ikke omfattet af §§ 2 a og 2 c,
3. Hvis der indgår børsnoterede aktier, uanset ejertid, i overdragelsen, gælder reglerne kun for den dels vedkommende, der overstiger en kursværdi på 83.300 kr. reguleret efter personskattelovens § 20.

Overdragelsen skal omfatte mindst 15% af stemmевærdien i selskabet, hvilket skal ses i lyset af, at reglerne er målrettet generationsskifter.

I aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 8 er indsat en undtagelse til kravene om hovedaktionærstatus samt stemmевærdi for så vidt angår næringsaktier og visse andelsbeviser, der således altid kan overdrages med succession til personkredsen i aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 1.

3.2.1. Afgrænsning af hovedaktionæraktier

Afgrænsningen af hovedaktionæraktier foretages i henhold til aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 2 ud fra enten ejerandel af selskabets kapital eller andel af stemmевærdi i selskabet.

Ud fra bestemmelsen betragtes personer, der inden for de seneste 5 år har ejet mere end 25% af kapitalen eller haft mere end 50% af stemmerne, som hovedaktionærer. Et selskabs beholdning af egne aktier indgår ikke i beregningen, ligesom konvertible obligationer efter aktieavance-beskatningslovens § 11, stk. 4 ikke medregnes i personens andele.

Generationsskifte

For aktier der er erhvervet ved omdannelse af en personligt ejet virksomhed efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse er perioden udvidet til 10 år, og kravet til ejer- eller stemmeandel vurderes i forhold til kapitalen ved omdannelsen.

Ved opgørelsen af ejer- og stemmeandel indgår jf. aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 3 personens egne aktier samt aktier, der samtidig tilhører eller har tilhørt følgende personer inden for familiekredsen:¹⁰

- Ægtefælle
- Forældre og bedsteforældre
- Børn og børnebørn samt disses ægtefæller

Aktier, der ejes eller har været ejet af dødsboer efter personen og ovennævnte familiekreds, medregnes ligeledes.

Herudover medregnes aktier, som tilhører eller har tilhørt selskaber, fonde m.v., hvorover den nævnte personkreds har eller har haft bestemmende indflydelse, hvilket kan være opnået gennem aktiebesiddelse, vedtægtsbestemmelse, aftale eller fælles ledelse. Bestemmende indflydelse som følge af aktiebesiddelse anses for opnået, når der inden for ovennævnte personkreds foreligger en direkte eller indirekte ejer- eller stemmeandel på mere end 50%. Dog kan denne andel ud fra en konkret vurdering være mindre, hvis aktierne er børsnoteret.

Derimod medregnes aktier, som tilhører en tidligere ægtefælle til den nævnte personkreds, ikke ved opgørelsen af ejerandelen på 25% og stemmeværdien på 50%. Det samme gælder for aktier, som en nuværende ægtefælle har afstået før indgåelse af ægteskabet.

3.2.2. Pengetank-reglen

I lovtæksten findes pengetank-reglerne i aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 1, pkt. 4 og § 11, stk. 9, der indeholder henholdsvis afgrænsningen omkring aktivitet og væsentlighedskravet.

Definitionen på en pengetanke er jf. lovtæksten selskaber, hvis aktivitet i overvejende grad er udlejning af fast ejendom og besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende. Bortforpagtning af landbrugs- og skovbrugsejendomme omfattet af vurderingslovens § 33, stk. 1 og 7 anses ikke for udlejning af fast ejendom.

Væsentlighedskravene vurderes ud fra følgende kriterier:

¹⁰ Stedbarns- og adoptivforhold sidestilles med ægte slægtskabsforhold.

Generationsskifte

- Mindst 50% af selskabets indtægter stammer fra de nævnte aktiviteter, eller
- handelsværdien af aktiverne, der kan henføres til aktiviteterne, udgør mindst 50% af handelsværdien af selskabets samlede aktiver

Ved opgørelse af indtægter tages et gennemsnit af de tre seneste regnskabsår, idet selskaber, der har eksisteret i mindre end tre år, dog bedømmes ud fra det antal år selskabet har eksisteret. I opgørelsen indgår regnskaber, der datomæssigt er afsluttet på overdragelsestidspunktet.¹¹

Opgørelsen af andelen af aktiver, der vedrører pengetank-virksomheden, foretages dels på overdragelsestidspunktet og dels som et gennemsnit af de tre seneste regnskabsår.

Er der i det selskab, som der succederes i, foretaget omstruktureringer som eksempelvis fusion, spaltning eller tilførsel af aktiver, skal alene medregnes indtægter og aktiver i det pågældende selskab. Det indskydende selskabs regnskabsår samt indtægter og aktiver har derimod ingen betydning i relation til væsentlighedskravet.¹²

Ved væsentlighedsbedømmelsen anvendes i forhold til datterselskaber et transparens-princip for så vidt angår indtægts- og aktivkriteriet samt i relation til udlejning af ejendomme mellem selskaberne. Datterselskaber defineres som selskaber, hvor ejerandelen direkte eller indirekte udgør mindst 25% af aktiekapitalen.

Ligningsrådets afgørelse i TfS2002.264 viser, at kriteriet for væsentlighed i forhold til bedømmelsen af pengetank-virksomhed er objektivt, hvorfor en erhvervmæssig forbindelse mellem to selskaber, hvor ejerandelen er under 25%, ikke påvirker vurderingen. I sagen drev et selskab vognmandsvirksomhed og besad samtidig aktier i et selskab med samme aktivitet. Da ejerandelen udgjorde under 25% havde aktieposten karakter af finansielt aktiv. Handelsværdien af aktierne udgjorde over 50% af de samlede aktiver, hvorefter selskabet blev betragtet som en pengetank.

Efter transparens-princippet medregnes værdien af kapitalandelen samt afkastet heraf ikke ved beregningen af de nævnte procenter. Ud fra ejerandelen i datterselskabet medregnes i stedet henholdsvis en andel af selskabets indtægter og en andel af aktiverne.

¹¹ Jf. svar til spørgsmål 15e i bilag 19 til LFF2001-2002.2.194

¹² Jf. svar til spørgsmål 15f i bilag 19 til LFF2001-2002.2.194

Generationskifte

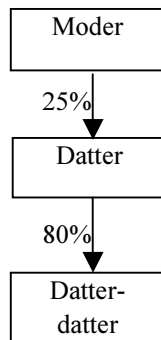
For ejendomme betyder princippet, at det ikke er afgørende om moder- eller datterselskab ejer den eller de ejendomme, der anvendes i koncernens erhvervmæssige drift. Som erhvervmæssig benyttelse anses domicil, produktion eller lignende¹³.

Særreglen omfatter fast ejendom, der ejes af et moderselskab og udlejes til et datterselskab samt fast ejendom, der ejes af et datterselskab og udlejes til et andet datterselskab. I begge tilfælde er det et krav, at lejer anvender ejendommen helt eller delvist i den erhvervmæssige drift.

Lejeindtægter fra et datterselskab medregnes hverken til den passive eller aktive del af virksomheden ved væsentlighedsbedømmelsen på indtægtssiden. På aktivsiden anses den del af ejendommen, der indenfor de nævnte betingelser udlejes, ikke for en udlejningsejendom, hvorfor værdien af denne andel medregnes til den aktive del af virksomheden. Ved delvis udlejning til en ekstern lejer indgår denne del i pengetank-virksomheden.

Ifølge lovteksten ses både på direkte og indirekte ejerandel, hvorfor reglen gælder for såvel datterselskaber som datterdatterselskaber. Følgende eksempel illustrerer en situation, hvor der indgår et datterdatterselskab.

Eksempel 3.1. - transparensprincippet

Kilde: egen tilvirkning

Det er i lovteksten eller bemærkningerne ikke nærmere angivet, hvorledes den indirekte ejerandel skal opgøres, men i forhold til indtægts- og aktivkriteriet er det min vurdering, at datter-datterselskabet vil blive anset for et finansielt aktiv, da moderselskabets indirekte ejerandel udgør under 25%.

I forhold til transparens ved udlejning af ejendomme er det mere usikkert, da udlejning mellem datterselskaber også er omfattet af princippet. Udlejning mellem moderselskabet og datterdatterselskabet anses ud fra konklusionen ved indtægts- og aktivkriteriet som pengetank-virksomhed. Det er min vurdering,

¹³ Jf. LFB2000-2001.1.36, bemærkninger til nr. 2 og 4

at udlejning mellem de to datterselskaber ligeledes ikke er omfattet af transparens-princippet, da datterdatterselskabet ikke er et datterselskab i forhold til det selskab, som der succederes i.

Da der ikke foreligger afgørelser eller domme fra praksis er forståelsen af indirekte ejerandel i relation til væsentlighedskriteriet uafklaret.

3.2.2.1. Indtægtssiden

Ifølge lovtæksten omfatter indtægter den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt summen af de øvrige regnskabsførte indtægter. Udover reduktion for moms og afgifter opgøres indtægterne ud fra et bruttoprincip, idet omkostninger ikke fradrages. Opgørelsesmåden betyder, at virksomheder vurderes ens, selvom der er forskelle i omkostningsstrukturen, og uanset om virksomheden giver over- eller underskud.

De skattemæssige principper er ud fra lovtæksten og følgende citat fra forarbejderne til loven ikke anvendelige ved opgørelsen af indtægter:¹⁴

”Årsregnskabet sigter imod at give et retvisende billede af selskabets indtægter fra forskellige kilder. Det er det, der er behov for ved vurderingen.”

Det er herefter uden betydning om indtægterne efter skattereglerne medregnes til indkomsten, ligesom særregler i forbindelse med eksempelvis opgørelse af ejendomsavance og genvundne afskrivninger ikke påvirker opgørelsen.

Følgende eksempel vedrørende en virksomheds finansieringsstruktur illustrerer konsekvensen af bruttoprincippet.

¹⁴ Jf. LFF2000-2001.1.36, bilag 18 - kommentar til spørgsmål 2 vedrørende indtægtskriteriet

Generationsskifte

Eksempel 3.2. - indtægtssiden

	Virksom- hed 1	Virksom- hed 2
Huslejeindtægt, datterselskab	5.000	5.000
Huslejeindtægt, øvrige ¹⁾	4.000	4.000
Renteindtægter ¹⁾	1.500	800
Renteudgifter	(1.100)	(400)
Omkostninger	(2.500)	(2.500)
Skat	(2.500)	(2.500)
Regnskabsmæssigt resultat	4.400	4.400
Finansiel andel af indtægter	52,4%	49,0%

¹⁾ Finansiel virksomhed

Kilde: egen tilvirkning (med inspiration fra eksempel i RR.2001.05.0038)

Eksemplet viser et holdingselskab, som udlejer en ejendom til et datterselskab samt til en ekstern lejer eller et datterdatterselskab. Som det fremgår betyder fordelingen af renter, at den ene virksomhed vil blive betragtet som en pengetank, mens den anden ud fra sammensætningen af indtægter er en reel virksomhed.

Væsentlighedsbedømmelsen på indtægtssiden afhænger af hvilke indtægter, der indgår i opgørelsen, samt af fordelingen på reel og passiv virksomhed.

Opgørelse af indtægter:

Indtægter indregnes efter regnskabslovgivningen på faktureringsstidspunktet, men under hensyntagen til det retvisende billede kan produktionskriteriet anvendes. I henhold til ovenstående citat skal i relation til bedømmelsen af væsentlighedskravet anvendes det indtægtskriterium, som regnskabsmæssigt er anset for retvisende. Da indtægtskriterierne giver forskellig fordeling af indtægter fra år til år, kan den regnskabsmæssige vurdering af "et retvisende billede" få betydning for muligheden for at anvende successionsreglen.

Efter produktionskriteriet opgøres igangværende arbejde ud fra færdiggørelsesgraden på de enkelte projekter, hvorfor væsentlighedskravet påvirkes af de regnskabsmæssige skøn, der foretages ved vurderingen af færdiggørelsen.

For de enkelte projekter vil de to indtægtskriterier set over flere år give samme resultat, hvorfor princippet om, at indtægterne opgøres som et gennemsnit af de seneste tre år, kan udligne en del af forskellene.

Ud fra lovtæksten skal alle typer af indtægter indgå i beregningen uanset om de er ordinære eller ekstraordinære. Som eksempler kan nævnes erstatningssummer, urealiserede og realiserede kursgevinster samt gevinst ved salg af anlægsaktiver.

Generationsskifte

Herudover må det antages, at refusioner og bonus ligeledes indgår, selvom de kan betragtes som henholdsvis kompensation for afholdte omkostninger og nedslag i indkøbsprisen.

Fordeling:

Lovteksten angiver ikke, efter hvilke kriterier fordelingen af indtægter på reel og passiv virksomhed skal foretages.

Indtægter fra finansiell virksomhed vil typisk omfatte renteindtægter, valutakursgevinster, kursgevinster på værdipapirer samt indtægter fra koncernekstern udlejning af ejendomme¹⁵. Af lovforarbejderne¹⁶ fremgår dog, at finansielle instrumenter kan henføres til varehandlen og derfor indgår i den erhvervsmæssige drift, hvilket tilsvarende må gælde valutakursregulering af varedebitorer og –kreditorer.

Ved fordelingen af indtægter på passiv og reel virksomhed kan ud fra eksemplet med finansielle instrumenter tages udgangspunkt i, hvilket aktiv indtægten kan henføres til.

Selskaber, hvor indtægtssiden medfører status som pengetank-virksomhed, vil typisk blive bedømt på tilsvarende vis ud fra aktivsiden. I praksis er indtægtsvurderingen derfor mindre interessant end bedømmelsen af aktiverne, og problemstillingerne vil som følge heraf ofte ikke være afgørende for den samlede vurdering.

3.2.2.2. Aktivsiden

Lovteksten angiver, at aktiverne skal opgøres til handelsværdi, men tager herudover ikke stilling til definitionen af et aktiv. I modsætning til ved bedømmelsen af indtægtssiden fremgår det ikke, at der skal tages udgangspunkt i det eksterne årsregnskab, men som det fremgår af følgende citat fra forarbejderne til loven er ”et retvisende billede” ligeledes centralt:¹⁷

”... at der skabes et så retvisende billede af selskabets aktiver som muligt”.

Bedømmelsen er som ved indtægter en bruttoopgørelse, idet der udelukkende fokuseres på aktivsiden. Passivsiden, der viser finansieringen af aktiverne, indgår ikke, da det er vanskeligt at henføre de enkelte passiver til henholdsvis den reelle erhvervsaktivitet og den passive pengeanbringelse. Egenkapitalforholdene

¹⁵ Jf. svar til spørgsmål 15c i bilag 19 til LFF2001-2002.2.194

¹⁶ 2000-01 – Skatteudvalget, L36 – bilag 18, kommentar til spørgsmål 4 vedrørende indtægtskriteriet

¹⁷ 2000-01 – Skatteudvalget, L36, bilag 18, kommentar til spørgsmål 1 vedrørende aktivkriteriet

Generationsskifte

har dermed ikke betydning, og et selskab med negativ egenkapital vil ud fra bedømmelseskriterierne kunne blive anset for en pengetank.

Som ved indtægter kan konsekvensen af bruttoprincippet illustreres ved et eksempel, hvor to virksomheder har samme egenkapital, men hvor fordelingen af likvide midler og bankgæld er forskellig.

Eksempel 3.3. - aktivsiden

	Virksom- hed 1	Virksom- hed 2
Ejendom udlejet til eksten lejer ¹	5.500	5.500
Anlægsaktiver i øvrigt	2.500	2.500
Goodwill	2.000	2.000
Varebeholdninger og tilgodehavender	7.500	7.500
Likvider og obligationer ¹	7.500	2.500
Aktiver i alt	<u>25.000</u>	<u>20.000</u>
Egenkapital	15.000	15.000
Gæld	<u>10.000</u>	<u>5.000</u>
Passiver i alt	<u>25.000</u>	<u>20.000</u>
Finansiell andel	<u>52,0%</u>	<u>40,0%</u>

¹⁾ Finansiell virksomhed

Kilde: egen tilvirkning (med inspiration fra eksempel i RR.2001.05.0038)

I eksemplet har Virksomhed 2 anvendt en del af de likvide midler til at nedbringe gælden, hvorved virksomhedens status skifter fra pengetank til reel virksomhed.

Ved væsentlighedsbedømmelsen ud fra aktivsiden skal det klarlægges, hvilke aktiver virksomheden besidder, samt hvilken handelsværdi aktiverne har. Herudover skal aktiverne som ved indtægterne fordeles på den reelle og den passive virksomhed.

Hvilke aktiver indgår:

Skattelovgivningen indeholder ikke krav om en samlet aktiv- eller formueopgørelse, hvorfor udgangspunktet for opgørelsen er den regnskabsmæssige balance. Regnskabsreglerne, herunder vejledninger indeholder definitioner på et aktiv, og det må antages, at et selskabs aktiver efter disse regler identificeres og registreres.

En undtagelse til dette er goodwill og andre immaterielle aktiver, som efter regnskabsreglerne, kun indregnes, hvis de er erhvervet mod vederlag. Goodwill repræsenterer i de fleste virksomheder en væsentlig værdi, som skal indgå i væsentlighedsbedømmelsen af aktivsiden.

Generationsskifte

Efter årsregnskabsloven er ejerskab af et aktiv ikke afgørende for indregning i balancen, hvorfor eksempelvis finansielle leasingaktiver behandles på lige fod med aktiver, som selskabet har erhvervet ejendomsretten til. I relation til væsentlighedskravet for aktiver ses på handelsværdi, hvilket indikerer, at opgørelsen kun skal omfatte aktiver, som selskabet ejer og dermed kan sælge.

Ligningsrådets afgørelse i Tfs2005.397 viser ligeledes, at det faktiske ejerforhold er afgørende frem for den regnskabsmæssige indregning af et aktiv. Sagen vedrører klientkontomidler i en advokatvirksomhed. Efter afgørelsen skal likvide midler på klientkonti ikke medregnes, da de efter praksis civilretligt tilhører klienterne.

Pengetankreglen er diskuteret i flere artikler, bl.a. Tfs2001.318, hvor der argumenteres for at visse aktiver skal holdes uden for væsentlighedsbedømmelsen.

Det gælder eksempelvis tilgodehavende selskabsskat samt forudbetalte omkostninger og periodeafgrænsningsposter. Udskudte skatteaktiver nævnes ikke i artiklen, men indeholder samme problemstilling som tilgodehavende skatter.

Ved skat er begrundelsen, at det er vanskeligt at fordele skatten på den reelle og passive virksomhedsdel, da der ved opgørelsen af skattepligtig indkomst ikke skelnes mellem reel driftsindtjening og afkast af pengetankaktiver.

Argumentet for at se bort fra periodeafgrænsninger og forudbetalinger er, at de vedrører omkostninger, som resultatføres i et efterfølgende regnskabsår. Omkostningerne indgår ifølge bruttoprincippet ikke i indtægtssiden, hvorfor det er misvisende at indregne dem i aktivsiden, blot fordi de er betalt tidligere eller dækker en længere periode end andre omkostninger.

Herudover diskuteres i artiklen samt i RR.2001.05.0038 om tilgodehavender hos koncernselskaber skal elimineres i væsentlighedsbedømmelsen, da de på koncernbasis udgør en nullitet. I sidst nævnte artikel vurderes, at der skal foretages eliminering af koncerninterne mellemværender, mens Tfs2001.318 har modsatte konklusion, idet det dog anføres, at det ville være rimeligt at eliminere en andel svarende til det koncerninterne mellemværende. Af et høringssvar til lovforslaget vedrørende forhøjelsen af væsentlighedsgrænsen til 50% i 2002 fremgår, at koncerntilgodehavender medregnes på lige fod med andre fordringer¹⁸.

Værdiansættelse til handelsværdi:

¹⁸ Jf. svar til spørgsmål 15 i bilag 19 til LFF2001-2002.2.194

Generationsskifte

Efter lovtæksten opgøres aktiverne til handelsværdi, idet aktiver, hvor handelsværdien ikke kan vurderes med tilstrækkelig sikkerhed, kan værdiansættes til den skatte- eller regnskabsmæssige værdi¹⁹. De vejledende hjælperegler i de skattemæssige værdiansættelsescirkulærer²⁰ vil ligeledes kunne anvendes.

Goodwill er typisk vanskelig at værdiansætte, da der sædvanligvis ikke eksisterer et sammenligningsgrundlag. Værdiansættelsescirkulæret for goodwill kan anvendes, idet der i modellen ligeledes vil være usikkerhed, da der ved beregningen indgår usikre elementer såsom kapitaliseringsfaktoren. I forhold til gennemsnitsberegningen ved bedømmelsen er det herudover ikke klart, om goodwill skal værdiansættes individuelt for det enkelte år, eller om der anvendes samme værdi i alle tre år. Efter TfS2001.318 findes det mest logisk at anvende samme goodwillværdi i alle tre år.

For ejendomme vil den offentlige ejendomsvurdering kunne anvendes som udtryk for handelsværdien, da denne værdi ligeledes er udgangspunktet i værdiansættelsescirkulæret.

Værdiansættelsen af unoterede aktier, hvor ejerandelen er under 25%, kan foretages ud fra cirkulæret, hvilket vil sige bogførte værdier med regulering for oparbejdet goodwill m.v. Skattekurs-reglen efter værdiansættelsescirkulæret²¹, der fortsat benyttes ved beregning af arve- og gaveafgift, vil formentlig ligeledes kunne anvendes, ligesom andre kriterier, som eksempelvis vedtægtsbestemte begrænsninger kan indgå ved vurderingen.

I modsætning til artiklen i TfS2001.318 er det i TfS2001.945 vurderet, at udskudte skatteaktiver kan indregnes, men at det antagelig skal ske til en værdi under pari.

Som omtalt under indtægtssiden kan igangværende arbejde efter regnskabsreglerne opgøres efter to principper. Anvendes produktionskriteriet vil igangværende arbejder i aktivsiden indgå til bruttoværdi inklusiv en acontoavance, mens acontobetalingen indregnes under passiver.²² Efter faktureringskriteriet opgøres igangværende arbejde til kostpris og vil dermed udgøre en mindre værdi.

Fordeling:

¹⁹ Jf. svar til spørgsmål 15b i bilag 19 til LFF2001-2002.2.194

²⁰ TS-cirkulære 2000-10 om goodwill, TS-cirkulære 2000-09 om unoterede aktier og TS-cirkulære 2000-05 om ejendomme

²¹ Cirkulære nr. 185 af 17/11 1982

²² Jf. svar til spørgsmål 15 i bilag 19 til LFF2001-2002.2.194

Generationsskifte

Som ved indtægter skal aktivsiden fordeles på den passive eller reelle virksomhed. I lovtæksten er nævnt kontanter og værdipapirer som eksempler på aktiver, der anses for at tilhører pengetank-virksomheden. Herudover fremgår direkte, at andele omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 2b anses for at tilhøre den erhvervsmæssige del af virksomheden. Det hænger sammen med, at de pågældende andelsbeviser jf. aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 8 altid kan overdrages med succession.

Goodwill vil typisk vedrører den reelle virksomhed, da afkastet af finansielle aktiver ikke indgår i goodwillberegningen, mens eventuelle merværdier i ejendomsselskaber henføres til ejendommens værdiansættelse.

Ejendomme, som selskabet selv anvender eller udlejer til datterselskaber, betragtes som tilhørende den reelle virksomhed, mens ejendomme, der udlejes til eksterne parter, anses for passiv virksomhed. Ved blandede ejendomme antages det i TfS2001.318, at fordelingen kan ske ud fra etagemeterareal eller den offentlige vurdering, hvis en sådan foreligger.

Næringsejendomme indregnes i væsentlighedsbedømmelsen i den reelle virksomhed. I tilfælde, hvor ejendommen udlejes i perioden mellem købs- og salgstidspunktet skifter ejendommen jf. udtalelse fra skatteministeren²³ imidlertid karakter til passiv virksomhed, idet det ikke er muligt at fordele ejendommen.

Skatteministeren har herudover fastslået, at udlejning af andre aktiver henføres til den reelle virksomhed uanset arbejdsindsats.²⁴

Indregnes udskudte skatteaktiver, som anført i TfS2001.945, henføres værdien ifølge artiklen antagelig til den reelle virksomhed.

Beholdningen af likvide midler i en virksomhed kan variere væsentligt fra periode til periode, ligesom de fleste virksomheder vil forsøge at opretholde et vist kapitalberedskab i form af likvide beholdninger og værdipapirer. Større beholdninger af kontanter og værdipapirer kan derfor både være tilstede i en reel og en passiv virksomhed.

I TfS2003.848 er offentliggjort en sag, hvor ligningsrådet tager stilling til, hvilken del af virksomheden en større kontantbeholdning skal henføres til i relation til væsentlighedskravet ved pengetanke. Selskabet, som skulle overdrages med succession, havde på statustidspunktet en kontantbeholdning, der gjorde, at selskabet blev anset for en pengetank. Kontantbeholdningen kunne henføres til, at det i den pågældende branche var

²³ Udtalelsen er refereret i artiklen i TfS2001.945

²⁴ Svar til Skatteudvalget refereret i TfS2001.318

Generationsskifte

normalt at modtage forudbetalinger. Selvom kontantbeholdningen var et led i den reelle virksomhed, afgjorde ligningsrådet, at denne type aktiver altid var at betragte som tilhørende pengetank-virksomheden.

Fordelingen på de to aktiviteter af andre aktiver, eksempelvis fordringer, afgøres ud fra om fordringen er opstået som led i den erhvervsmæssig drift. Varetilgodehavender kan derfor henføres til den reelle virksomheder, hvilket dog efter min opfattelse må revurderes, hvis kredittiden forlænges, og fordringen derved får karakter af udlån.

Andre betragtninger:

Som eksempel 3.3 illustrerer, vil anvendelse af likvider til gældsindfrielse påvirke væsentlighedsbedømmelsen, da aktiver ”modregnes” i passivsiden. Køb af anlægsaktiver for likvider midler vil tilsvarende have indflydelse på vurderingen, da sammensætning af aktivsiden ændres. Det kan fremskynde indfrielse af gæld eller anlægsinvesteringer, som ud fra en forretningsmæssig betragtning ikke er hensigtsmæssige.

Finansielle leasingaktiver indgår som tidligere omtalt ikke i væsentlighedsbedømmelsen, hvorfor finansieringsformen får betydning for summen af aktiver. Operationel leasing eller leje i stedet for køb af f.eks. ejendomme vil tilsvarende have indvirkning på sammensætningen af aktivsiden.

For et selskab med likvide midler har det omkring måletidspunktet herudover betydning, hvornår debitorer indbetaler, og såfremt der anvendes likvide midler, hvornår kreditorer betales.

Da regnskabsåret typisk afsluttes på et tidspunkt med lav aktivitet, har virksomheder på statustidspunktet ofte et mindre varelager end på andre tidspunkter af året. Den reelle virksomhedsandel vil som følge heraf udgøre en mindre andel på statustidspunktet.

Som følge af de nævnte forhold, der påvirker den objektive bedømmelse af en virksomheds status som reel eller pengetank, er det i TfS2001.318 foreslået, at der indføres en dispensationsmulighed.

Problemstillingerne er dog reduceret ved forhøjelsen af væsentlighedsgrænsen fra 25% til 50% og vil herudover kunne afhjælpes ved at omstrukturere selskabet, således at aktiverne, som tilhører den reelle virksomhed, isoleres i et selvstændigt selskab. Omstruktureringen kan gennemføres ved en spaltning eller ved tilførsel af aktiver. Da væsentlighedsvurderingen foretages ud fra et gennemsnit af de seneste tre regnskabsår skal den reelle virksomhedsdel indskydes i et nyt selskab eller et selskab, hvor de tidligere år ikke medfører en bedømmelse som pengetank.

3.2.3. Overdragelse af mindst 15% af stemmевærdien

Det har siden indførelsen af successionsreglerne i 1988 været et krav, at overdragelse af hovedaktionæraktier skal omfatte mindst 15% af stemmевærdien i selskabet. Det objektive krav skal ses i lyset af, at formålet

Generationsskifte

med loven ikke var at indføre en generel adgang til at overdrage aktier med succession, men derimod at forbedre muligheden for generationsskifte. Andelen opgøres på baggrund af stemmeværdi, da det ved reelle generationsskifter er afgørende at overføre indflydelse frem for økonomiske værdier.

Lovteksten indeholder ikke nærmere regler omkring opgørelsen af stemmeværdi, hvorfor praksis må afgøres udfra andre retskilder, herunder afgørelser fra Landskatteretten og skattemyndighederne.

Skatteministeriet har i TfS1992.99 taget stilling til, at et selskabs beholdning af egne aktier ikke medregnes ved opgørelsen af stemmeværdi, da egne aktie jf. aktieselskabslovens § 67, stk. 3 ikke giver stemmeret. Af afgørelsen fremgår, at stemmeværdi i aktieavancebeskatningslovens forstand skal forstås i overensstemmelse med aktieselskabsloven.

Et datterselskabs aktier i moderselskabet skal udfra begrundelsen for afgørelsen ligeledes ikke indgå ved beregningen af stemmeværdi efter aktieavancebeskatningslovens § 11, da aktierne jf. aktieselskabslovens § 67, stk. 3 i lighed med egne aktier ikke har stemmeværdi.

Aktier, der jf. aktieselskabslovens § 67, stk. 2 ikke har stemmeværdi som følge af manglende registrering i aktionærfortegnelsen, medregnes derimod med udgangspunkt i afgørelsen i beregning af stemmeværdi, medmindre de falder ind under bestemmelsen i aktieselskabslovens § 67, stk. 3.

Opgørelse af stemmeværdien ved et ægtepars overdragelse er behandlet af Landskatteretten i TfS2000.368. Afgørelsen fastslår, at ægtefællernes overdragelse hver for sig skal udgøre mindst 15%. Det skal bemærkes, at retsmedlemmerne ikke var enige om afgørelsen, idet kun to ud af tre stemte for.

Overdrages aktierne til et sameje er det tilstrækkeligt, at stemmeværdien på 15% er opfyldt for samejet under et. Aktier, der er ejet gennem et interessentskab, kan i relation til stemmekravet sidestilles med sameje, hvorfor overdragelse af en ideel andel af et interessentskab accepteres, såfremt den ideelle andel repræsenterer en stemmeværdi på 15%. Det fremgår af en bindende forhåndsbesked fra ligningsrådet i TfS1992.128, hvor en moders overdragelse af en andel i et interessentskab kunne accepteres, da den overdragne stemmeværdi i et underliggende aktieselskab udgjorde 26,01%.

Medarbejdere skal i lighed med familiekredsen overtage mindst 15% af stemmeværdien i selskabet. Flere medarbejdere kan slå sig sammen med henblik på at overtage en virksomhed, såfremt den enkelte medarbejder lever op til 15%- kravet²⁵. Besiddelse af medarbejderaktier er ligeledes ingen hindring for at medarbejderen kan anvende reglerne om succession.

²⁵ Jf. svar til spørgsmål 5 i bilag 15 til LFF2001-2002.2.194

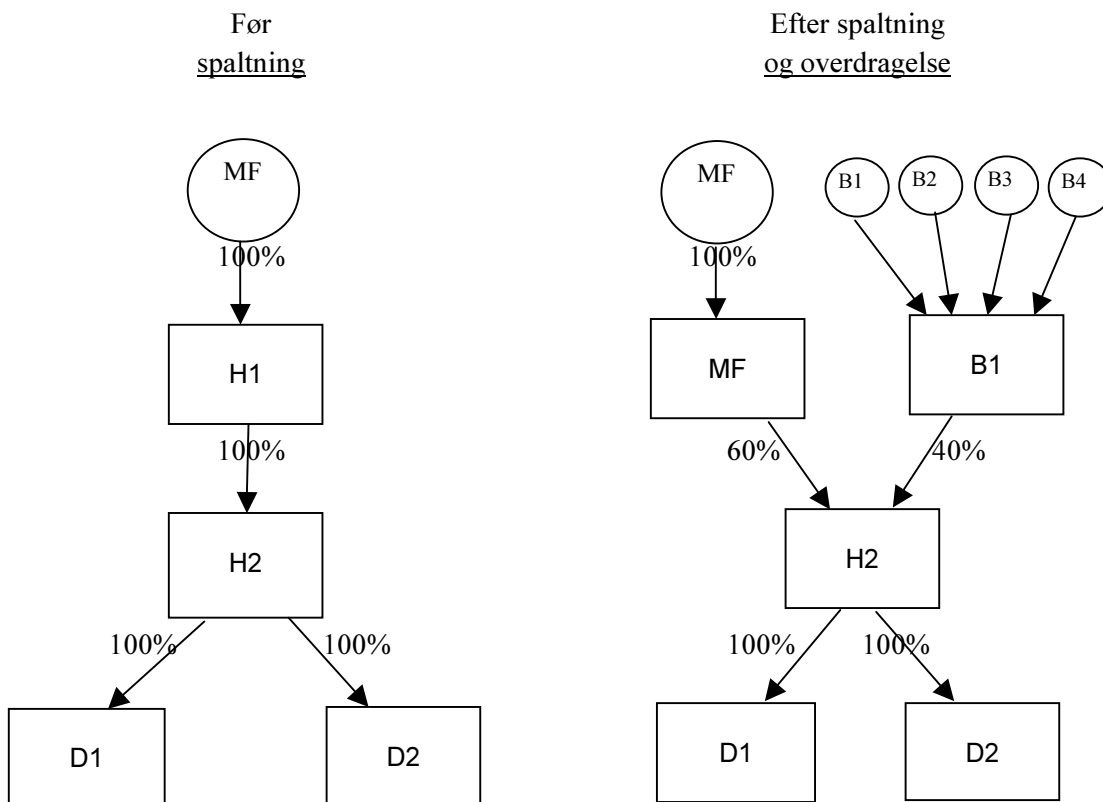
Generationskifte

En stor del af de danske selskaber ejes gennem et eller flere holdingselskaber, og de nye ejere er ligeledes interesseret i at opnå en holdingkonstruktion.

Ved overdragelse af aktier i holdingselskabet bliver indflydelsen på den erhvervmæssige aktivitet i driftsselskabet derfor indirekte. Det fremgår ikke entydigt af lovteksten i aktieavance-beskatningslovens § 11 om kravet til 15% stemmeværdi skal være opfyldt i forhold til et driftsselskab.

En afgørelse fra Told- og Skattestyrelsen fra januar 2004 kan bidrage til belysningen af problemstillingerne ved opfyldelse af 15%-kravet. Afgørelserne er refereret i Tfs2004.294 og vedrører tilladelse til skattefri spaltning af et holdingselskab med efterfølgende overdragelse af aktier i holdingselskabet til de nuværende hovedaktionærens børn.

Figur 3.1 - Tfs2004.294:

Holdingselskabet H1 er ejet 100% af ægteparret MF, som ønsker at overdrage en del af koncernen til parrets fire børn. Der ønskes gennemført en spaltning af H1 til MF og B1 med efterfølgende overdragelse med succession af B1 til de fire børn. Børnene vil hver få 25% af B1. Alle aktier i koncernens selskaber har samme stemmeværdi.

Told- og Skattestyrelsen har i afgørelsen givet tilladelse til at gennemføre en skattefri spaltning af H1, men med vilkår om, at børnene hver især ville opnå 15% af stemmевærdien i H2 og dermed indirekte 15% af stemmerne i driftsselskaberne.

Af afgørelsen fremgår, at kravet til stemmевærdi er opfyldt, hvis den indirekte andel af stemmerne i driftsselskabet udgør 15%. Den indirekte stemmевærdi i D1 og D2 beregnes ved at gange stemmeandelen i H2 med H2's stemmeandel i driftsselskaberne. For at medregne H2's stemmeandel i driftsselskaberne er det således ikke nødvendigt at have bestemmende indflydelse i H2.

I eksemplet er B1's indirekte stemmeandel i driftsselskaberne 40%, der skal fordeles på de fire børn. Ved en ejerandel på 25% i B1 kan den indirekte stemmевærdi i driftsselskaberne beregnes til 10% for hvert af børnene. Vilkåret om en andel på 15% kan opfyldes ved enten at forøge den enkeltes stemmевærdi i B1, eller ved at mindst 60% af stemmевærdien i H2 overdrages til børnene.

Stemmeandelen i B1 kan forøges ved et sameje mellem børnene, hvilket også er overvejet i den konkrete sag. Af afgørelsen fremgår med henvisning til Højesteretsdommen i TfS1983.318, at et efterfølgende ophør af samejet formegentlig vil udløse beskatning, da det vil blive anset for omgåelse af 15%-kravet.

Afgørelsen viser, at der ved kravet om overdragelse af 15% af stemmевærdien skal ses på hvilken indflydelse, der opnås i driftsselskabet. Det skyldes, at successionsreglerne er indført for at sikre bedre vilkår for generationsskifte af reelle erhvervsvirksomheder, mens de ikke er møntet på holdingselskaber uden egentlig driftsaktivitet. Ved 15%-kravet ses på den indirekte indflydelse, hvilket betyder at indflydelsen i driftsselskabet kan opgøres ud fra personens andel af stemmerne i det øverste selskab gange de underliggende selskabers andele i driftsselskabet.

3.3. Omfang af successionen i personlig drevet virksomhed

En væsentlig bevæggrund for indførslen af successionsreglerne var at forbedre vilkårene for generationsskifte af erhvervsvirksomheder, herunder ved successiv overdragelse. Lovens kerneområde er derfor overdragelse af en samlet virksomhed eller en andel heraf.

Virksomheden skal være erhvervs-mæssig og have en kontinuerlig aktivitet af et vist omfang, hvorfor hobbyvirksomhed ikke er omfattet af successionsreglerne. I de senere år er praksis for afgrænsningen af hobbyvirksomhed i forhold til erhvervsvirksomhed skærpet, idet det fortsat skal vurderes, om formålet er at indvinde økonomisk udbytte.²⁶

²⁶ Jf. Generationsskifte – Omstrukturering, side 309-311

Generationsskifte

Ved indførslen i 1988 var det hensigten at give mulighed for succession i alle skatterevante aktiver i den overtagne virksomhed. Reglerne omfatter derfor alle aktiver, der kan afskrives, eller hvor fortjenesten beskattes ved en skattepligtig virksomhedsoverdragelse.

Reglerne om succession kan kun anvendes ved aktiver, hvor overdragelsen medfører avancer, mens der ikke kan succederes i tab. Begrænsningen af succession ved tab er indført for at forhindre, at erhverver kan få fordel af tabsfradrag, som overdrager ikke selv kunne anvende.

Lovforslaget indeholdt følgende ikke udtømmende eksempler på successionsberettigede aktiver:

- afskrivningsberettiget fast ejendom
- maskiner, inventar og lignende driftsmidler
- landbrugets husdyrbesætninger
- fast ejendom og aktier, når overdrager driver næring med køb og salg heraf
- varelager, herunder landbrugets beholdninger

Det er ikke et krav, at successionsreglerne anvendes på alle skatterevante aktiver, der indgår i en overdragelse. Erhverver kan eksempelvis vælge at succedere i ejendomme, men ikke i driftsmidler.

Skattemæssigt afskrives driftsmidler som en saldo, der bl.a. kan omfatte maskiner, biler og inventar. Selvom driftsmidlerne omfatter forskellige aktivtyper, der kan overdrages individuelt, betragtes de i relation til succession som en helhed. En del af driftsmidlerne kan derfor ikke overdrages med succession, mens en anden del overdrages med beskatning. Har overdrageren flere erhvervmæssige virksomheder kan driftsmidlerne i den ene virksomhed dog overdrages, selvom den samme type aktiver findes i en anden virksomhed.²⁷

Bygninger kan individuelt overdrages med succession under forudsætning af, at de enkelte bygninger udgør selvstændige afskrivningsobjekter.

3.3.1. Overdragelser omfattet af successionsreglerne

Ifølge kildeskattelovens § 33 C, stk. 1 omfatter successionsreglerne overdragelse af en virksomhed eller en andel heraf. Det følger videre, at visse ejendomsavancer samt fortjenester efter kursgevinstloven ikke er omfattet. Undtagelsen for kursgevinster gælder ikke fortjenester efter kursgevinstlovens § 13, stk. 1 om næring ved køb og salg af fordringer, § 16 om fordringer i fremmed valuta og fordringer på nærtstående samt § 23 om gæld i fremmed valuta.

²⁷ Jf. Successionsmuligheder i danske skatteret, side. 26

Reglerne finder herudover ikke anvendelse på avancer i aktier, anparter, andelsbeviser og lignende, da disse er omfattet af aktieavancebeskatningslovens §§ 11 og 11A, selvom de indgår i virksomheden.

3.3.1.1 En virksomhed eller en andel heraf

Ved overdragelse af virksomheder, der drives i selskabsform, stilles krav om, at overdragelsen skal omfatte mindst 15% af stemmевærdien i selskabet. Et tilsvarende krav findes ikke ved overdragelse af en andel af en personligt drevet virksomhed.

Ofte vil ved et generationsskifte ikke være tvivl om, hvorvidt overdragelsen af en virksomhed opfylder betingelserne for at anvende successionsreglerne. Udfra lovens motiver kan overdragelse af en ideel andel af en samlet virksomhed ske med succession, idet reglerne også er tiltænkt glidende generationsskifter. Lovteksten nævner ikke specifikt, at overdragelsen skal omfatte en ideel anpart, men alene en andel. I lovforslaget til den oprindelige lov fremgår følgende vedrørende overdragelsens omfang:²⁸

”Adgangen til at succedere forudsætter, at der sker virksomhedsoverdragelse, enten ved at hele virksomheden overdrages, eller ved at en ideel andel af hele virksomheden overdrages”.

Udfra lovforslaget skal en andel således fortolkes som en ideel andel af hele virksomheden. Efter ligningsvejledningen kan overdrages en ideel anpart, idet det samtidigt anføres, at der hersker nogen usikkerhed om fortolkningen heraf.

Ved afgrænsningen af virksomhedsbegrebet, herunder definitionen af en andel af en virksomhed, kan skeles til andre dele af lovgivningen som eksempelvis fusionsskattelovens § 15c, stk. 2 om afgrænsning af ”en gren af en virksomhed”.²⁹

Efter fusionsskatteloven forstås en gren af en virksomhed som alle aktiver og passiver i en afdeling af en virksomhed, som udfra et organisationsmæssigt synspunkt udgør en samlet enhed, der kan fungere ved hjælp af egne midler. Til hjælp for afgrænsningen findes i afsnit 5.1.2 i fusionscirkulæret³⁰ en række eksempler.

Skattedepartementet har i TfS1996.899 fortolket fusionsskatteloven således, at der skal være tale om en materielt identificerbar enhed, og at den organisatoriske synsvinkel ved vurderingen skal tillægges større betydning end evnen til at fungere ved egne midler.

²⁸ LFF1988-1989.1.51, side 4, 1. spalte (midt)

²⁹ Jf. Lærebog om indkomstskat, side 582

³⁰ Cirkulære nr. 31 af 22/2 1996

Generationsskifte

Et yderligere bidrag til fortolkningen kom fra domstolene i juni 2000, hvor Vestre Landsret afsagde en dom vedrørende adgangen til at anvende reglerne om succession i forbindelse med deloverdragelse. Dommen, der er offentliggjort i Tfs2000.661³¹, vedrører første del af et glidende generationsskifte af en landbrugsvirksomhed fra far til søn.

Faderens landbrugsvirksomhed omfattede drift af agerbrug fra tre landbrugsejendomme, hvoraf den ene var forpagtet. Den første del af generationsskiftet omfattede overdragelse af salgs- og jordbeholdning i planteavlsvirksomheden kombineret med bortforpagtning af faderens to egne driftsbygninger samt jord, maskiner og leveringsrettigheder.

Da en del af overdragelsen blev berigtiget ved gave skulle beregningen af afgift og passivpost godkendes af Told- og Skatteregionen. Det var regionens opfattelse, at successionsreglerne ikke kunne anvendes, da der ikke var tale om overdragelse af en virksomhed, men alene enkelte aktiver, som ikke udgjorde en virksomhed. Af Tfs2000.661 fremgår, at regionen fortolkede en ideel anpart, som en andel af samtlige virksomhedens aktiver.

Skatteministeriet, der var myndighedernes repræsentant i sagen, henviste til lovforarbejderne, herunder betænkning nr. 1111/1987, hvoraf fremgår, at anvendelse af kildeskattelovens § 33 C er betinget af, at der sker overdragelse til eje af samtlige en virksomheds aktiver eller en ideel andel heraf. Overdrages alene nogle af en virksomheds aktiver til eje, kan der kun succederes, såfremt disse i sig selv udgør en selvstændig virksomhed.

Efter skatteministeriets opfattelse skulle aftalen om forpagtning af bygninger, driftsmidler m.v. dermed ikke indgå ved bedømmelsen af, om der er tale om overdragelse af en virksomhed eller en andel heraf, idet ejendomsretten til disse aktiver ikke var overdraget. I relation til kildeskattelovens § 33 C omfattede generationsskifte således en isoleret overdragelse af salgs- og jordbeholdninger, hvilket kan sidestilles med overdragelse af varelager og halvfabrikata. Som udgangspunkt ville det ikke være tilstrækkelig til drift af en selvstændig virksomhed, idet driften desuden må antages at kræve driftsmidler. Med baggrund i disse synspunkter mente skatteministeriet, at generationsskiftet ikke opfyldte betingelserne for at anvende successionsreglerne.

Modparten anført til støtte for sin påstand, at sønnen efter overdragelsen drev virksomheden for egen regning og risiko. Herudover var det efter deres opfattelse uden betydning, om de forpagtede aktiver blev overdraget straks eller på et senere tidspunkt. Det skal i den forbindelse bemærkes, at fremgangsmåden med deloverdragelse og forpagtning var sædvanlig praksis inden for landbrugserhvervet.

³¹ Tfs2000.661VL er kommenteret i SR2000.0410

Vestre Landsret fandt, at overdragelse af salgs- og jordbeholdninger i kombination med forpagtning af bygninger, driftsmidler mv. kunne anses for overdragelse af en virksomhed efter kildeskattelovens § 33 C, hvorfor successionsreglerne kunne anvendes. Af begrundelsen for afgørelsen fremgår, at sønnen driver virksomheden på basis af salgs- og jordbeholdningerne, de forpagtede aktiver samt en ejendom købt af en tredje person. Herudover er anført, at overdragerens landbrugsvirksomhed ophørte ved overdragelsen.

Med baggrund i dommen synes det klart, at en overdragelse af lagerbeholdninger uden samtidig overdragelse eller leje af tilhørende driftsmidler ikke vil være omfattet af kildeskattelovens § 33 C. Det er derimod uklart om Landsretten var kommet til samme afgørelse, hvis generationsskiftet kun havde omfattet en andel af overdragerens landbrugsvirksomhed. Da faderens situation fremdrages i begrundelsen må det antages, at det vil have betydning ved bedømmelsen af lignende overdragelser.

Dommen lægger vægt på, at der sker overdragelse af aktiver, der kan fungere som en virksomhed. Landsrettens fortolkning af overdragelse er med udgangspunkt i ordlyden i det oprindelige lovforslag efter min mening meget bred, idet der i lovforslaget bruges formuleringen ”... eller ved at en ideel andel af hele virksomheden overdrages”.

Indholdet af Vestre Landsrets dom er dog på linie med afgrænsningen i Generationsskifteudvalgets betænkning fra august 1999 om generationskifte i erhvervslivet, hvor det anføres at bedømmelsen skal ske ud fra, om de overdragne aktiver kan danne grundlag for en selvstændig virksomhed.

Der foreligger ingen klar afgrænsning, men ud fra dommen og Generationsskifteudvalgets betænkning kan praksis ved vurderingen af om en deloverdragelse opfylder betingelserne for succession opsummeres til følgende citat fra betænkningen³²:

”...der kan ikke succederes, hvis det kun er enkelte af virksomhedens aktiver, der overdrages, medmindre disse aktiver i sig selv udgør en selvstændig erhvervsvirksomhed”.

Fortolkningen omfatter kun aktivsiden, mens forpligtelserne ikke indgår. Der stilles således ingen krav til overdragerens eller erhververens hæftelsesmæssige deltagelse i virksomheden.³³

3.3.1.2. Ejendomme

Efter den oprindelig lov fra 1988 var det ikke muligt at succedere i ejendomme, der blev beskattet efter ejendomsavancebeskatningsloven, da disse efter en ejertid på 7 år kunne sælges skattefrit. Der kunne

³² Betænkning 1374/august 1999, side 142

³³ Jf. Generationskifte – Omstrukturering, side 314

Generationsskifte

derimod succederes i afskrivningsberettigede ejendomme samt fast ejendom i det omfang overdrager var næringsdrivende med køb og salg heraf.

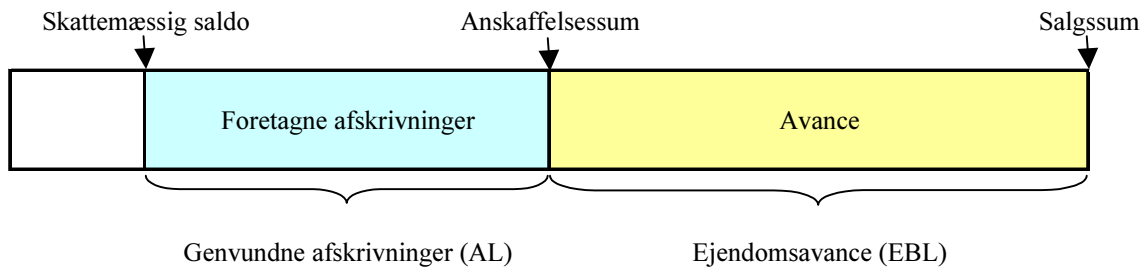
Reglerne omkring succession ved overdragelse af ejendomme er justeret flere gange, bl.a. ved lovn. 958 af 20/12 1999 vedrørende samspillet mellem ejendomsavancebeskatning og genvundne afskrivninger.

Kildeskattelovens § 33 C omfatter efter den nuværende lovtekst som hovedregel fortsat ikke avancer efter ejendomsavancebeskatningsloven. Den eneste undtagelse er avancer på ejendomme, hvor mere end 50% anvendes i forbindelse med en erhvervsvirksomhed, som drives af overdragerens eller overdragerens samlevende ægtefælle. Den erhvervmæssige andel opgøres ud fra fordelingen ifølge ejendomsvurderingen mellem erhverv og privat.

Udlejning af fast ejendom anses ikke for erhvervmæssig virksomhed, hvorfor der ikke kan succederes i ejendomsavancer på udlejningsejendomme. Der kan således ikke succederes i en ejendom, der udlejes til et selskab, som der succederes i. Eneste undtagelse hertil vedrører ejendomme omfattet af vurderingslovens § 33, stk. 1 og 7, hvilket vil sige bortforpagtning af landbrugs- og skovbrugsejendomme.

Efter de nuværende skatteregler kan overdragelse af en ejendom udløse gevinster i form af ejendomsavance og genvundne afskrivninger, hvilket er illustreret i følgende figur:

Figur 3.2. - beskatning af afståelse af en ejendom (bygning)

Kilde: egen tilvirkning

Gevinsterne opgøres efter reglerne i henholdsvis ejendomsavancebeskatningsloven og afskrivningsloven. De to regelsæt er indrettet, således at den samlede beskatning som udgangspunkt svarer til forskellen på salgssummen og den skattemæssige saldo. Hovedprincippet afviges bl.a. med hensyn til regler for opgørelse af anskaffelsessum efter ejendomsavancebeskatningslovens §4 og § 5, stk. 1 og 2, der omhandler henholdsvis valg af anskaffelsessum for ejendomme erhvervet før 19/5 1993 og 10.000 kr.-tillæg.

Ved succession i en ejendom overtager erhverver i relation til ejendomsavancebeskatningsloven og afskrivningsloven henholdsvis anskaffelsessummen og den skattemæssige saldo.

Generationsskifte

En erhverver er selvom der succederes i ejendomsavance ikke tvunget til at succedere i genvundne afskrivninger på bygningen. Succederer erhverver ikke i genvundne afskrivninger, skal den skattemæssige anskaffelsessum jf. kildeskattelovens § 33 C, stk. 2 nedsættes med beløb som er omfattet af ejendomsavancebeskatningslovens § 5, stk. 4, nr. 1-5, hvilket bl.a. vil sige afskrivninger som ikke er beskattet som genvundne afskrivninger samt nedrivningsfradrag. Herved vil erhverver ved en senere afståelse altid blive beskattet af forskellen på salgssummen og den overtagne skattemæssige saldo.

Succession i genvundne afskrivninger på en ejendom kræver derimod, at der samtidigt succederes i ejendomsavancer på samme ejendom. Er der på en ejendom, der opfylder kravene til erhvervsmæssig anvendelse, ingen avance vil erhverver ikke kunne succedere i genvundne afskrivninger.

Af bilag 1 fremgår et eksempel på overdragelse med succession af en ejendom bestående af to bygninger. Eksemplet viser beskatningen af overdrager på successionstidspunktet samt af erhverver ved en senere afståelse. Afhængig af om successionen omfatter genvundne afskrivninger, fordeles beskatningen således:

Eksempel 3.4. - ejendomme

	<u>Ejendoms- avance</u>	<u>Genvundne afskrivninger</u>	<u>I alt</u>
Succession i både ejendomsavance og genvundne afskrivninger			
Overdrager	0	0	0
Erhverver	300	1.300	1.600
	<u>300</u>	<u>1.300</u>	<u>1.600</u>
Succession kun i ejendomsavance			
Overdrager	0	400	400
Erhverver	400	800	1.200
	<u>400</u>	<u>1.200</u>	<u>1.600</u>

Kilde: egen tilvirkning

Som det fremgår af eksemplet bliver den samlede gevinst den samme i begge situationer. Såfremt anskaffelsessummen ved succession alene i ejendomsavancen ikke blev reduceret med et beløb svarende til overdragerens ej genvundne afskrivninger, ville erhververs ejendomsavance ved en senere afståelse være mindre. Derved ville den samlede beskatning være forskellig i de to situationer.

Ved succession alene i genvundne afskrivninger ville den tilsvarende beskatning blive følgende:

Eksempel 3.5. - genvundne afskrivninger

	Ejendoms- avance	Genvundne afskrivninger	I alt
Succession kun i genvundne afskrivninger			
Overdrager	500	0	500
Erhverver	700	1.300	2.000
	1.200	1.300	2.500

Kilde: egen tilvirkning

Den samlede beskatning ville blive 900 større end i eksempel 3.4, svarende til de afskrivninger overdrageren havde foretaget på successionstidspunktet. Kunne der succederes alene i genvundne afskrivninger ville der ske dobbeltbeskatning af overdragerens afskrivninger, idet de som følge af overtagelsen med succession vil blive anset for ej genvundne.³⁴

3.3.2. Skattemæssige forhold omfattet af successionen

Som ved aktier medfører succession i personligt drevne virksomheder jf. kildeskattelovens § 33 C, stk. 2, at erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling for så vidt angår anskaffelsessum og -tidspunkt på de overtagne aktiver. Ved afskrivningsberettigede aktiver overtager erhverver herudover afskrivningsgrundlag og foretagne afskrivninger. Har overdrager været næringsdrivende med køb og salg af de overtagne aktiver, vil erhverver ved et senere salg af de pågældende aktiver ligeledes blive betragtet som næringsdrivende. Erhverver indtræder således i overdragerens hensigt med erhvervelsen af aktiverne.

Såfremt der ved overdragelsen blev beregnet passivpost efter kildeskattelovens § 33 D, skal der med hensyn til anskaffelsestidspunkt og –hensigt være symmetri mellem vurderingen ved denne beregning og vurderingen i relation til kildeskattelovens § 33 C.

I bestræbelserne på at sikre de bedste mulige vilkår for generationsskifte blev successionsadgangen i kildeskattelovens § 33 C med virkning fra 1. januar 2001 udvidet til også at omfatte indestående på konto for opsparet overskud og indestående på konjunkturudligningskonto under henholdsvis virksomheds- og kapitalafkastordningen. Ændringen var foreslået i Generationsskifteudvalgets betænkning fra august 1999 og havde til formål at ensarte reglerne for succession i levende live og ved død, idet det efter dødsbøbeskatningsloven allerede var muligt at succedere i virksomheds- og kapitalafkastordningen.

I de følgende afsnit vil blive gennemgået rækkevidden af succession i anskaffelsestidspunkt og dermed ejertid, samt reglerne omkring succession i opsparet overskud og indestående på konjunkturudligningskonto.

³⁴ Jf. LFF1999.00.1.85, bemærkninger til § 3, nr. 2.

3.3.2.1. Succession i ejertid

Ejertid har skattemæssigt betydning ved avanceopgørelse i forbindelse med afståelse af aktiver, samt ved ejendomme med hensyn til mulighed for nedrivningsfradrag og vedligeholdelsesudgifter.

Ved nedrivning af en afskrivningsberettiget bygning kan jf. afskrivningslovens § 22 foretages fradrag i afholdelsesåret, såfremt ejendommen har været ejet i mindst 5 år. Er ejertidskravet ikke opfyldt indregnes nedrivningsomkostningerne i stedet i ejendommens anskaffelsessum, hvorved fradraget udskydes til ejendommens afståelse.

Succession omfatter ejertid i relation til nedrivningsfradrag, hvilket er afklaret ved en bindende forhåndsbesked samt ved en kendelse fra Landsskatteretten, der er offentliggjort som henholdsvis TfS2003.254 og TfS2003.676.

I TfS2003.254 havde en far i 1999 overdraget en landsbrugsejendom til sin datter, som havde succederet i relation til afskrivningsloven, men ikke i ejendomsavance. Datterens mand anvendte ejendommen i sin landbrugsvirksomhed, og bygningsafskrivningerne blev derfor fradraget i mandens indkomst. I 2002 ønskede manden at opføre nye bygninger, hvorfor en del af de bygninger, der var overdraget med succession, skulle rives ned. Ligningsrådet blev i den forbindelse anmodet om at tage stilling til, om kravet om 5 års ejertid var opfyldt, eller om bygninger kun kunne anses for ejet siden overdragelsen, det vil sige i 3 år. I den bindende forhåndsbesked bekræftes, at erhverver efter kildeskattelovens § 33 C også succederer i ejertid i relation til nedrivningsfradrag. Ordlyden i kildeskattelovens § 33 C, stk. 2 omkring succession i afskrivninger fortolker Ligningsrådet således som succession i alle forhold med hensyn til anskaffelsestidspunkt, der reguleres af afskrivningsloven.

Kendelsen fra Landskatteretten omhandlede ligeledes nedrivning af landbrugsbygninger, som en søn havde overtaget med succession fra sin fader. Sønnen havde taget fradrag efter afskrivningslovens § 22, da det var hans opfattelse, at ejertiden var omfattet af successionsreglerne. I skatteankenævnet var han blev nægtet fradrag, men Landsskatteretten ændrede afgørelsen med henvisning til den førnævnte bindende forhåndsbesked.

Som det fremgår af kommentarer til afgørelserne³⁵, virker de korrekte, selvom nedrivningsfradrag ikke er nævnt særskilt i lovtæksten. Reglerne om nedrivningsfradrag er en del af afskrivningsloven og kan sidestilles med afskrivninger, idet fradraget er et udtryk for, at der siden anskaffelsen ikke er foretaget tilstrækkelige afskrivninger.

³⁵ TfS2003.254LR er kommenteret af Janne Bille i TfS2003.484 og af Bent Ramskov i SPO.2003.364, hvor TfS2003.676LSR ligeledes er kommenteret.

Generationsskifte

Udgifter til vedligeholdelse af en erhvervsmæssigt benyttet ejendom, herunder udlejnings-ejendomme, kan jf. statskattelovens § 6, stk. 1, litra e fradrages. Derimod kan udgifter til forbedring ikke fradrages, idet udgifterne i stedet skal aktiveres og afskrives efter reglerne om bygningsafskrivninger. Afgrænsningen mellem vedligeholdelse og forbedring foretages ud fra ejendommens tilstand på erhvervelsestidspunktet. Sættes ejendommen i bedre stand end ved erhvervelsen anses udgifterne for afholdt til forbedring, mens udgifter, der er en følge af slid og ælde i ejertiden, anses for vedligeholdelse.

Ved større reparationer kan det være vanskeligt at foretage afgrænsningen, idet en del af udgifterne kan være en følge af, at ejeren har udskudt den ordinære vedligeholdelse. Udgifter af denne karakter betegnes skattemæssigt som opsat vedligeholdelse og kan fradrages på lige fod med andre vedligeholdelsesudgifter. Fordeling af en udgift på forbedring og opsat vedligeholdelse foretages ud fra en forventet levetid på de enkelte bestanddele af ejendommen. Har en bestanddel en levetid på 25 år og afholdes udgiften til reparation efter en ejertid på 10 år, kan 10/25 fradrages som opsat vedligeholdelse.

Af hensyn til beregningen af opsat vedligeholdelse, er det derfor væsentligt, hvorvidt erhverver efter kildeskattelovens § 33 C succederer i overdragerens ejertid. Problemstillingen er behandlet af Landskatteretten i Tfs2002.392.

I sagen havde en søn overtaget en landbrugsejendom efter reglerne om succession og havde 3 år senere afholdt udgifter vedrørende en gylletank. Sønnen havde taget fradrag for hele udgiften, men skattemyndighederne ville kun acceptere et fradrag, der svarede til sønnens ejertid på 3 år. Myndighederne fik medhold i sagen, idet det var Landskatterettens opfattelse, at succession efter kildeskattelovens § 33 C kun sker i relation til afskrivningsloven og avanceopgørelser.

Der er delte meninger om, hvorvidt Landskatterettens fortolkning af successionens omfang er for snæver.³⁶ Udfra ordlyden i kildeskattelovens § 33 C, stk. 2 er kendelsen korrekt, idet teksten kun nævner afskrivninger og avancer samt overdragerens hensigt ved anskaffelsen.

I argumentationen, for at fortolkningen er for snæver, henvises til successionsbegrebet i lovgivningen i øvrigt.³⁷ Succession ved dødsfald er i denne sammenhæng specielt interessant, da kildeskattelovens § 33 C blev indført for at undgå forskelsbehandling mellem generationsskifte ved død og generationsskifte i levende

³⁶ Kommenteret af Bent Ramskov i SPO.2003.364 og Janne Bille i Tfs2003.484. Bent Ramskov er enig med Landskatteretten, mens Janne Bille finder at fortolkningen er for snæver.

³⁷ I Tfs2005.129LSR er offentliggjort en sag vedrørende succession i ejertid og vedligeholdelse efter fusionsskattelovens §8, stk. 1. Landskatteretten afgjorde, at ejertid efter bestemmelsens ordlyd var omfattet af successionen. Der kunne ikke drages en analog slutning til praksis efter kildeskattelovens § 33 C.

live. Efter dødsboskattelovens § 36, stk. 1 indtrædes i boets skattemæssige stilling medmindre andet fremgår af loven. Succession ved død er ud fra lovteksten som udgangspunkt generel, idet en eventuel begrænsning skal være nævnt særskilt. Af bemærkningerne til dødsboskatteloven fremgår, at modtageren skattemæssigt stilles på samme måde som overdrageren, herunder også ved den løbende beskatning. Overføres dette til kildeskattelovens § 33 C, stk. 2 skal successionens omfang fortolkes bredere end af Landsskatteretten i den nævnte sag.

Efter min opfattelse er Landsskatterettens afgrænsning af successionens omfang efter kildeskattelovens § 33 C korrekt. De nævnte begrænsninger, som dødsboskattelovens § 36, stk. 1 henviser til, vedrører modtagerens forhold, hvorfor det er min vurdering, at der ved henvisningen ikke er tænkt på at afgrænse rækkevidden ved succession. Dødsboskattelovens § 36, stk. 1, der som nævnt er bredt formuleret, præciseres i stk. 2, hvoraf fremgår, at modtager succederer i anskaffelsestidspunkt og –sum samt hensigt. Ud fra bemærkningerne til dødsboskatteloven må det antages, at modtager herunder succederer i ejertid i relation til opsat vedligeholdelse. Selvom en del af baggrunden for at indføre kildeskattelovens § 33 C var at udligne forskellene mellem den skattemæssige behandling af overdragelse ved død og i levende live, er de to regelsæt formuleret forskelligt. I forarbejderne til kildeskattelovens § 33 C omtales succession herudover udelukkende i relation til afskrivninger og gevinster.

I SKM 2005.361 er refereret en afgørelse fra Landsskatteretten vedrørende succession i ejertid efter reglerne i dødsboskatteloven i relation til vedligeholdelse. Af afgørelsen fremgår, at der succederes, og at det i den forbindelse ikke har betydning, at praksis efter kildeskattelovens § 33 C er den modsatte.

Ud fra den foreliggende praksis kan rækkevidden af succession efter kildeskattelovens § 33 C afgrænses til kapitalgevinster samt forhold, der er omfattet af afskrivningsloven.

3.3.2.2. Virksomheds- og kapitalafkastordningen

Reglerne om succession i virksomheds- og kapitalafkastordningen fremgår af kildeskattelovens § 33 C, stk. 5 og 6, der omhandler betingelserne for succession i henholdsvis indestående på konto for opsparet overskud og indestående på konjunkturudligningskonto.

Betingelserne for succession i ordningerne er i begge tilfælde, at overdrageren anvender det pågældende regelsæt ved udgangen af indkomståret forud for overdragelsen, samt at overdragelsen sker dagen efter udløbet af dette indkomstår. Dette gælder også, selvom erhverver har et andet indkomstår. Det er herudover et krav, at modtageren opfylder betingelserne for at anvende ordningerne.

Overtages kun en del af virksomheden succederes i begge tilfælde i en forholdsmæssig andel af indeståendet. Andelen beregnes som forholdet mellem den del af kapitalafkastgrundlaget, der kan henføres

Generationsskifte

til den overdragne virksomhed, og det totale kapitalafkastgrundlag. I beregningen anvendes kapitalafkastgrundlagene ved udgangen af indkomståret forud for overdragelsen.

Ved den forholdsmæssige beregning af kapitalafkastgrundlag ses ved succession i virksomhedsordningen bort fra finansielle aktiver. Lovteksten indeholder ikke en definition af finansielle aktiver, hvorfor afgrænsningen beror på en konkret vurdering af den enkelte virksomheds forhold. I det følgende afsnit er givet eksempler fra andre dele af skattelovgivningen på afgrænsning af finansielle aktiver.

I virksomhedsskatteloven er finansielle aktiver nævnt i § 4, stk. 2, der vedrører forholdsmæssig begrænsning af ej hævet kapitalafkast. Af lovteksten fremgår, at fordringer erhvervet ved salg af varer og tjenesteydelser, efter denne bestemmelse ikke anses for et finansielt aktiv. Landskatteretten har i TfS2004.927 afgjort, at kapitalværdien af en løbende ydelse ligeledes ikke betragtes som et finansielt aktiv, da den kapitaliserede værdi ikke forrentes. I ligningsvejledningens afsnit omkring aktiver, der kan indgå i virksomhedsordningen, er forudbetalt husleje, deposita, forudbetalinger vedrørende materielle anlægsaktiver samt kontant- og obligationsbeholdninger derimod nævnt som eksempler på finansielle aktiver.³⁸

Lovteksten indeholder ligeledes ikke bestemmelser om, hvordan et negativt kapitalafkastgrundlag skal indgå i beregningen. Problemstillingen kendes fra andre lovbestemmelser, herunder dødsboskattelovens § 10 og virksomhedsskattelovens § 16a. Udfra lovforarbejderne til kildeskattelovens § 33 C, stk. 5 behandles situationen efter fortolkningsbidragene i bl.a. lignings-vejledningen.³⁹

Er kapitalafkastgrundlaget vedrørende den overdragne virksomhed negativ, mens det samlede kapitalafkastgrundlag er positivt kan ingen del af det opsparede overskud henføres til den overdragne del af virksomheden.

Ligningsvejledningens afsnit vedrørende virksomhedsskattelovens § 16a indeholder retningslinier omkring behandlingen af et samlet negativ kapitalafkastgrundlag, hvorefter følgende brøk anvendes:⁴⁰

Opsparet overskud x (samlet kapitalafkastgrundlag – kapitalafkastgrundlag for den overdragne virksomhed)

Samlet kapitalafkastgrundlag

Brøken viser, hvor stor en andel af det samlede opsparede overskud, der kan henføres til den overdragne virksomhed. Som det fremgår svarer dette ved et negativt samlet kapitalafkastgrundlag til den del af det

³⁸ LV2005 E.G.2.1.2.1

³⁹ LFF2000-2001.1.34, høringssvar til Skatterevisorforeningen og Skattechefforeningen

⁴⁰ LV2005 E.G.2.15.2.3

Generationsskifte

negative grundlag, som kan henføres til den ikke overdragne del af virksomheden. Resultatet af brøken kan illustreres ved følgende eksempel:

Eksempel 3.6. - negativt kapitalafkastgrundlag

	Kapitalafkastgrundlag		Resultat	Henføres til den overdragne virksomhed
	Overdragne virksomhed	Samlet		
Situation 1	60	-100	1,60	100%
Situation 2	-100	-60	-0,67	0%
Situation 3	-60	-100	0,40	40%

Kilde: egen tilvirkning

Situation 3 i eksemplet er kommenteret af skatteministeren i forbindelse med behandlingen af lov nr. 252 af 28/4 1999, der vedrører virksomhedsskatteovens § 16a, stk. 3. Af kommentaren fremgår følgende⁴¹:

”Er det samlede kapitalafkastgrundlag mere negativt end den del, der kan henføres til den virksomhed, der omdannes, kan hele det opsparede overskud nedsætte aktiernes eller anparternes anskaffelsessum, da det er udtryk for, at der er overført forholdsvis flest aktiver til den virksomhed, der omdannes.”

Ud fra kommentaren vil der i situation 3 kunne overføres en andel på 100% mod det beregnede resultat på 40% efter brøken i ligningsvejledningen. Det må antages, at domstolen vil tillægge skatteministerens kommentar størst betydning, da den er del af forarbejderne til loven.

Har overdrageren som følge af de løbende justeringer af skatteprocenten flere konti for indestående, succederes ved deloverdragelse i en forholdsmæssig andel af de enkelte indeståender.

Ved hævning af opsparet overskud under virksomhedsskatteordningen medregnes det hævdede opsparede overskud med tillæg af den tilhørende betalte virksomhedsskat til skatteyderens personlige indkomst. Den betalte virksomhedsskat modregnes i slutskatten og udbetales jf. virksomhedsskatteovens § 10, stk. 3 kontant, hvis den ikke kan rummes i årets slutskat.

I forbindelse med indførelsen af successionsadgangen blev indsat en tilføjelse, der skulle forhindre, at erhverver kunne få kontant udbetaling af virksomhedsskat vedrørende opsparet overskud, som var overtaget med succession. Begrænsningen, der fremgår af virksomhedsskatteovens § 10, stk. 4, gælder både ved succession i levende live og ved død og indebærer, at resterende virksomhedsskat fradrages i ægtefællens

⁴¹ Skattefri virksomhedsomdannelse, side 233

slutskat. Kan virksomhedsskatten ikke indeholdes i ægtefællens slutskat fremføres den til modregning i de efterfølgende indkomstår.

Såfremt erhverver forinden succession efter kildeskattelovens § 33 C, stk. 5 driver virksomhed og anvender virksomhedsordningen tillægges det overtagne indestående på konto for opsparet overskud erhververs eksisterende konto for opsparet overskud.

Begrænsningsreglen i virksomhedsskattelovens § 10, stk. 4 gælder kun for opsparet overskud, der er overtaget med succession, hvorfor det ved hævnning af opsparet overskud er valgfrit for erhververen, om der hævnes fra kontoen, der er overtaget med succession eller fra de konti, som erhverver selv har opsparet.⁴² Ved valget skal dog tages hensyn til virksomhedsskattelovens § 10, stk. 5, hvorefter tidligst opsparede overskud anses for hævet først.

3.4. Sammenfatning vedrørende succession

Successionsreglerne i kildeskattelovens § 33C og aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A kan kun anvendes af familiekredsen og nære medarbejdere. Erhververen skal være skattepligtig til Danmark, da der ved en senere afståelse skal kunne foretages beskatning.

Som nære medarbejdere anses personer, der på overdragelsestidspunktet og i tre af de foregående fire år er ansat i virksomheden. Ved succession i selskaber er beskæftigelseskravet opfyldt, hvis ansættelsen er inden for selskaber i en koncern. En medarbejder i en personlig ejet virksomhed vil ved successiv overdragelse ændre status fra medarbejder til ejer ved den første overdragelse. Da medejere ikke indgår i den successionsberettigede personkreds, er der af hensyn til glidende generationsskifte indsat en undtagelse, hvorefter en medarbejder i en periode på indtil fem år efter første overdragelse kan anvende successionsreglerne.

I selskaber er det muligt at succedere i hovedaktionæraktier samt næringsaktier og visse andelsbeviser. En overdrager betragtes som hovedaktionær, hvis ejerandelen eller stemmевærdien i selskabet inden for de seneste fem år har udgjort mere end henholdsvis 25% eller 50%.

Ved hovedaktionæraktier skal den enkelte overdragelse omfatte mindst 15% af stemmевærdien i et selskab, som har reel erhvervsmæssig virksomhed. Ved holdingkonstruktioner opgøres stemmевærdien indirekte, hvilket betyder, at indflydelsen i driftsselskabet opgøres ud fra personens andel af stemmerne i det øverste selskab gange stemmeandele i de underliggende selskaber.

⁴² LFF2000-2001.1.34, bemærkninger til lovforslagets § 3, nr. 3, afsnit A

Generationsskifte

Efter bestemmelserne afgrænses selskaber med reel aktivitet fra pengetanke, som i overvejende grad har passiv virksomhed, hvilket vil sige udlejning af fast ejendom samt besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende. Bedømmelsen foretages udfra andelen af indtægter og aktiver, der vedrører pengetank-delen, i forhold til de samlede indtægter og aktiver. Væsentlighedsvurderingen er objektiveret ved, at andelen skal være større end 50%. Der ses på et gennemsnit af de seneste tre år, idet der ved aktiver desuden ses på andelen på overdragelsestidspunktet.

Værdien af en kapitalandel samt afkast fra et selskab, hvor ejerandelen udgør mindst 25%, indgår ikke i væsentlighedsbedømmelsen af henholdsvis aktiver og indtægter. I stedet indgår datterselskabers indtægter og aktiver udfra den forholdsmæssige ejerandel. Indtægter fra udlejning af fast ejendom mellem de pågældende selskaber medregnes ligeledes ikke, mens udlejningsejendommen på aktivsiden medregnes til den reelle virksomhedsdel.

Opgørelsen foretages udfra en bruttobetragtning, idet der udelukkende ses på indtægter og aktiver, mens omkostninger og passiver ikke har betydning. Ved anvendelse af dette princip tages ikke højde for selskabets finansieringsstruktur, hvilket i visse situationer kan give uhensigtsmæssige resultater. Dette kan løses ved en omstrukturering af selskabet, eksempelvis ved en spaltning eller tilførsel af aktiver, således at den reelle virksomhedsdel adskilles fra pengetank-virksomheden.

Indtægter opgøres med udgangspunkt i regnskabslovgivningen, idet det er væsentligt at skabe et retvisende billede af selskabets indtægter fra forskellige kilder. I forhold til den samlede væsentlighedsbedømmelse har indtægtssiden typisk mindre betydning end aktivsiden, hvorfor problemstillingerne omkring opgørelse og fordeling af indtægter på reel og passiv virksomhed er mindre væsentlig.

Aktivsiden opgøres til handelsværdi, hvilket vil sige at såvel regnskabs- som skattemæssige regler indgår. Det afgørende er, at opgørelsen giver et retvisende billede. Den regnskabsmæssige balance vil typisk være udgangspunktet, idet der dog skal reguleres for goodwill og regulering af øvrige aktiver, herunder ejendomme, til handelsværdi. Det er uafklaret om aktiver, der ikke kan henføres til den enkelte virksomhedsandel som eksempelvis tilgodehavende skat og udskudte skatteaktiver, kan holdes uden for opgørelsen.

Efter lovteksten og afgørelser fra praksis anses likvide beholdninger altid som tilhørende den passive virksomhed.

Bestemmelserne omkring afgrænsning af pengetank-virksomhed indeholder en række problemstillinger, hvorfor den objektive bedømmelse kun kan foretages udfra subjektive vurderinger af forholdene i den enkelte situation. Forhøjelsen af væsentlighedsgrænsen fra 25% til 50% har reduceret problemstillingerne, idet reglerne efter min opfattelse vil kunne forbedres yderligere med en dispensationsadgang i tilfælde, hvor den objektive væsentlighedsbedømmelse placerer et selskab i en efter forholdene forkert kategori.

Generationsskifte

I personligt drevne virksomheder kan succederes ved overdragelse af hele eller en andel af virksomheden. Ifølge lovforarbejderne er det en betingelse, at erhverver overtager en ideel andel af virksomheden, hvorfor overdragelse af enkelt aktiver ikke kan ske efter successionsreglerne. Fortolkningen af andel er dog ikke entydig, men det synes klart, at de aktiver, som overdrages, skal udgøre en selvstændig enhed.

Successionsreglerne kan anvendes ved overdragelse af ejendomme, hvor mere end 50% anvendes i en erhvervsvirksomhed, som drives af overdrageren eller overdragerens samlevende ægtefælle. Dog anses udlejningsejendomme med undtagelse af bortforpagtning af landbrugs- og skovbrugsejendom ikke for erhvervsmæssig virksomhed. Det er således ikke muligt at succedere i en ejendom, som udlejes til et selskab, som der succederes i. Af hensyn til samspillet mellem opgørelse af ejendomsavance og genvundne afskrivninger er det ikke muligt at succedere alene i genvundne afskrivninger. Herudover skal den skattemæssige anskaffelsessum nedsættes med ej genvundne afskrivninger, hvis der alene succederes i ejendomsavance.

Ved succession indtræder erhverver i overdragers skattemæssige stilling, idet erhverver overtager overdragers skattemæssige anskaffelsessum og –tidspunkt samt hensigt. For afskrivningsberettigede aktiver overtages herudover afskrivningsgrundlag og foretagne afskrivninger. Successionen er ved overtagelse af en personlig drevet virksomhed afgrænset til fortjenester samt forhold som er reguleret i afskrivningsloven. Det betyder, at erhverver med hensyn til ejertid succederer i relation til nedrivningsfradrag, men ikke i forhold til opgørelsen af vedligeholdelse contra forbedring af ejendomme.

Har overdrageren anvendt virksomheds- eller kapitalafkastordningen, kan erhverver desuden overtage opsparet overskud og indestående på konjunkturudligningskonto. Overtager erhverver kun virksomheden delvis succederes kun i en forholdsmæssig andel af opsparet overskud. Andelen beregnes ud fra kapitalafkastgrundlaget, idet finansielle aktiver ikke indgår i beregningen. Ved afgrænsningen af finansielle aktiver ses på den enkelte virksomheds forhold.

4. LØBENDE YDELSER OG HENSTAND VEDRØRENDE GOODWILL

Siden indførslen af ligningslovens § 12 B og afskrivningslovens § 40, stk. 7 i 1999 er foretaget enkelte justeringer, hvoraf den væsentligste vedrører ligningslovens § 12 B og er foretaget ved lov nr. 1283 af 20/12 2000.

Ændringen vedrørte behandlingen af den resterende saldo ved ophør på aktiver, som er erhvervet med succession efter kildeskattelovens § 33 C eller aktieavancebeskatningsloven § 11 og § 11 A, idet reglerne ikke tog højde for, at modtager og yder ved overdragelsen af et aktiv med succession ikke foretager henholdsvis afståelsesbeskatning og opgørelse af anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag.

4.1 Personkredsen

For at anvende henstandsordningen i afskrivningslovens § 40, stk. 7 er det en betingelse, at overdragelsen af goodwill m.v. helt eller delvist er berigtiget med løbende ydelse omfattet af ligningslovens § 12 B.

Afgrænsningen af hvem, der kan anvende reglerne, afhænger derfor af bestemmelserne i ligningslovens § 12 B.

Reglerne om løbende ydelser gælder for både personer og selskaber, såfremt den ene af parterne jf. ligningslovens § 12B, stk. 10 på tidspunktet for aftalens indgåelse er omfattet af enten kildeskattelovens § 1 eller § 2, stk. 1, nr. 4, eller selskabsskattelovens § 1 eller § 2, stk. 1, litra a. Det vil sige, at enten modtageren eller yderen skal være fuldt skattepligtig eller begrænset skattepligtig efter reglerne om fast driftssted i Danmark.

En part i en gensidig bebyrdende aftale, som ved aftalens indgåelse ikke var fuldt eller begrænset skattepligtig efter en de nævnte bestemmelser, vil blive omfattet af reglerne i ligningslovens § 12B, såfremt vedkommende efterfølgende bliver fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1 eller selskabsskattelovens § 1.

Ved overdragelse af aktiver fra en selvejende institution, fond m.v., som yder eller visse af yders nære familiemedlemmer har stiftet eller har væsentlig indflydelse over, gælder jf. ligningslovens § 12 B, stk. 11 alene reglerne om opgørelse af handelsværdi i aftaleåret⁴³. Yderen af den løbende ydelse vil ikke kun få fradrag for de betalte ydelser, mens den selvejende institution, fond mv. vil være skattepligtig af de betalte ydelser⁴⁴.

⁴³ Som nære familiemedlemmer anses yderens ægtefælle, disses forældre eller livsarvinger. Stedbørn og plejebørn sidestilles med livsarvinger. Væsentlig indflydelse vil efter ligningslovens § 12B, stk. 11 sige, at de pågældende personer har en indflydelse, der er egnet til at påvirke de beslutninger institutionen træffer.

⁴⁴ LV 2005, afsnit E.I.2.4.2

4.2 Afgrænsning af løbende ydelser

Afgrænsningen af, hvilke ydelser ligningslovens § 12 B vedrører fremgår af stk. 1, der har følgende ordlyd:

”Udgør en løbende ydelse helt eller delvist vederlag i en gensidigt bebyrdende aftale om overdragelse af et eller flere aktiver, gælder reglerne i stk. 2-11, såfremt aftalen er indgået den 1. juli 1999 eller senere. Der er tale om en løbende ydelse, når der hersker usikkerhed om enten ydelsens varighed eller ydelsens årlige størrelse, når ydelsen løber ud over aftaleåret. Er beskatningen af den løbende ydelse reguleret i anden lovgivning, er det dog de deri fastsatte bestemmelser, der finder anvendelse.”

Som det fremgår vedrører bestemmelserne kun aftaler indgået efter den 1. juli 1999⁴⁵, og lovteksten indeholder desuden følgende afgrænsninger og betingelser til ydelsen:

1. Vederlag i en gensidig bebyrdende aftale
2. Skal vedrører overdragelse af et aktiv
3. Krav til ydelsens størrelse og varighed

Løbende ydelser, hvor beskatningen er reguleret i anden lovgivning, er undtaget fra bestemmelserne i ligningslovens § 12 B. Det kunne eksempelvis være overdragelse af ophavsret til en bog, der beskattes efter reglerne i ligningslovens § 27A.

4.2.1 Definition af gensidig bebyrdende aftale

Bestemmelserne i ligningslovens § 12B finder kun anvendelse ved gensidig bebyrdende aftaler, hvilket vil sige, at begge parter skal præstere en ydelse. Ved ensidig påtagne løbende ydelser som eksempelvis en gave forpligtes derimod kun den ene part uden modydelse.

Afgrænsningen af gensidige og ensidige aftaler kan ses af en Højesteretsdom fra 2000, som er refereret i TfS2000.542.

Sagen vedrørte overdragelse af anparterne i et nystiftet selskab uden erhvervsmæssig aktivitet, som skulle berigtiges ved en løbende ydelse. Anpartskapitalen i selskabet var endnu ikke indbetalt, og køberne af anparterne hæftede på lige fod med sælgeren for kapitalindskuddet. Sælger ville finansiere kapitalindskuddet ved et banklån med sikkerhed i anparterne. Banken skulle desuden have transport i den løbende ydelse. Højesteret anså ikke aftalen for gensidig, da sælger efter omstændighederne i sagen ikke præsterede en modydelse. Dommen begrundes med, at sælger ikke påtager sig en risiko eller præsterer en indsats udover at sælge anparter og optage et banklån.

⁴⁵ Aftaler indgået før 1. juli 1999 behandles efter reglerne i ligningslovens § 12.

Vurderingen af sælgers indsats skal i dommen ses i lyset af, at aftalen indebar skattemæssige fordele for begge parter, og at konstruktionen derfor efter domstolenes opfattelse var valgt af skattemæssige hensyn frem for driftsmæssige.

Dommen viser, at indholdet af en gensidig bebyrdende aftale skal medføre en reel indsats fra begge parter, hvilket bl.a. vurderes med udgangspunkt i den risiko, som parterne påtager sig.

4.2.2. Omfattede aktiver

Reglerne i ligningslovens § 12B er ikke afgrænset til at gælde bestemte aktiver, og kan eksempelvis omfatte goodwill, fast ejendom samt værdipapirer.

Af ligningsvejledningen⁴⁶ fremgår, at royalty ikke er omfattet af reglerne, da det ikke er betaling for et aktiv, men derimod betaling for at anvende viden, eksempelvis et patent eller et varemærke.

Det er ikke en betingelse, at overdragelsen vedrører et skatterrelevant aktiv, hvorfor det ikke er afgørende, om handlen medfører avancebeskatning af sælger, eller om køber overtager et afskrivningsberettiget aktiv.

Overdragelse af et parcelhus, som sælger har anvendt til privat beboelse eller aktier, som ikke udløser avancebeskatningen, er derfor omfattet af ligningslovens § 12B, såfremt de øvrige betingelser er opfyldt.

Det samme er tilfældet for aktiver overdraget med succession efter kildeskattelovens § 33 C eller aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A.

4.2.3. Krav til ydelsen

Ligningslovens § 12 B, stk. 1 afgrænser ydelsens art, idet alle ydelser, som er usikre med hensyn til varighed eller beløb, og løber udover aftaleåret, er omfattet af bestemmelserne. Indgår der i aftalen en fast minimumsydelse, er denne del ikke omfattet af bestemmelserne, da den ikke opfylder definitionen på en løbende ydelse.

Modsætningen til en løbende ydelse er ydelserne på et gældsforhold, hvor størrelsen af mellemværendet og betingelserne for afvikling er kendte, og hvor afdrag og rente derfor kan fastlægges på forhånd.

Af forarbejderne til den oprindelig lov, herunder høringssvar, fremgår jf. følgende citat, at det har været hensigten at give en klar afgrænsning af ydelsens art i lovteksten:⁴⁷

⁴⁶ LV2005 E.I.2.4.1

⁴⁷ Jf. LFF1998-99.1 212, bemærkninger til ligningslovens §12 B, stk. 1 samt bilag 7 til LFF1998-99.1.212 - Høringssvar til Forening af Statsautoriseret Revisor, der havde foreslået en stillingtagen i lovforslaget til hvornår der var tale om en løbende ydelse.

”Efter forslaget omfattes samtlige usikre ydelser, uanset hvor lang tid de løber over. Det har tidligere været usikkert, hvor lang tid en ydelse kan strække sig over, før der var tale om en løbende ydelse. Det foreslås derfor at indsætte en klar definition i loven. Ud fra forenklingshensyn foreslås det, at enhver form for usikkerhed med hensyn til ydelsen størrelse indebærer, at der er tale om en løbende ydelse.”

Det afgørende er, at ydelsen løber ud over aftaleåret, og at der samtidig er usikkerhed. I lovforarbejderne gives som eksempel på usikkerhed omkring ydelsen størrelse, at den kan være omsætnings- eller overskudsafhængig, mens usikkerhed omkring varigheden eksempelvis kan være ved aftale om en livsvarig ydelse.

En ydelse, der løber over et uvist antal år betegnes en aftægtsydelse, mens ydelser, hvor beløbet varierer som ved eksempelvis overskudsandele, betegnes udbytteretter.

Ligningslovens §12 B indeholder ingen krav til ydelsens form, hvorfor såvel kontante beløb som naturalier er omfattet af regelsættet, såfremt de øvrige betingelser er opfyldt.

Omfanget af reglernes anvendelsesområde ses af en afgørelse fra ligningsrådet vedrørende optagelse af en kompagnon i et advokatinteressentskab. Ligningsrådet blev anmodet om at tage stilling til sagen, som i første omgang var afgjort i skatteankenævnet. Afgørelsen fra ligningsrådet, der er offentliggjort som TfS2004.849, ændrede skatteankenævnets konklusion.

Sagen drejede sig om, hvorvidt der i forbindelse med optagelsen af kompagnonen var overdraget goodwill. Parternes aftale indeholdt ikke en opgørelse af goodwill, da deltagere i advokat-interessentskaber efter branchens sædvanlige praksis ikke betalte for goodwill ved indtræden og ikke modtog vederlag for goodwill ved udtræden. I den konkrete sag var i overensstemmelse med praksis i branchen aftalt en skævdeling af overskuddet i de første 5 år.

Det var ligningsrådets opfattelse, at skævdelingen var udtryk for goodwill, hvorfor forskellen i overskudsandel skulle anses for en løbende ydelse efter ligningslovens § 12B. Med udgangspunkt i en beregning af goodwill efter goodwillcirkulæret⁴⁸ anså ligningsrådet dog kun halvdelen af den kapitaliserede forskel i resultatet som værende goodwill.

I begrundelsen for afgørelsen anfører ligningsrådet, at en skævdeling af resultater ikke i sig selv er ensbetydende med overdragelse af goodwill, idet tilstedeværelse af goodwill afhænger af den konkrete sag. Som det blev anført af parternes repræsentant i sagen, bidrager den indtræden kompagnon i starten ofte ikke

⁴⁸ TS-cirkulære 2000-10

med samme værdi til virksomheden som de eksisterende interessenter. Skævdelingen er et udtryk for, at denne forskel skal afspejles i afkastet.

Repræsentanten i sagen anførte endvidere, at det var usædvanligt, at en aftale mellem uafhængige parter blev anfægtet af skattemyndighederne, specielt når aftalen var i overensstemmelse med normal praksis i branchen.

Et andet eksempel på, hvilke ydelser ligningslovens § 12 B regulerer, ses af en afgørelse fra ligningsrådet, refereret i TfS2001.352, omkring overdragelse af en ejendom fra far til datter. En del af overdragelsessummen blev berigtiget ved en bopælsret til faderen, der blev boende i en del af ejendommen. Den fastsatte værdi af huslejen blev anset for en løbende ydelse efter ligningslovens § 12 B, og skulle behandles efter disse regler. Datteren skulle løbende beskattes af huslejen i henhold til statskattelovens § 4 b.

Ved overdragelse af en virksomhed vil en række forhold på aftaletidspunktet ofte være usikre, hvorfor parterne aftaler, at der sker regulering for disse forhold, når de er afklaret. Det kan eksempelvis angå uafklarede rets- eller reklamationsager, nøjagtig opgørelse af varelager m.v. Efterreguleringerne opfylder umiddelbart definitionen på en løbende ydelse, idet de er usikre med hensyn til størrelse eller varighed.

Det fremgår af cirkulæret⁴⁹, der blev udstedt i forbindelse med vedtagelsen af ligningslovens § 12B, at det er det nærmere indhold af en efterregulering, der afgør, om reguleringen skal betragtes som en løbende ydelse eller som en regulering til overdragelsessummen.

Cirkulæret og ligningsvejledningens afsnit E.I.2.4.1 giver tre eksempler, der kan bidrage til afgrænsningen:

1. Aftales det, at der udover et kontant vederlag i afståelsesåret skal betales en procentdel af overskuddet i et eller flere efterfølgende år, er denne ydelse omfattet af reglerne og skal således kapitaliseres.
2. Har aftalen det modsatte indhold, det vil sige, at køber skal have et beløb refunderet, såfremt eksempelvis omsætningen bliver lavere end forudsat, er denne regulering ikke omfattet af ligningslovens § 12B.
3. Udefrakommende begivenheder, som eksempelvis skattekrav er ligeledes ikke omfattet af reglerne.

Omkring afgrænsningen af løbende ydelser efter ligningslovens § 12B i forhold til efterreguleringer har ligningsrådet i 2003 afgivet to bindende forhåndsbeskeder, der er refereret i henholdsvis TfS2003.255 og TfS2003.852.

⁴⁹ Cirkulære 2000-03-21 nr. 39 om lov nr. 386 af 2. juni 1999, afsnit 2.

Generationsskifte

Den første afgørelse omhandler et selskab med to aktionærer, hvor den ene aktionær ønskede at udtræde. Det skulle ske ved tilbagesalg af aktier til selskabet til en aftalt grundpris for aktierne på 40 mio. kr. Parterne var enige om, at denne pris var afhængig af, om selskabet vandt en verserende retssag om told. Såfremt sagen blev vundet, ville prisen kunne stige til maksimalt 42 mio. kr. En eventuel regulering skulle foretages i ét beløb i det år, hvor sagen blev endelig afgjort.

Ligningsrådet fandt med efterfølgende begrundelse, at et eventuelt reguleringsbeløb ikke var omfattet af ligningslovens § 12 B:

”... at en enkelt efterregulering af overdragelsessummen ikke konstituerede en løbende ydelse efter ligningslovens § 12B. Dette gjaldt hvad enten efterreguleringen indtrådte i aftaleåret eller i et efterfølgende indkomstår. Ligningsrådet henså herved til bestemmelsens ordlyd samt til at man ved indførslen af bestemmelsen tilsigtede at lette erhvervslivets generationsskifter.”

Den anden sag drejede sig om overdragelsen af en aktiepost i selskab C A/S, der var ejet af to aktionærer med halvdelen til hver. Den ene aktionær ønskede at udtræde, og i henhold til aktionæroverenskomsten havde den anden aktionær forkøbsret til aktierne. De nærmere betingelser for værdiansættelsen af aktierne fremgik af aktionæroverenskomsten og omhandlede bl.a. regulering for værdien af aktierne i en underliggende koncern. Da denne værdi var afhængig af resultatet i afståelsesåret skulle der ved afståelsen af aktierne i C A/S ske efterregulering i det følgende år.

Afgørelsen havde samme indhold som i TfS2003.255, idet ligningsrådet lagde vægt på, at der kun var tale om en enkelt efterregulering, hvilket ikke falder ind under ordlyden i ligningslovens §12 B, stk. 1.

Ligningsrådet vurderer i begge sager, at den aftalte efterregulering ikke har karakter af en løbende ydelse efter ligningslovens § 12 B. I sagerne er der tale om en enkeltstående regulering, hvilket indgår i ligningsrådets begrundelser. Da reguleringens art ikke tillægges samme betydning, er det uklart, hvorvidt ligningsrådet generelt anser efterreguleringer for ikke at opfylde definitionen på en løbende ydelse, eller om antallet af reguleringer er afgørende.

Den første sag er kommenteret af Hanne Søgaard Hansen i TfS2003.472 samt af Ole Bjørn i SR-Skat 2003, side 331. Begge er enige i, at ligningsrådets afgørelse er i overensstemmelse med intentionerne bag ligningslovens §12 B, men at begrundelsen for afgørelsen er uheldige, da der ikke skabes tilstrækkelig klarhed over omfanget af anvendelsesområdet for bestemmelserne.

Afgørelsen i TfS2003.255 er ligeledes i overensstemmelse med eksemplerne i cirkulæret og ligningsvejledningen, da efterreguleringen er udslag af en udefrakommende begivenhed. Ligningsrådet afgørelse begrundes dog ikke med denne afgræsning, der som tidligere omtalt heller ikke direkte kan udledes af lovtæksten eller lovforarbejderne.

I lighed med de omtalte kommentarer til afgørelsen i TfS2003.255 er det min opfattelse, at ligningsrådets konklusioner ikke giver en klar afgrænsning af anvendelsesområdet for ligningslovens § 12B. Den omhandlede type af efterregulering er efter min vurdering ikke afgrænset af ordlyden i bestemmelsen, ligesom det er vanskeligt at se relevansen i argumentet omkring lettelse af generationsskifter. Lovens mål omkring forbedring af betingelserne for generationsskifte drejede sig om at gøre reglerne mere anvendelige ved at afskaffe den dobbelte skattemæssige effekt, som de daværende regler for løbende ydelser indebar. Samtidig skulle lovændringen gøre afgrænsningen af løbende ydelser klar og entydig.

Det er min vurdering, at der ved afgrænsningen af løbende ydelser bør lægges vægt på ydelsens art frem for antallet af ydelser. Såfremt ligningsrådet i begrundelsen havde taget udgangspunkt i denne sontring, ville der være skabt større klarhed om, hvorvidt en efterregulering er omfattet af ligningslovens § 12B.

På baggrund af de omtalte afgørelser samt skattemyndighedernes fortolkning i cirkulærer og ligningsvejledning må det dog antages, at efterreguleringer som følge af retssager ikke skal anses for en løbende ydelse, men behandles som en regulering til anskaffelsessummen.

Det ville være hensigtsmæssigt med en klar afgrænsning af løbende ydelser i ligningsloven § 12 B, eksempelvis som foreslået af Ole Bjørn i førnævnte artikel. På baggrund af intentionerne med loven foreslås det, at anvendelsen afgrænses til usikkerhed om udviklingen i selskabet, mens usikkerhed om værdiansættelse af aktiver og passiver på aftaletidspunktet ikke skal være omfattet.

4.3 Anvendelse af bestemmelserne

Den skattemæssige behandling af en aftale om løbende ydelser fremgår af ligningslovens § 12 B, stk. 2 og stk. 3-5, der vedrører henholdsvis aftaleåret og de efterfølgende år. Bestemmelserne om de efterfølgende år omfatter behandling af de betalte ydelser samt konsekvenserne ved ophør af aftalen.

Afståelse af retten til at modtage en løbende ydelse eller forpligtelsen til at betale er reguleret i ligningsloven § 12 B, stk. 6-9.

4.3.1. Den skattemæssige behandling i aftaleåret

Den skattemæssige situation for køber og sælger i aftaleåret adskiller sig ikke fra overdragelser, der berigtiges på anden vis end med løbende ydelser. Det vil sige, at sælger ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst skal beregne avance eller tab i overensstemmelse med reglerne i den relevante skattelovgivning. Køber skal opgøre en anskaffelsessum, som kan anvendes ved avanceopgørelsen i forbindelse med en senere afståelse. For et afskrivningsberettiget aktiv anvendes anskaffelsessummen herudover ved fastsættelsen af afskrivningsgrundlag.

Handelsværdien for de overdragne aktiver skal til brug for sælgers afståelsesberegning samt købers beregning af anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag opgøres til kontantværdi uanset berigtigelsesformen.

Ved anvendelse af ligningslovens § 12 B svarer kontantværdien af de overdragne aktiver til den kapitaliserede værdi af de løbende ydelser. Kapitaliseringen betyder, at summen af de nominelle ydelser adskilles i en del, der svarer til overdragelsessum og i en del, der svarer til forretningen i aftaleperioden. Den løbende ydelse sidestilles herved med kontant betaling eller gældsbevægelse, hvor overdrager får en renteindtægt af overdragelsessummen, mens erhverver har en renteudgift.

Bestemmelsen om kapitalisering fremgår af ligningslovens § 12 B, stk. 2, der desuden indeholder formelle krav til aftalen og regler for myndighedernes prøvelse.

4.3.1.1. Kapitaliseringen

Lovteksten opstiller ikke nærmere betingelser omkring, hvordan kapitaliseringen skal foretages. I lovforslaget til den oprindelige lov er det i kommentarerne omkring kapitaliseringen angivet, at den kapitaliserede værdi beregnes ved at tilbagediskontere de forventede fremtidige nominelle ydelser med en markedsrente.

Af kommentarerne følger det videre, at såfremt kapitaliseringen af en ydelse er reguleret i andre dele af skattelovgivningen, skal disse regler anvendes. Aftægtsydelser opgøres eksempelvis efter bestemmelserne om værdiansættelse af brugs-, rente- eller indtægtsnydelse ved beregning af arve- og gaveafgift⁵⁰.

I TfS2004.927 er refereret en sag, hvor overdragelse af goodwill berigtiges ved en opsat livsbetinget ydelse, der skal udbetales, så længe overdrageren eller hans hustru er i live. Ydelsen udgør et fast beløb, der betales månedsvis. Da ydelsen er usikker med hensyn til varigheden, er den omfattet af bestemmelserne i ligningslovens § 12 B. Ligningsrådet var af den opfattelse, at kapitalisering skulle opgøres ud fra en værdi, der udtrykker handelsværdien, mens tabellerne vedrørende aftægtsydelser ikke skulle anvendes. Afgørelsen blev ændret af landsskatteretten, der anså den aftalte ydelse for omfattet af bestemmelserne om aftægtsydelser, hvorfor vurdering af handelsværdien ikke indgik ved kapitaliseringen.

Huslejeværdien i sagen fra TfS2001.352, der er omtalt under afsnit 4.2.3., kapitaliseres ligeledes efter bestemmelserne om aftægtsydelser.

For ydelser, der ikke er reguleret i anden lovgivning, anvendes den først nævnte metode, hvilket indebærer fastsættelse af de samlede nominelle ydelser og markedsrenten. Definitionen på en løbende ydelse betyder, at der hersker usikkerhed om den samlede værdi af nominelle ydelser, mens markedsrenten er afhængige af forholdene i den enkelte situation.

⁵⁰ Værdien beregnes ved hjælp af tabeller med en faktor, der afhænger af personens alder. Tabellerne fremgår af bekendtgørelse nr. 996 af 8. november 2000

Generationsskifte

Faktorerne, der indgår kapitaliseringen, kan således ikke fastsættes entydigt, men må i høj grad baseres på parternes vurdering og skøn.

De forudsætninger parterne anlægger ved deres skøn over ydelserne størrelse eller varighed kan eksempelvis tage udgangspunkt i realiserede regnskabstal eller budgetter og handlingsplaner.

I det tidligere omtalte cirkulære vedrørende løbende ydelser er i afsnittet om kapitalisering nævnt følgende omkring diskonteringsrenten⁵¹:

”Renten vil bl.a. afspejle sælgers og købers renteforhold samt det forhold, at sælger eventuelt påtager sig en del af driftsrisikoen i aftaleperioden.”

Cirkulæret angiver ikke, hvad der forstås ved parternes renteforhold eller hvilke elementer, der indgår i risikotillægget. Vurderingen af renteniveau og risiko har størst betydning mellem interesseforbundne parter, idet markedsrenten mellem uafhængige parter som udgangspunkt svarer til den aftalte rente.

Skattemyndighederne offentliggør⁵² to gange årligt en rentesats, som kan anvendes ved kapitaliseringen, hvis parterne ikke kan finde et bedre udtryk for markedsrenten. Den aktuelle rentesats er efter cirkulæret 9%, der består af et fast risikotillæg på 5% samt en variabel del, som fastsættes til den til en hver tid gældende kapitalafkastsats i virksomhedsskatteloven.

Risikotillæg ved fastsættelse af rentesatser kendes ligeledes fra ligningsrådets afgørelser vedrørende skævdeling af udbytte. Afgørelserne vedrører situationer, hvor en ny aktionær til en lav kurs tegner aktier i en aktieklasser, som tåler de øvrige aktiers forlods udbyttet. Såfremt værdien af den forlods udbyttet ikke modsvarer den lave tegningskurs, er nytegningen sket til favørkurs, hvilket kan udløse beskatning. I værdiansættelsen af udbyttet indgår en renteberegning med en rentesats, som svarer til en normal forrentning samt et risikotillæg. Ligningsrådet anfører i TfS2003.229, at risikoen bl.a. vurderes ud fra egenkapitalen og hidtidige resultater. I TfS2004.832 og TfS2005.656 har ligningsrådet accepteret en samlet rentesats på 5-6%, hvilket svarer til et risikotillæg på 0. Fast-sættelsen af rente og risikotillæg afhænger af omstændighederne i den enkelte situation.

Til støtte for parternes skøn kan desuden anvendes markedsværdien af det overdragne aktiv ved en kontant handel mellem uafhængige parter, idet berigtigelsesformen antages ikke at være afgørende for værdiansættelsen. Forskellen på de samlede nominelle ydelser og markedsværdien ved kontant handel svarer til forretningen.

⁵¹ Cirkulære 2000-03-21 nr. 39 om lov nr. 386 af 2. juni 1999, afsnit 4.1.

⁵² Det seneste cirkulære er TS-cirk. 2000-20.

Opgørelsen af overdragelsessummen er endelig, idet afvigelser mellem de fastsatte værdier ved kapitaliseringen og de realiserede ydelser ikke kan reguleres med tilbagevirkende kraft.

4.3.1.2. Formelle krav og prøvelse af kapitaliseringen

Parterne skal i forbindelse med indgåelse af aftalen foretage kapitaliseringen, idet modtagerens salgssum af hensyn til symmetrien i beskatningen skal svare til yderens anskaffelsessum. Berigtiges en del af overdragelsen på anden vis end ved løbende ydelse, skal fordelingen af vederlag på aktiver ligeledes fremgå af aftalen.

Inden for selvangivelsesfristen for det indkomstår, hvor aftalen er indgået, skal parterne indsende meddelelse om aftalen med oplysning om den foretagne kapitalisering og eventuel fordeling af vederlag på aktiver.

Indsendes de krævede oplysninger ikke, er aftalen fortsat omfattet af bestemmelserne i ligningslovens § 12 B, idet kravet til indsendelse alene har betydning for reglerne om behørig selvangivelse.

Skattemyndighederne skal efterprøve kapitaliseringen for så vidt angår parternes fastsættelse af rente og ydelse. Som tidligere nævnt vil en rente aftalt mellem uafhængige parter svare til markedsrenten, og det må antages at de nominelle ydelser ligeledes fastsættes objektivt. Parterne kan i disse tilfælde forvente, at skattemyndighederne vil acceptere den foretagne kapitalisering.

Ved aftaler, hvor parterne ikke har konkret modstridende interesser, vil aftalen dog blive tilsidesat, såfremt skattemyndighederne finder, at kapitaliseringen ikke er sket ud fra markedsvilkår. I relation til bestemmelserne om løbende ydelser, afgrænses interessefællesskab bredere, end det kendes fra den øvrige skattelovgivning.

Afgrænsningen omfatter således aftaler i familieforhold, aftaler mellem koncernforbundne selskaber samt aftaler mellem uafhængige parter, hvor parterne som følge af deres skattemæssige forhold har fordel af en rente, der er højere eller lavere end markedsrenten⁵³. Familieforhold og koncernforbundne selskaber er ikke nærmere defineret i retskilderne.

Af ligningsvejledningen⁵⁴ fremgår, at myndighederne ved interesseforbundne parter udover kapitaliseringen også kan foretage prøvelse af overdragelsessummen i forhold til skattelovgivningens almindelige regler om værdiansættelse af aktiver. Den tidligere omtalte afgørelse fra TfS2003.255 vedrørende et advokatinteressentskab er et eksempel på, at en aftale mellem uafhængige parter tilsidesættes.

4.3.2 Den skattemæssige behandling efter aftaleåret

⁵³ Jf. LFF1998-99.1 212, bemærkninger til ligningslovens §12 B, stk. 2

⁵⁴ LV2005 E.I.2.4.3.1.

Ved den skattemæssige behandling af de ydelser, der betales i overensstemmelse med den gensidig bebyrdende aftale mellem parterne, anvendes jf. ligningslovens § 12B, stk. 3 et saldossystem.

Udgangspunktet for systemet er en indgangsværdi, som svarer til den kapitaliserede værdi, der blev beregnet i aftaleåret.

Som nævnt i afsnit 4.1. vil en part, som ikke var fuldt eller begrænset skattepligtig ved aftalens indgåelse, blive omfattet af bestemmelserne i ligningslovens § 12 B, hvis der efterfølgende indtræder fuld skattepligt. I denne situation opgøres indgangsværdien på dette tidspunkt, men med udgangspunkt i den kapitaliserede værdi, som den anden part opgjorde ved aftalens indgåelse. Den oprindelige kapitaliserede værdi reduceres med de løbende ydelser, der er betalt i perioden indtil det tidspunkt, hvor den fulde skattepligt indtræder.

4.3.2.1. Saldosystemet

Saldosystemet fungerer ved, at yder og modtager hver fører en saldo, hvor indgangsværdien i hvert indkomstår reduceres med den nominelle værdi af de betalte ydelser⁵⁵. Restsaldoen overføres til det følgende år, og saldoen føres indtil det år, hvor den løbende ydelse ophører, eller saldoen bliver negativ. I bilag 2 er opstillet et eksempel, der viser forløbet af en gensidig bebyrdende aftale om løbende ydelser, herunder saldossystemet.

Som det var tilfældet i aftaleåret, hvor kapitalisering skulle indsendes til skattemyndighederne, skal saldoen for den løbende ydelse årligt oplyses inden for fristen for indsendelse af selvangivelse.

Indgangsværdien kan sammenlignes med den forpligtelse, der ville været opstået, hvis overdragelsen var berigtiget ved et gældsbeleg. I et gældsforhold, hvor ydelsen og løbetiden er kendt på aftaletidspunktet, kan rente og afdrag beregnes løbende, hvilket betyder, at renterne kan indregnes i parternes indkomst i de enkelte år.

Den løbende ydelser indeholder ligeledes en rentedel, en afdragsdel og eventuelt en kursgevinstdel, som i princippet skal beskattes på samme måde som ved et gældsbeleg. Da den løbende ydelse jf. definitionen i ligningslovens § 12 B er kendetegnet ved, at ydelsens størrelse eller varighed er usikker på aftaletidspunktet, er det imidlertid vanskeligt at adskille de enkelte dele af den løbende ydelse, hvorfor saldossystemet er en måde at tage højde for beskatningsproblemet.

Princippet i ligningslovens § 12B er, at så længe de løbende ydelser kan anses for afdrag, sker der ikke yderligere beskatning, hvilket vil sige, indtil de akkumulerede nominelle ydelser overstiger den

⁵⁵ Jf. lovforslag 1998-99 L212, kommentarer til ligningslovens § 12B, stk. 3 – 5 er tidspunktet for betaling af ydelsen og ikke retserhvervelsestidspunktet afgørende for hvilket indkomstår ydelsen skal medregnes

kapitaliserede værdi. Herefter er ydelserne udtryk for betaling af rentedelen, og beskatning af ydelserne kan sammenlignes med beskatning af renter.

4.3.2.2. Ophør

Den løbende ydelse kan ophører, som følge af den aftalte tidsbegrænsning, der eksempelvis kan være et åremål eller et bestemt nominelt beløb, eller ved at yderen ikke er i stand til at betale. En efterfølgende ændring af aftalen betragtes som ophør af den oprindelige aftale og indgåelse af en ny aftale⁵⁶.

Ved den ene af parternes død behandles den løbende ydelse på lige fod med andre aktiver og passiver efter reglerne for dødsboer⁵⁷, medmindre dødsfald ifølge parternes aftale medfører ophør.

Ophører den løbende ydelse, før den kapitaliserede indgangsværdi bliver negativ, er det udtryk for, at såvel modtagers salgssum ved afståelsesbeskatningen som yders anskaffelsessum og eventuelle afskrivningsgrundlag blev sat for højt ved opgørelsen i aftaleåret. En positiv restsaldo betyder endvidere, at handelssummen for det overdragne aktiv ikke er forrentet.

Ligningslovens § 12B, stk. 4 og 5 indeholder de nærmere betingelser for henholdsvis modtageren og yderen ved ophør.

For både modtager og yder medregnes restsaldoen i det indkomstår, hvor den løbende ydelse endeligt ophører. Der foretages ikke korrektioner af tidligere indkomstår, da det administrativt ville besværliggøre reglerne og gøre dem komplicerede at anvende.

Modtageren kan som udgangspunkt fradrage restsaldoen i den skattepligtige indkomst, hvilket modsvarer, at den opgjort avance i aftaleåret var for stor. Yderen beskattes tilsvarende, idet der i perioden siden overdragelsen af aktivet er foretaget afskrivninger eller fradrag på basis af en for høj afskaffelsessum.

Som en følge af dette princip vil en restsaldo vedrørende et aktiv som ikke er skatterrelevant for enten modtager eller yder, heller ikke skulle indregnes i indkomsten i ophørsåret. Af lovforslagets bemærkninger⁵⁸ fremgår, at aktivets art er afgørende for ovennævnte sontring.

⁵⁶ Jf. lovforslag 1998-99 L212, høringssvar til Københavns Kommune

⁵⁷ Jf. lovforslag 1998-99 L212, kommentarer til ligningslovens § 12B, stk. 3 – 5. Reglerne for dødsboer, herunder successionsregler vil ikke blive behandlet i denne opgave

⁵⁸ Jf. lovforslag 1998-99 L212, kommentarer til ligningslovens § 12B, stk. 3 – 5

Generationsskifte

For modtager har det således alene betydning, hvorvidt der efter de skattemæssige regler for det pågældende aktiv skulle foretages en avanceopgørelse i aftaleåret, mens det ikke har betydning, hvorvidt opgørelsen medførte en gevinst eller et tab.

Det betyder, at et ubenyttet kildeartsbestemt tab, som kun kan anvendes til modregning i tilsvarende gevinster, ikke påvirkes, selvom restsaldoen som nævnt indikerer, at den opgjorte overdragelsessum var for høj. Det har ligeledes ikke betydning, hvorvidt en eventuel gevinst er udlignet af tab fra salg af andre aktiver.

Tilsvarende skal erhverver ikke indtægtsføre en restsaldo, som vedrører et aktiv, hvor anskaffelsessummen ikke kan afskrives, fradrages eller indregnes ved opgørelsen af en skattepligtig avance. For aktiver, hvor anskaffelsessummen ikke kan afskrives eller fradrages, men hvor avancen beskattes ved afståelse, indtægtsføres en restsaldo ikke, såfremt aktivet ikke er afhændet på tidspunktet for ophør af den løbende ydelse. Restsaldoen fratrækkes i stedet i anskaffelsessummen, der herefter svarer til den faktisk betalte anskaffelsessum.

For aktiver, som overdrages med succession, har den kapitaliserede værdi ikke betydning for yders anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag, idet yder succederer i modtagerens skattemæssige stilling. Tilsvarende opgør modtageren ikke en avance i forbindelse med overdragelsen.

Efter ligningslovens § 12 B, stk. 4 kan modtageren ved ophør ikke fradrage en eventuel restsaldo, hvis aktivet ved overdragelsen ikke var skattepligtigt. Paragraffens formulering omfatter også aktiver overdraget med succession. For yderen fremgår det direkte af ligningslovens § 12B, stk. 5, at en restsaldo ved ophør, ikke skal indtægtsføres eller fradrages i anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag, hvis saldoen vedrører et aktiv overdraget med succession.

Omfattede aftalen om løbende ydelser overdragelse af flere aktiver, blev aktiverne i aftaleåret behandlet efter bestemmelserne for det enkelte aktiv, herunder med hensyn til succession. På tidspunktet for ophør af den løbende ydelse er den skattemæssige status for aktiverne ligeledes individuel. En resterende positiv saldo på den kapitaliserede værdi af den løbende ydelse fordeles forholdsmæssigt på de enkelte aktiver ud fra den forholdsvise fordeling ved aftalens indgåelse.

Har sælgeren jf. reglerne i afskrivningslovens § 40, stk. 7 opnået henstand med betaling af skat af goodwill m.v. kan der kun fradrages et beløbet, der overstiger det resterende henstandsbeløb. Reglerne om henstand er beskrevet i afsnit 4.4.

4.3.3 Afståelse af en gensidig bebyrdende aftale om løbende ydelser

En gensidig bebyrdende aftale om løbende ydelser forpligter yder og giver modtager en ret. Såvel yders forpligtelse som modtagers rettighed kan overdrages enten mellem parterne eller til tredje mand.

Generationsskifte

Ved modtagers afståelse af rettigheden skal den kontantomregnede salgssum jf. ligningslovens § 12 B, stk. 6 fratrækkes restsaldoen på den kapitaliserede værdi af den løbende ydelse. Bliver saldoen herved negativ indtægtsføres det negative beløb, mens en positiv restsaldo behandles som beskrevet i afsnit 4.3.2.2. om ophør af den løbende ydelse. Er den kapitaliserede værdi udlignet på salgstidspunktet indtægtsføres det kontantomregnede vederlag i modtagers indkomst.

Erhverver yderen af den løbende ydelse selv retten fra modtageren, skal det erlagte vederlag i følge ligningslovens § 12B, stk. 7 fragå yderens restsaldo på den løbende ydelse. Den skattemæssige behandling af en negativ eller positiv restsaldo følger de regler, som er beskrevet i afsnit 4.3.2.2. Vederlaget fradrages i yders skattepligtige indkomst i overdragelsesåret, såfremt saldoen for den løbende ydelse i et tidligere år er blevet negativ.

I henhold til ligningslovens §12B, stk. 8 skal alle andre erhververer end yderen selv medregne de modtagne ydelser i den skattepligtige indkomst i de indkomstår, hvor de betales. Ligningslovens § 12B gælder kun for de oprindelige aftaleparter, hvorfor en tredjemand, som erhverver retten til en løbende ydelse, ikke kan anvende reglerne om saldossystem⁵⁹. For yderen af den løbende ydelse har overdragelsen ingen konsekvenser udover kreditorskifte.

Den skattemæssige behandling hos overdrager og erhverver ved overdragelse af forpligtelsen i henhold til en aftale om løbende ydelse fremgår af ligningslovens § 12B, stk. 9.

I lighed med debtors overdragelse af andre forpligtelser er det en betingelse, at modtageren af ydelsen accepterer debtorskiftet.

Yders afståelse af forpligtelsen behandles efter de samme regler, som blev beskrevet under afsnit 4.3.2.2. om ophør, efter at det betalte vederlag er fratrukket yders restsaldo. Såfremt saldoen i tidligere indkomstår er udlignet, fradrages vederlaget i yderens skattepligtige indkomst.

Erhververen af forpligtelsen bliver i modsætning til erhververen af en rettighed til en løbende ydelse omfattet af reglerne i ligningslovens §12B, hvilket betyder, at der skal føres en saldo. Der skal dog ikke foretages kapitalisering i forbindelse med overdragelsen, idet indgangsværdien svarer til det vederlag, som erhverver modtager for at påtage sig forpligtelsen⁶⁰. Det aktiv, som oprindeligt er berigtiget ved den løbende ydelse, har ingen betydning for erhververs skattemæssige behandling af den modtagne forpligtelse, hvorfor

⁵⁹ Jf. lovforslag 1998-99 L212, kommentarer til ligningslovens § 12B, stk. 8. Den erhvervede rettighed anses for en udbytteret, der efter afskrivningslovens § 40, stk. 2 afskrives med indtil 1/7 årligt.

⁶⁰ Efter reglerne i den oprindelige lovtekst i ligningslovens §12B var en erhverver af en forpligtelse til at betale en løbende ydelse omfattet af reglerne om kapitalisering. Dette blev ændret i 2000, hvorefter indgangsværdien svarer til det modtagne vederlag.

erhverver ved ophør af den løbende ydelse ikke er omfattet af sontringen i stk. 5 omkring aktivets skattemæssige status. En positiv restsaldo ved ophør vil således altid være skattepligtig for en erhverver af forpligtelsen.

4.4. Henstandsordning

Bestemmelserne om henstandsordning i afskrivningslovens § 40, stk. 7, der både gælder for personer og selskaber, har kun betydning for sælgeren af goodwill m.v.

Det er kun muligt at opnå henstand med skatten, herunder arbejdsmarkedsbidrag, af avancer på goodwill eller andre immaterielle ydelser⁶¹, mens andre avancer ved overdragelsen ikke er omfattet. Som følge af likviditetsfordelen ved ordningen har modtageren af en løbende ydelse en interesse i, at overdragelsessummen i parternes aftale henføres til goodwill m.v. frem for andre aktiver. For yderen har afskrivningsreglerne for de enkelte aktiver betydning for fordelingen. Yders situation påvirkes herudover ikke af, om sælger vælger at anvende henstandsordningen.

Modtager af ydelsen skal for at få henstand indsende begæring til skattemyndighederne inden udløbet af selvangivelsesfristen for det indkomstår, hvor aftalen er indgået.

Henstandsbeløbet beregnes ved sammenholdelse af opgørelsen af årets skatter med en ”skyggeberegning”, hvilket vil sige, at der udover skatteberegningen inklusiv avancen på goodwill m.v. foretages en skatteberegning uden avancen⁶². Forskellen på de to beregninger svarer til den skat, der kan gives henstand med.

Ved delvis finansiering med løbende ydelse ses i ”skyggeberegningen” kun bort fra den del af avancen, som kan henføres til berigtigelsen med den løbende ydelse. Den forholdsvise avance opgøres ud fra de samlede kapitaliserede løbende ydelser, der kan henføres til goodwill m.v. og den samlede overdragelsessum.

Underskud eller tab fra tidligere år indgår i beregningen af skatten efter de almindelige regler. For selskaber indgår henstandsbeløbet i skatteberegningen efter eventuel lempelsesberegning.

⁶¹ Der er muligt at opnå henstand vedrørende avance på aktiver omfattet af afskrivningslovens § 40, stk. 1 og 2, der vedrører henholdsvis goodwill og andre immaterielle ydelser f.eks. know-how og varemærker. Andre immaterielle ydelser er jf. lovforslag 1998-99 L212, kommentarer til afskrivningslovens § 40, stk. 7 omfattet for at undgå afgrænsningsproblemer i forhold til goodwill.

⁶² Avancen beregnes efter reglerne i afskrivningslovens § 40, stk. 6

Generationsskifte

Henstanden afvikles i takt med, at sælger modtager den løbende ydelse vedrørende den goodwill m.v., som er omfattet af ordningen. Afdragene på henstanden forfalder den 1. i måneden efter, at den løbende ydelse er betalt.

Der kan maksimalt opnås 7 års henstand med skattebetalingen, hvilket svarer til den skattemæssige afskrivningsperiode for goodwill m.v. Et resterende henstandsbeløb efter udløbet af 7-års fristen forfalder til betaling ved udløbet af det pågældende indkomstår.

Ophører den løbende ydelse inden for 7-års perioden frafalder det resterende henstandsbeløb, som sælgeren ikke har kunnet dække med de modtagne ydelser. Denne situation skal ses i sammenhæng med ophørsreglerne vedrørende saldossystemet i ligningslovens § 12 B, stk. 4, som er beskrevet i afsnit 4.3.2.2.

Henstanden kan desuden ved påkrav fra skattemyndighederne ophører, hvis sælgeren groft eller gentagne gange misligholder aftalen.

4.5. Sammenfatning

Ved overdragelse af aktiver, som berigtiges ved en løbende ydelse kan overdrager opnå rentefri henstand med skatten af avancer på goodwill og andre immaterielle aktiver. Henstanden afdrages årligt med et beløb svarende til den betalte løbende ydelse, idet et eventuelt restbeløb dog forfalder til betaling efter syv år. Reglerne om løbende ydelser kan anvendes af både personer og selskaber, når mindst den ene af parterne er fuldt skattepligtig.

Det er en betingelse, at den løbende ydelse er omfattet af ligningslovens § 12 B, hvilket vil sige, at den skal være led i en gensidig bebyrdende aftale indgået efter 1. juli 1999. Ydelsen skal løbe ud over aftaleåret og være usikker med hensyn til enten varighed eller beløb.

Reglerne gælder alle ydelser, der opfylder definitionen, idet enkeltstående efterreguleringer efter praksis ikke anses for en løbende ydelse. I de offentliggjorte afgørelser er lagt vægt på, at der var tale om enkeltstående ydelser, mens ydelsens art ikke er tillagt samme betydning. Afgørelserne har ikke entydigt afgrænset løbende ydelser, hvorfor det ville være hensigtsmæssigt med en klar definition, som eksempelvis kunne tage udgangspunkt i ydelsens art.

I aftaleåret skal efter ligningslovens § 12B opgøres en overdragelsessum til brug for overdragernes avanceberegning samt til opgørelse af erhververs anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag. Overdragelsessummen beregnes ved at kapitalisere den aftalte nominelle ydelse med en kapitaliseringsfaktor svarende til en markedsrenten inklusiv risikotillæg. Ved kapitaliseringen opdeles de nominelle ydelser i en overdragelsessum og en rentedel, hvorved berigtigelse ved løbende ydelse tilnærmes andre berigtigelsesformer.

Generationsskifte

Fastlæggelsen af de nominelle ydelser og renten vil i aftaleåret indebære usikkerhed, hvorfor den kapitaliserede værdi eksempelvis kan sammenholdes med en værdiansættelse af de overdragne aktiver til handelsværdi. Den kapitaliserede værdi skal efterprøves af myndighederne.

Beskatningen af den løbende ydelse i betalingsåret følger for såvel overdrager som erhverver et saldosystem, hvor indgangssaldoen svarer til den kapitaliserede værdi. De nominelle ydelser fratrækkes i betalingsåret restsaldoen og har ingen skattemæssige konsekvenser, så længe saldoen er positiv. Når saldoen bliver negativ, er det udtryk for, at overdragelsessummen er betalt, hvorfor de betalte ydelser herefter svarer til rentedelen. I lighed med øvrige renter beskattes modtageren fra dette tidspunkt af de betalte ydelser, mens yder kan foretage fradrag.

Udover ved aftalens udløb kan en løbende ydelse ophøre ved, at yder ikke er stand til at betale. En positiv restsaldo beskattes i ophørsåret som udgangspunkt hos yder, mens modtager kan foretage fradrag. Undtaget herfra er løbende ydelser vedrørende aktiver, som i aftaleåret ikke var skattepligtige for modtager, eller som for yder ikke er afskrivningsberettigede. For de pågældende aktiver har ophør af aftalen ingen skattemæssige konsekvenser. En restsaldo vedrørende et aktiv, som avancebeskattes hos yder ved en senere afståelse, fratrækkes dog den opgjorte anskaffelsessum.

Ved ophør af den løbende ydelse frafaldes et eventuelt resterende henstandsbeløb, idet restbeløbet istedet fratrækkes det beløb, som modtageren kan fradrage.

Modtageren af en løbende ydelse skal ved afståelse af retten fratække det modtagne vederlag i restbeløbet i saldosystemet. En negativ saldo beskattes hos erhververen, mens en positiv restsaldo behandles som ved ophør. Erhverver yderen af ydelsen retten fra modtageren, fragår vederlaget i yderens restsaldo, og en negativ eller positiv restsaldo behandles som ved ophør. Andre erhververe af en ret til løbende ydelse skal indtægtsføre ydelserne i betalingsåret.

Yders afståelse af forpligtelsen behandles efter de samme regler, som gælder ved ophør. Erhverver af forpligtelsen bliver omfattet af bestemmelserne om saldosystem, idet det modtagne vederlag anvendes som indgangsværdi.

5. OPHØRSPENSION

Pensionsbeskatningslovens § 15A er siden vedtagelsen i 2000 ændret tre gange, hvoraf de væsentligste ændringer er foretaget ved lov nr. 394 af 6/6 2002 og lov nr. 423 af 6/6 2005.

I 2002 blev reglerne omkring kravene til virksomhedens erhvervsaktivitet lempet, mens ændringen i 2005 justerede kravet til perioden, hvor overdrageren skal have været selvstændig.

5.1. Personkredsen

Kravene til subjektiv skattepligt er ikke reguleret særskilt i pensionsbeskatningslovens § 15 A, hvorfor de generelle betingelser i pensionsbeskatningsloven § 54 er gældende. I henhold til disse regler skal personen på tidspunktet for indbetaling på pensionsordningen opfylde betingelserne for fuld skattepligt⁶³.

I forhold til ophørspension skal personen være fuldt skattepligtig på tidspunktet for afståelsen, hvilket fremgår af en bindende ligningsbesked, der er offentliggjort som TfS2003.469.

Sagen omhandler en tandlæge, der i en årrække havde drevet virksomhed, senest i selskabsform. Efter afhændelse af aktiviteten i selskabet ville tandlægen likvidere selskabet og flytte til udlandet, hvorved den fulde skattepligt til Danmark ville ophøre. Beslutningen om likvidation blev truffet den 30. december, hvilket var sammenfaldende med datoen for ophør af den fulde skattepligt. Likvidationen af selskabet kunne først ske efter proklamafristen, hvorfor afståelsen reelt var tre måneder senere. Da den fulde skattepligt var ophørt allerede på tidspunktet for beslutningen, kunne der ikke foretages indskud på ophørspension i forbindelse med afståelsen.

For at anvende reglerne om ophørspension skal personen opfylde yderligere to krav, som begge fremgår af pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 1. Der stilles som krav, at personen skal have drevet erhvervmæssig virksomhed og samtidig være fyldt 55 år inden afståelsen.

Aldersgrænsen på 55 år er indsat, da det ikke er intentionen, at tilskynde erhvervsdrivende til at ophøre med virksomhed væsentligt tidligere end den almindelige pensionsalder. Det er derfor heller ikke muligt at dispensere fra aldersgrænsen, hvilket bl.a. fremgår af ligningsrådets afgørelse i TfS2002.606, der omhandler en erhvervsdrivende på 44 år, som på grund af sygdom måtte ophøre med selvstændig virksomhed.

Betingelsen omkring erhvervmæssig virksomhed kan opfyldes både ved drift af virksomhed i personlig regi og ved at være hovedaktionær i et selskab, der driver erhvervmæssig virksomhed. Hovedaktionærbegrebet

⁶³ Jf. pensionsbeskatningslovens § 54 kan begrænset skattepligtige grænsegængere efter kildeskattelovens § 5, stk. 1, nr.3 ligeledes anvende reglerne i pensionsbeskatningsloven.

Generationsskifte

følger de samme regler, som gælder i aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 2–4, hvilket vil sige en ejerandel på 25% af kapitalen eller en stemmeandel på 50% inden for de seneste 5 år. Afgrænsning af hovedaktionærbegrebet er behandlet i afsnit 3.2.1.

Ved ægtefæller medregnes indkomst af selvstændig virksomhed efter kildeskattelovens § 25 A, stk. 1 hos den, som varetager driften, uanset om det er den anden ægtefælle, der er ejer af virksomheden. Er begge ægtefæller involveret i driften fordeles indkomsten efter en af følgende metoder:

1. den friere fordelingsregel, jf. kildeskattelovens § 25 A, stk. 8
2. medarbejdende ægtefælle, jf. kildeskattelovens § 25 A, stk. 3
3. lønftale

Efter pensionsbeskatningslovens § 15, stk. 1 er det drift af selvstændig virksomhed, der berettiger til at foretage indskud på ophørspension. Ved en fælles drevet virksomhed anses indkomst efter enten den friere fordelingsregler eller medarbejdende ægtefælle som drift af virksomhed, mens en lønftale ikke opfylder kravet.

Ligningsrådets afgørelse, som er refereret i TfS2003.251, er et eksempel på, at den ægtefælle, som driver virksomheden, er berettiget til at foretage indskud på ophørspension ved afståelse af en virksomheds aktiver. Afståelsen omfattede driftsmidler, goodwill samt en ejendom, som blev anvendt i virksomhedens drift. Ægtefællen, som var ejer af aktiverne, var ikke involveret i den daglige drift og modtog ikke overførsler i form af eksempelvis husleje eller løn. Af afgørelsen følger, at avance ved salg af aktiverne, herunder ejendommen, efter kildeskattelovens § 25 A, stk. 1 henføres til den ægtefælle, som driver virksomheden, og dermed er berettiget til indskud på ophørspension.

Med hensyn til ægtefællers fordeling af indkomst fra en erhvervsmæssig ejendom kan henvises til landskatterettens kendelse i TfS2003.168. Sagen vedrører ikke ophørspension, men afgørelsen har betydning for pensionsbeskatningslovens § 15 A, da den vedrører kildeskattelovens § 25 A, stk. 1. En skatteyder havde tidligere drevet et landbrug fra en ejendom, som var ejet af ægtefællen. Resultatet af landbrugsvirksomheden samt bortforpagtning af en del af den tilhørende jord var beskattet hos den ægtefælle, der drev landbruget. I samme år som landbrugsvirksomheden ophørte, blev den bortforpagtede jord solgt til den tidligere lejer. Landsskatteretten afgjorde, at fortjenesten ved salget af ejendommen skulle beskattes hos den ægtefælle, der havde drevet virksomheden.

I TfS2003.585 afgjorde ligningsrådet ligeledes, at den ægtefælle, som efter kildeskattelovens § 25 A er beskattet af virksomheden resultat, kan foretage indskud på ophørspension. Sagen vedrørte salg af en ejendom, som tidligere var anvendt i den ene ægtefælles landbrugsvirksomhed, men som var ejet af den

anden ægtefælle. Avancen ved salget skulle henføres til den ægtefælle, der benyttede ejendommen til at drive virksomhed, hvilket var afgørende for retten til at indskyde på ophørspension.

Pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 2 indeholder krav til varigheden af den erhvervmæssige drift af virksomhed, hvorefter perioden som selvstændig minimum skal være på 10 år. Ved lovændringen i juni 2005 blev bestemmelsen med virkning for indkomståret 2005 lempet, hvorefter kravet til perioden på 10 år anses for opfyldt, hvis perioden har været inden for de seneste 15 år forud for det indkomstår, hvor ordningen oprettes.

Udover at lempe reglerne har ændringen fjernet uklarhederne i den oprindelige lovtekst fra 2000 omkring fortolkningen af 10-års kravet. Indtil lovændringen var det med baggrund i en afgørelse fra ligningsrådet⁶⁴ praksis, at perioden som erhvervsdrivende skulle lægge umiddelbart forud for afståelsesåret. Udfra ordlyden i lovforarbejderne var der dog usikkerhed om ligningsrådets fortolkning af reglerne. Herudover havde et afsnit i lovforarbejderne omkring varigheden af en afbrydelse i forbindelse med virksomhedsskifte givet anledning til en række afgørelser fra ligningsrådet. Afgørelserne konkluderede, at en afbrydelse på op til 12 måneder kunne accepteres. Denne periode er ikke længere relevant, da en afbrydelse på op til 5 år i princippet accepteres efter de nuværende bestemmelser. I relation til 10-års perioden forstås et år som 12 måneder og ikke som indkomstår for den enkelte skatteyder⁶⁵.

De ændrede regler er mere fleksible, da personer med mange år som selvstændig erhvervsdrivende efter de tidligere regler var udelukket fra at indskyde på ophørspension, hvis der inden for den sidste periode havde været en afbrydelse på over 12 måneder. Herudover kunne de tidligere regler give problemer i forbindelse med likvidation af selskaber, hvor aktiviteten blev frasolgt, inden likvidationen blev gennemført. Da selskabet i perioden indtil den endelige afståelse var uden reel erhvervsvirksomhed, var 10-års kravet ikke opfyldt. Afgrænsningen af reel virksomhed behandles i afsnit 5.2.

Der stilles i lovteksten ingen krav til, at personen har drevet den samme virksomhed i 10-års perioden. Herved tages eksempelvis hensyn til en situation, hvor personen i perioden har gennemført en

⁶⁴ SKM2003.25 vedrører en afgørelse fra ligningsrådet. I sagen blev en person, der havde drevet selvstændig erhvervsvirksomhed i mere end 30 år, nægtet at foretage indbetaling på en ophørspension. En del af begrundelsen var, at virksomhedsdriften ikke havde omfattet en sammenhængende periode på minimum 10 år umiddelbart forud for afståelsen. Den bindende forhåndsbesked er stadfæstet af landsskatteretten i en kendelse offentliggjort som TfS2003.986.

⁶⁵ I Ligningsrådets afgørelser omkring 10-års perioden ses på antal måneder ved vurderingen af perioden.

virksomhedsomdannelse, således at en del af perioden har været drift af virksomhed i personlig regi og den sidste del drift i selskabsform⁶⁶.

I TfS2002.607 er refereret en afgørelse fra ligningsrådet, der vedrører opfyldelsen af 10-års kravet. Sagen omhandler en kvinde, der i 2002 afhændede en landbrugsvirksomhed, som hun siden 1996 havde drevet i interessentskabsform sammen med sin bror. Kvinden havde i 17 år frem til 1998 arbejdet som medarbejdende ægtefælle i sin mands landbrugsvirksomhed. Overførsel af overskudsandel til medarbejdende ægtefælle efter kildeskattelovens § 25 A, stk. 3 betragtes som indtjent ved selvstændig virksomhed. Da det ikke er et krav, at 10-års perioden skal vedrøre samme virksomhed, kunne fortjenesten efter ligningsrådets opfattelse indskydes på en ophørspension.

Bestemmelsen om 10-års perioden indeholder for ægtefæller en successionsregel, hvorefter en efterlevende ægtefælle anses for at have drevet selvstændig virksomhed eller have været hovedaktionær i samme periode som den afdøde. Successionen er betinget af, at den efterlevende ægtefælle anvender reglerne i dødsboskatteloven om uskiftet bo jf. § 59, eller at virksomheden er skiftet eller udloddet til ægtefællen jf. § 43. Hvis der er sket skiftet efter dødsboskatteloven § 43, indgår den periode, hvor boet har drevet virksomheden eller været hovedaktionær, i den efterlevende ægtefælles periode som selvstændig.

TfS2002.189 vedrører succession i 10-års perioden i forbindelse med salg af hovedparten af den til en landsbrugsejendom hørende jord. Manden, der havde drevet landbrugsvirksomheden i over 40 år, døde efter salget af jorden, og enken skulle overtage boet. Der var ikke taget stilling til, om overtagelsen skulle ske efter reglerne om uskiftet bo. Ligningsrådet afgjorde, at såfremt reglerne om uskiftet bo blev anvendt, kunne enken succedere i mandens periode som selvstændig. Succession i den skattemæssige stilling vedrørende en erhvervsvirksomhed sker efter reglerne i dødsboskatteloven fra starten af den afdødes indkomstår, hvorfor enken kunne anvende reglerne om ophørspension, selvom manden havde konstateret avancen ved salget af jorden inden sin død.

5.2. Krav vedrørende aktivitet og ophør

Anvendelsen af ophørspension er, udover kravene til personen jf. foregående afsnit, betinget af, at kravene i pensionsbeskatningslovens § 15 A til aktiviteten i den erhvervmæssige virksomhed samt omkring ophør er opfyldt.

⁶⁶ Eksemplet er nævnt i LFF2000-2001.1.33, under bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, PBL § 15A, stk. 2.

Generationsskifte

En erhvervmæssig virksomhed defineres i relation til bestemmelserne om ophørspension efter virksomhedsbegrebet i cirkulære nr. 129 af 4/7 1994, som også gælder i forhold til investeringsfondsloven og virksomhedsskatteoven⁶⁷.

I følge dette virksomhedsbegreb kendetegnes en erhvervmæssig virksomhed ved, ”*at der for egen regning og risiko drives en virksomhed af økonomisk karakter med det formål at indvinde et økonomisk udbytte*”. Herudover vil en virksomhed sædvanligvis have et vist omfang og varighed.

I TfS2003.169 er offentliggjort en afgørelse fra ligningsrådet, der vedrører afgrænsningen af virksomhedsbegrebet. Ligningsrådet konkluderede i afgørelsen, at et personligt ejet andelsbevis i en indkøbsforening, ikke kunne anses for en selvstændig virksomhed eller andel heraf, når den erhvervmæssig virksomhed, som anvendte indkøbsforeningen, blev drevet i selskabsform. Afståelsen af andelsbeviset hang sammen med, at selskabet som led i et generationsskifte skulle overdrages til et nyt selskab, hvor skatteyderen gennem et holdingselskab ville komme til at eje 50%.

Besiddelsen af andelsbeviset var betinget af, at der blev foretaget indkøb hos foreningen, hvilket skatteyderen i hele ejerperioden havde opfyldt. Virksomheden, der foretog indkøbene, blev i starten drevet i personlig regi, men blev efter en virksomhedsomdannelse drevet i selskabsform. Ved virksomhedsomdannelsen blev andelsbeviset ved en fejl ikke overdraget til selskabsregi, hvilket dog ikke havde betydning for selskabets mulighed for at købe ind via foreningen.

Skatteyderen gjorde gældende, at andelsbeviset som følge af sammenhængen med aktiviteten i selskabet var en integreret del af den erhvervmæssige virksomhed i selskabet. Efter ligningsrådets opfattelse skulle andelsbeviset og aktiviteten i selskabet ikke ses under et, hvorfor betingelserne om erhvervmæssig virksomhed i personlig regi ikke var opfyldt.

Ligningsrådets konklusion sammenholdes i to kommentarer til afgørelsen⁶⁸ med bestemmelserne i pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 4 og 6 omkring henholdvis udlejning til eget selskab og afgrænsningen af den fortjeneste, der kan indskydes. I begge tilfælde vurderes afgørelsen som værende mindre rimelig, da ligningsrådets fortolkning ikke er lige så lempelig, som i andre afgørelser omkring kravene for at kunne anvende reglerne om ophørspension. Som nævnt er det min vurdering, at ligningsrådets afgørelse baseres på en vurdering af, om der forelægger erhvervmæssig drift, som krævet i pensionsbeskatningslovens § 15A, stk. 1.

⁶⁷ LFF2000-2001.1.33, bemærkninger til pensionsbeskatningslovens § 15A, stk. 2

⁶⁸ Hanne Søgaard Hansen i SR.2003.0139 og Michael Serup i TfS2004.174.

Generationsskifte

Vurderes besiddelsen af andelsbeviset i forhold til virksomhedsbegrebet uden hensyntagen til den aktivitet, som foregår i selskabet, er ligningsrådets afgørelse efter min vurdering korrekt. I sagen gav det personligt ejede andelsbevis nogle rettigheder, som selskabet anvendte. Ved en tilsvarende konstruktion mellem uafhængige parter havde selskabet betalt for anvendelsen, hvorfor der i personligt regi reelt burde have været en indtægt fra anvendelsen af andelsbeviset eller de tilknyttede rettigheder. Uanset den manglende indtægt er der ved ”driften” af andelsbeviset ikke den risiko og det omfang, som efter det førnævnte cirkulærer er en del af kendetegnene ved en virksomhed.

Reglerne om ophørspension stiller udover det generelle virksomhedsbegreb yderligere krav til virksomhedens aktivitet, idet det ved indførelsen af reglerne om ophørspension var hensigten kun at begunstige personer, der driver virksomhed med reel erhvervsaktivitet. Virksomheder, der ikke er omfattet af denne afgrænsning, er jf. pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 3 og 4 følgende:

- Virksomheder, hvor aktiviteten i overvejende grad er passiv pengeanbringelse. Denne type virksomhed benævnes pengetanke
- Anpartsvirksomhed

5.2.1. Pengetanke

Passiv pengeanbringelse omfatter i henhold til pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 3 udlejning af fast ejendom samt besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende.

Handel med værdipapirer samt finansieringsvirksomhed anses dog for reel virksomhed, såfremt personen eller det selskab, personen har været hovedaktionær i, har drevet næringsvirksomhed med aktiviteterne. Herudover anses bortforpagtning af fast ejendom som nævnt i vurderingslovens § 33, stk. 1 og 7 ikke for passiv pengeanbringelse.

I relation til undtagelsesbestemmelsen omkring bortforpagtning fremgår det af flere afgørelser, at ejendommens status ifølge den offentlige vurdering er afgørende, mens den faktiske benyttelse ikke har betydning. Et eksempel er ligningsrådets afgørelse i TfS2002.997, hvor en bygning på et areal omfattet af vurderingslovens § 33, stk. 1 blev udlejet til produktion. Af afgørelsen fremgår videre, at en udstykning af arealet vil ændre bedømmelsen, såfremt ejendommen efter den nye vurdering ikke omfattes af hel eller delvis landbrugspligt efter vurderingslovens § 33.

Kravene til aktiviteten, der gælder både for personlig drevne virksomheder og for selskaber, indeholder i lighed med afgrænsningen af pengetanke ved succession i selskaber efter aktieavancebeskatningslovens § 11 en væsentlighedsvurdering.

Ved ophørspension i forbindelse med selskaber anvendes væsentlighedskriterierne i aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 9, hvorefter en virksomhed anses for passiv, hvis mindst 50% af

Generationsskifte

indtægterne opgjort som gennemsnit af de seneste tre år, eller hvis mindst 50% af handelsværdien af aktiverne på overdragelsestidspunktet eller opgjort som et gennemsnit af de seneste tre år, kan henføres til den passive virksomhed.

Væsentlighedsvurderingen ved personlig drevne virksomheder foretages ud fra kriterierne i pensionsbeskatningsloven § 15 A, stk. 4, der følger bestemmelserne i aktieavancebeskatningslovens § 11, stk. 9

Efter pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 4 gælder endvidere, at andele omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 2b ikke anses for værdipapirer, ligesom aktier i selskaber, hvor virksomheden direkte eller indirekte ejer mindst 25% af kapitalen ikke medregnes. Ved selskaber, hvor ejerandelen er mindst 25% medregnes i stedet en forholdsmæssig andel af indtægter og aktiver svarende til ejerandelen i selskabet.

I forhold til de pågældende selskaber gælder herudover en særregel vedrørende udlejning af ejendomme, hvorefter lejeindtægter ikke indgår i bedømmelsen på indtægtssiden, mens en udlejningsejendom på aktivsiden ikke indgår i den passive virksomhedsdel. Undtagelsen gælder også for udlejning mellem selskaber, hvor virksomheden ejer mindst 25% af kapitalen. Det er en betingelse, at lejer anvender ejendommen til domicil, produktion eller lignende.

Af kommentarerne til høringssvarerne i forbindelse med den seneste ændring af pensionsbeskatningslovens § 15 A fremgår, at gennemsnitsbetragtningen ved væsentlighedsbedømmelsen alene er en beregningsteknisk regel i relation til afgrænsningen af reelle virksomheder.⁶⁹ Ved opfyldelse af 10-års kravet, som er behandlet under afsnit 5.1., betyder det, at der i 10 af de seneste 15 år skal være drevet reel virksomhed. En omlægning af aktiviteten fra passiv til reel virksomhed i de sidste tre år inden afståelsen vil ikke være tilstrækkelig.

Ud fra ovenstående tæller pengetank-virksomhed som defineret i pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 3 og 4 ikke med ved 10-års kravet. Da der ved 10-års kravet ses på en 15-årig periode, bliver konsekvensen herefter, at vurderingen af reel og passiv virksomhed ud fra den beregningstekniske regel skal foretages for en periode på 10 - 15 år.

Som det behandles i afsnit 5.2.3. kan ophørspension anvendes ved delafståelse af en virksomhed. En delafståelse kan medføre, at virksomheden ved næste afståelse betragtes som en pengetank, da sammensætningen af aktiver er ændret. Ligningsrådet har i TfS2002.691 truffet afgørelse i en sag, hvor en ejendom ved to delsalg samme dag blev solgt til to uafhængige parter. De to salg blev af ligningsrådet anset

⁶⁹ Jf. LFF2004-2005.2.134, kommentar til høringssvar fra Dansk Landbrugsrådgivning

for et salg, da de fandt sted samme dato. Der foreligger ikke afgørelser, hvor to delsalg foretages med få dages mellemrum, men ud fra begrundelsen til afgørelsen må det antages, at flere afståelser kun anses for en samlet afståelse, hvis de foretages samme dag.

Udover de under afsnit 3.2.2. behandlede problemstillinger omkring definitionen på indtægter og aktiver samt afgrænsning mellem reel og passiv virksomhed, skal ved personligt drevne virksomheder sondres mellem privat og virksomhed.

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget til den oprindelig lov svarede Skatteministeren følgende omkring opdelingen:⁷⁰

”Finansielle aktiver, der ikke indgår i en personligt drevet virksomhed, og som ikke omfattes af virksomhedsoverdragelsen, vil skulle holdes uden for opgørelserne i henhold til stk. 3 og 4. Hvorvidt aktiverne indgår i virksomheden eller ej, vil i sidste ende komme an på en konkret bedømmelse.”

Ved anvendelse af virksomhedsordningen skal efter bestemmelserne i virksomhedsskatteoven foretages en adskillelse mellem privat og virksomhed. Af ligningsrådets afgørelse i TfS2002.975 fremgår, at denne opdeling også kan anvendes ved sondringen mellem privat og virksomhed i relation til væsentlighedsbedømmelsen ved ophørspension. I sagen var i privatsfæren placeret en obligationsbeholdning erhvervet for private midler, der var fremkommet ved omlægning af private lån. Selvom lånene var optaget med pant i virksomheden, påvirkede det ikke bedømmelsen af aktiverne. Afgørelsen viser udover anvendelsen af virksomhedsskatteovens kriterier, at det også har betydning, hvor midlerne stammer fra.

I TfS2003.193 er offentliggjort en afgørelse fra ligningsrådet, hvor opdelingen i privat og virksomhed under virksomhedsordningen ligeledes kunne overføres til væsentlighedsbedømmelsen ved ophørspension.

Virksomheder udenfor virksomhedsskatteordningen skal ikke opdele aktiverne på privat og virksomhed. I ligningsrådets afgørelse, der er refereret i TfS2003.252, beskattes virksomheds-indkomsten efter reglerne i kapitalafkastordningen. Ligningsrådet anfører i afgørelsen, at det ikke er afgørende om aktiverne kan indgå i kapitalafkastgrundlaget. Sondringen skal derimod foretages ud fra en konkret bedømmelse, hvor det vurderes, om aktivet og den tilhørende indtægt vedrører virksomhedens drift.

Med udgangspunkt i afgørelserne kan det konkluderes, at opdelingen under virksomhedsordningen kan anvendes ved sondringen mellem aktiver tilhørende privat og virksomhed, men at den konkrete bedømmelse vil være afgørende.

⁷⁰ Jf. bilag 20 til LFF2000-2001.1.33

5.2.2. Anpartsvirksomhed

Anpartsvirksomhed vil sige udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler eller skibe, eller selvstændig erhvervsvirksomhed med mere end 10 ejere⁷¹. Virksomheder, hvor opretteren af pensionsordningen har deltaget i væsentligt omfang, anses dog ikke for anpartsvirksomhed.

Af ligningsrådets afgørelse i Tfs2003.918 følger, at antallet af ejere ikke har betydning ved udlejningsaktivitet, men at det alene er omfanget af arbejdsindsatsen, der afgør, hvorvidt virksomheden betragtes som en anpartsvirksomhed. Det har ligeledes ikke betydning, om skatteyderen selv afholder omkostninger i forbindelse med udlejningsaktiviteten, eller om indkomsten ved virksomheden i tidligere år er medregnet til den skattepligtige indkomst efter reglerne om anpartsvirksomhed.

Vurderingen af arbejdsindsatsen skal ifølge lovforarbejderne ske efter samme praksis, som gælder ved investeringsfondshenlæggelse og indskud på etableringskonto, hvilket vil sige en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i den enkelte situation.⁷²

Som udgangspunkt antages, at deltagelse i væsentligt omfang minimum kræver 50 timers arbejde månedligt, svarende til ca. 12 timer ugentligt. Det er ikke et krav, at timerne er jævnt fordelt, idet det accepteres, at der i nogle virksomhedstyper kan være varierende arbejdspress, selvom de må anses for at være aktive hele året. For sæsonprægede virksomheder er arbejdstidskravet ligeledes opfyldt, såfremt der i den periode, virksomheden har drift, ydes en arbejdsindsats svarende til 50 timer månedligt.

Hvorvidt der er tale om anpartsvirksomhed ved udlejningsvirksomheder med op til 10 ejere, afgøres ud fra en individuel vurdering af den enkelte deltagers arbejdsindsats. Ved ægtefæller, der driver virksomhed i fællesskab, ses dog på den fælles arbejdsindsats.

Driver personen flere virksomheder, herunder i selskabsform, skal krav til deltagelsen i driften være opfyldt for den enkelte virksomhed. Et eksempel herpå er den tidligere omtalte afgørelse fra Tfs2003.169 om et selskab, der anvendte rettighederne tilhørende et personligt ejet andelsbevis.

5.2.3. Krav vedrørende ophør

Pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 1, 1. pkt. indeholder følgende omkring kravene til ophør:

⁷¹ Jf. LFF2000-2001.1.33, bemærkninger til PBL § 15 A, stk. 3 anvendes samme afgrænsning som i personskattelovens § 4, stk. 1, nr. 10 og 13

⁷² Jf. cirkulære nr. 166 29/10 1984 om investeringsfonds, afsnit 33.

”Personer, der i forbindelse med afståelse af deres erhvervsmæssige virksomhed eller en andel af denne opnår en skattepligtig fortjeneste ...”

Som det fremgår, indeholder lovteksten ikke betingelser om fuldstændigt ophør, idet afståelse af en andel af en erhvervsmæssig virksomhed er tilstrækkelig, såfremt de øvrige bestemmelser i regelsættet er opfyldt.

Ud fra lovforarbejdernes bemærkninger til den ovennævnte del af lovteksten fremgår, at reglerne er tiltænkt personer, der er ophørt med at drive virksomhed, eller er ved at afvikle virksomheden. Udover angivelse af at en afvikling kan være i form af en trinvis afståelse eksempelvis ved optagelse af en interessent⁷³, afgrænses delafståelser ikke nærmere. Som følge af de manglende kriterier vil afgrænsningen af delafståelser bero på en fortolkning.

Der kan anlægges en bred fortolkning som eksempelvis i følgende citat:⁷⁴

”Enhver disposition, der udløser realisationsbeskatning med skattepligtig fortjeneste, giver således ret til indskud på ophørspension. Det er således ikke en betingelse, at afståelsen er forbundet med hel eller delvis virksomhedsophør.”

Fortolkningen lægger op til, at enhver fortjeneste ved afståelse af aktiver i princippet vil kunne danne grundlag for indskud på ophørspension. Efter min vurdering lægger dette udover den hensigt lovforarbejderne giver udtryk for, hvorfor afgrænsningen skal foretages mere snævert.

Der er ikke tvivl om, at fortjeneste ved overdragelse af en ideel andel af en virksomhed berettiger til indskud efter reglerne om ophørspension, hvilket bl.a. fremgår af ligningsrådets afgørelse i TfS2002.588, hvor en andel i et landbrugsinteressentskab overdrages.

I TfS2001.774 har ligningsrådet tilkendegivet, at salg af enkeltaktiviteter ligeledes opfylder betingelserne. Sagen drejede sig om to frasalg af jord fra en landbrugsejendom, der blev anvendt til drift af smådyrskrematorium. Salget vedrørte landbrugsejendomme, der sammenlignet med andre aktiver skattemæssigt har en særstatus i relation til virksomhedsbegrebet. Der foreligger således flere afgørelser, hvor salg af landbrugsjord og -bygninger, anses for at være inden for reglerne om ophørspension. Andre aktiver kan som regel ikke anses for en særskilt virksomhed, hvorfor salg uden samtidig overdragelse af aktivitet næppe vil opfylde kravene til en delafståelse.

⁷³ Jf. LFF2000-2001.1.33, bemærkninger til PBL § 15 A, stk. 5

⁷⁴ Jf. Michael Serup i TfS2004.174 og Generationsskifte – Omstrukturering, side 411

Generationsskifte

En selvstændig udlejningsejendom, der ikke er vurderet efter vurderingslovens § 33 stk. 1 og 7, vil blive anset for en passiv virksomhed, som ikke berettiger til indskud på ophørspension. Det gælder dog ikke ejendomme, der udlejes til selskaber, hvor ejerandelen er over 25%. Et eksempel på dette er sagen i TfS2002.587, hvor et ejendomsinteressentskab solgte en ejendom, der var udlejet til et 100% ejet anpartsselskab. Ligningsrådet betragtede salget af ejendommen som en afståelse af en andel af interessenternes samlede erhvervsvirksomhed. Skattedepartementet har i tråd hermed udtalt, at en hovedanpartshavers udlejning af en privat ejendom til et 100% selskab er omfattet af undtagelsesbestemmelsen, hvis ejerandelen i selskabet er over 25%.⁷⁵

Af den tidligere omtalt sag fra TfS2003.169 om andelsbeviset kan udledes, at en aktivitet i personlig regi og en aktivitet i selskabsform bortset fra de nævnte ejendomme ikke kan anses for en samlet virksomhed, selvom de er nært tilknyttede eller som i den konkrete sag afhængige af hinanden. Adskillelsen af aktiviteterne ved flere selskaber giver som følge af de juridiske enheder ikke problemer, mens flere virksomheder i personligt regi er vanskeligere at opdele.

Det primære formål med reglerne om ophørspension er at forbedre mulighederne for generationsskifte, hvorved driften af en virksomhed videreføres af en anden part. Udformningen af reglerne målretter imidlertid ikke anvendelsen til disse situationer, idet der ikke stilles betingelser til erhverver, herunder omkring virksomhedens fortsatte drift. I lovforarbejderne er derimod anført, at fortjeneste ved lukning, herunder likvidation af en virksomhed også kan indskydes på en ophørspension.⁷⁶ Det anføres videre, at det ikke er afgørende, hvorledes fortjenesten ved afståelsen er fremkommet.

Som det fremgår af TfS2002.691, der er omtalt under afsnit 5.2.1., kan en overdragelse ske til flere uafhængige parter, såfremt de enkelte delafståelser foretages samme dag. Den refererede sag vedrører en ejendom, men ud fra begrundelsen for afgørelsen er der eksempelvis intet til hinder for, at den ene overdragelse omfatter driftsmidler, mens den anden afståelse omfatter omsætnings-aktiver.

I TfS2002.589 er offentliggjort en afgørelse fra ligningsrådet vedrørende anvendelsen af ophørspension i forbindelse med en overdragelse af en del af aktiviteten fra privat regi til et selskab. Sagen vedrører en dyrlæges salg af sin andel af dyrlægepraksisen fra et interessentskab til et anpartsselskab, hvor dyrlægen ejer 1/8 af anpartskapitalen. Salget blev gennemført efter reglerne om skattepligtige overdragelser og medførte gevinster på goodwill og driftsmidler. Ligningsrådet konkluderede, at overdragelsen opfyldte betingelserne i pensionsbeskatningslovens § 15 A, hvorfor fortjenesten kunne indskydes på en ophørspension.

⁷⁵ Skattedepartementets brev af 8/1 2001 (j.nr. 12.2001-352-285) jf. Generationsskifte – Omstrukturering, side 406-407

⁷⁶ Jf. LFF2000-2001.1.33, bemærkninger til PBL § 15 A, stk. 7

På baggrund af afgørelsen kan det konkluderes, at anvendelsen af ophørs pension ikke er betinget af, at fortjenesten er opnået ved overdragelse til en ekstern part, idet dyrlægen fortsætter den samme virksomhed i et andet regi. Fortjenester i forbindelse med skattepligtige omstruktureringer i form af aktieombytning, fusion eller spaltning kan derfor også danne grundlag for indskud. Ved skattefrie omstruktureringer udløses ingen fortjeneste, hvorfor reglerne ikke kan anvendes, medmindre der indgår en skattepligtig kontant udligningssum.

Anvendelse af reglerne er herudover ikke afhængig af vederlagets form, og berigtigelsen kan således have karakter af eksempelvis kontanter, gældsbreve og løbende ydelser. Ved de nævnte omstruktureringer modtages udover en eventuel kontant udligningssum udelukkende aktier eller anparter, hvilket ligeledes opfylder betingelserne.

Samlet set kan det konkluderes, at det er vanskeligt, at foretage en præcis afgræsning, der kan anvendes i alle situationer, hvorfor fortolkningen må bero på omstændighederne i den konkrete sag.

5.3. Anvendelse af reglerne

Efter reglerne om ophørs pension kan en person, som realiserer en skattepligtig fortjeneste ved hel eller delvis afståelse af en erhvervsmæssig virksomhed, foretage indskud op til et vist beløb på en eller flere pensionsordninger. Af pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 5 fremgår, at pensionsordningen skal være med løbende udbetaling eller en ratepensionsordning med en bindingsperiode på minimum 5 år. I modsætning til andre ordninger er oprettelsen af en ratepension ikke begrænset til personer under 60 år, og sidste rate kan udbetales efter det fyldte 85. år.

Indskuddet på en ophørs pension er jf. pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 6 maksimeret til et beløb på 2.249.800 kr.⁷⁷, dog højest den fortjeneste fra afståelsen af virksomheden, som indregnes i indkomstopgørelsen hos den, der opretter pensionsordningen.

For ægtefæller, der driver virksomhed i fællesskab, betyder bestemmelsen, at maksimumbeløbet for pensionsindskuddet afhænger af den enkelte ægtefælles andel af fortjenesten og ikke af ejerforholdene.

Maksimumbeløbet på 2.249.800 kr. gælder for den enkelte skatteyder og fordeles således ikke mellem ægtefæller, eller i interessentskaber mellem de enkelte interessenter. Ved successiv afståelse af en

⁷⁷ Beløbsgrænsen i 2005. Beløbet reguleres årligt efter reglerne i personskattelovens § 20.

Generationsskifte

virksomhed eller afståelse af flere virksomheder må de samlede indskud efter reglerne om ophørspension dog ikke overstige beløbsgrænserne⁷⁸.

Beløbsgrænsen for pensionsindskuddet er ikke betinget af, at fortjenesten beskattes i samme år, idet gevinster, som indgår i virksomhedsordningen, også indgår ved beregningen. Pensionsindskuddet vil dog skulle betales af private midler, da en hævnning af beløbet i virksomheden vil begrænse muligheden for opsparing i virksomhedsordningen. Opsparede overskud under virksomheds-ordningen eller henlæggelser til konjunkturudligningsfond under kapitalafkastordningen, der kommer til beskatning ved ophør, indgår ikke i beløbsgrænsen.

Fortjenesten, der opgøres og beskattes efter de samme regler, som gælder ved andre afståelser, er i henhold til ligningsrådets afgørelse i TfS2002.318 før fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Lignings-rådet fastslår endvidere, at det kun er den skattepligtig fortjeneste, der skal medregnes, hvorefter genvundne afskrivninger på driftsmidler eller ejendomme fra virksomhed i personlig regi indregnes med 90%⁷⁹. Tilsvarende tab fradrages 100%.

Af pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 6 følger, at indskuddet er maksimeret til fortjenesten opnået ved afståelsen. Udfra ordlyden indgår eventuelle tab fra tidligere år ikke ved opgørelsen af maksimumbeløbet.

Kan der efter aktieavancebeskatningslovens § 7a foretages nedslag på hovedaktionæraktier med 1% pr. år, reduceres beløbsgrænsen for indskuddet i lighed med nedslaget på genvundne afskrivninger.

Har virksomheden været drevet i personlig regi, udgør fortjenesten de samlede skattepligtige gevinster fra salg af de enkelte dele af virksomheden fratrukket tab.

Frem til april 2005 blev gevinster ved salg af omsætningsaktiver, som eksempelvis varebeholdninger, efter ligningsrådets praksis anset som en del af virksomhedens ordinær drift. Da gevinsten således ikke var en del af afståelsen, kunne den ikke medregnes i fortjenesten og dermed ikke i beløbsgrænsen.

Denne praksis blev ændret ved en kendelse fra landskatteretten, der er offentliggjort som SKM2005.248. Landskatteretten vurderede, at der udfra lovforarbejderne ikke var belæg for at sondre mellem anlægs- og omsætningsaktiver.

⁷⁸ Jf. LFF2000-2001.1.33, bemærkninger til PBL § 15 A, stk. 5

⁷⁹ Jf. afskrivningslovens § 9 og § 21 om henholdsvis driftsmidler og ejendomme

Generationsskifte

Skattemyndighederne har valgt ikke at anke sagen og har som en konsekvens heraf udsendt et genoptagelsescirkulærer⁸⁰, hvorefter den nye praksis kan anvendes på alle indskud på ophørspension inden for en periode opgjort efter reglerne i skattestyrelseslovens § 36.

Pensionsindskuddet fradrages som udgangspunkt i den personlige indkomst. Ved afståelse af hovedaktionæraktier ejet over 3 år er det jf. personskattelovens § 4a, stk. 3 dog valgfrit, hvorvidt indskuddet på en ophørspension helt eller delvist fradrages i aktieindkomst frem for personlig indkomst. Anvendelse af reglen forudsætter, at fradraget kan indeholdes i den samlede aktie-indkomst. Herudover er det en betingelse, at skattemyndighederne modtager meddelelse om, at reglerne anvendes, herunder med angivelse af beløb. Beslutningen om fradrag i aktieindkomsten kan ved henvendelse til skattemyndighederne omgøres indtil den 30. juni i det andet kalenderår efter fradragsåret.

Indskuddet på en ophørspension skal jf. pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 7 foretages inden for en periode på 10 år regnet fra det år, hvor hele eller en andel af virksomheden er afstået. I afståelsesåret kan opnås fradrag for indskud, der foretages inden 1. juli i det umiddelbart følgende indkomstår. Ved fordeling over flere år, fradrages de øvrige indskud i det år, de indbetales.

Muligheden for at fordele indskuddet er indført af hensyn til likviditeten ved overdragelser, hvor der ikke ske fuld berigtigelse i afståelsesåret, hvilket eksempelvis er tilfældet ved gældsbreve og løbende ydelser. Ved anvendelse af virksomhedsordning betyder reglen herudover, at hævning og endelig beskatning af fortjenesten kan fordeles på flere år sammen med fradraget.

Et for meget indskudt beløb kan jf. pensionsbeskatningslovens § 22 tilbagebetales efter anmodning.

Udover bestemmelserne om ophørspension er for selvstændige erhvervsdrivende indført yderligere en gunstig regel omkring pensionsindskud, hvorefter der i et indkomstår kan foretages indbetaling på pensionsordning for et beløb svarende til 30% af virksomhedens overskud inklusiv fortjenester ved salg af eksempelvis driftsmidler. Told- og Skattestyrelsen har bekræftet, at en fortjeneste på driftsmidler i samme indkomstår kan indgå i såvel beregningsgrundlaget for 30%-ordningen som for ophørspension.⁸¹

Efter bemyndigelsen i pensionsbeskatningslovens § 15A, stk. 8 skal personen, der opretter en pensionsordning dokumentere størrelsen af den skattepligtige avance. Dokumentation skal være i form af en

⁸⁰ TS-cirk. 2005-19. Cirkulæret bortfalder 1. marts 2006. De nærmere betingelser omkring genoptagelsen, herunder tidsfrister vil ikke blive gennemgået i denne opgave.

⁸¹ Jf. LV2005 A.C.1.1.6.5

erklæring fra en advokat eller revisor, som skal vedlægges selvangivelsen for det indkomstår, hvor der ønskes fradrag for indbetalingen.⁸²

5.4. Sammenfatning

Bestemmelserne om ophørspension kan anvendes af personer over 55 år, der er fuldt skattepligtige og som har drevet erhvervmæssig virksomhed i personlig regi eller i selskabsform. Det er en betingelse, at virksomheden er drevet i mindst 10 år inden for de seneste 15 år. Ved drift i selskabsform skal personen være hovedaktionær, hvilket er opfyldt ved en ejerandel på 25% eller en stemmeandel på 50% inden for de seneste 5 år.

Erhvervmæssig virksomhed defineres ud fra det sædvanlige virksomhedsbegreb, hvorefter virksomheden skal have et vist omfang og være drevet for egen regning og risiko. Ved drift af flere virksomheder skal betingelsen være opfyldt for den enkelte virksomhed, selvom aktiviteterne har en nær tilknytning eller er integrerede.

Den erhvervmæssige aktivitet må ikke omfatte passiv pengeanbringelse, hvorfor pengetanke og anpartsvirksomhed ikke berettiger til indskud på ophørspension.

Pengetank-virksomhed afgrænses efter de samme regler, som gælder ved succession i selskaber efter aktieavancebeskatningslovens § 11. Afgrænsningen af virksomhedens aktivitet ud fra væsentlighedsbedømmelsen af indtægter og aktiver indeholder de samme problemstillinger, som beskrevet i afsnit 3 om succession. Herudover skal ved personlig drevne virksomheder foretages afgrænsning mellem privat og virksomhed. Ved afgrænsningen kan tages udgangspunkt i kriterierne i virksomhedsordningen, idet forholdene i den konkrete situation dog er afgørende for fordelingen.

Kravet om reel erhvervsvirksomhed gælder for hele perioden på 10 år, hvor personen skal have drevet erhvervmæssig virksomhed.

Som anpartsvirksomhed anses udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler eller skibe samt virksomhed med over 10 ejere. Virksomheder, hvor opretteren af pensionsordningen har deltaget i væsentligt omfang, anses dog ikke for anpartsvirksomhed. Arbejdsindsatsen bedømmes ud fra de konkrete forhold, idet 50 timer månedligt normalt vil være tilstrækkeligt.

Ophørspension kan anvendes ved hel eller delvis afståelse af virksomhed. Det er uafklaret, om overdragelse af enkeltaktiver kan anses for delafståelse, eller om der som ved successionsreglerne skal ske overdragelse

⁸² Der foreligger standardiserede blanketter for henholdsvis advokat og revisor, som skal finde anvendelse. Erklæringen kan desuden afgives af andre personer, som kan dokumentere personlig uddannelse og praktisk erfaring med behandlingen af skattesager m.v.

Generationsskifte

af en ideel andel. Efter min vurdering skal overdragelsen af et aktiv desuden omfatte en tilhørende erhvervsmæssig aktivitet. Flere delafståelser til forskellige erhververe anses for en samlet afståelse, hvis de sker samme dag, hvorfor det er muligt eksempelvis at sælge driftsmidler og omsætningsaktiver i to dele.

Overdrageren kan indskyde et beløb svarende til fortjenesten ved afståelse, dog max. ca. 2,25 mio. kr. i 2005, på en pensionsordning med løbende udbetalinger. Fortjenesten omfatter alle aktiver ved overdragelsen, herunder varebeholdninger. Pensionsindskuddet fradrages i den personlige indkomst, idet det ved afståelse af hovedaktionæraktier med en ejertid over tre år dog er valgfrit, om fradraget istedet foretages i aktieindkomsten. Af hensyn til den likviditetsmæssige situation ved forskellige berigtigelsesformer kan pensionsindskuddet fordeles over en periode på op til 10 år.

6. KONKLUSION

I opgaven er behandlet udvalgte skatteregler, hvorved generationsskifte af erhvervsvirksomheder kan gennemføres skatteneutralt. De udvalgte regler er kildeskattelovens § 33 C og aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A om succession, ligningslovens § 12 B om løbende ydelser, afskrivningslovens § 40, stk. 7 om henstand med betaling af avanceskat samt pensionsbeskatningslovens § 15 A om ophørspension.

De behandlede skatteregler udskyder avancebeskatningen ved overdragelsen, hvilket medfører en rentefordel. Reduceres overdragelsessummen med et beløb svarende til rentefordelen vil den samlede fortjeneste for overdrageren være uændret, men reduktionen vil betyde et mindre finansie-ringsbehov for erhververen.

Ved succession efter kildeskattelovens § 33 C og aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A udskydes skatten ved, at erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Erhverver overtager herved skatteforpligtelsen, og betalingen af skatten udskydes til det tidspunkt, hvor de overtagne aktiver realiseres.

Overdrageren beskattes således ikke ved overdragelsen, mens erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling med hensyn til anskaffelsessum og –tidspunkt samt hensigt. Efter praksis succederer erhverver kun i fortjenester samt forhold reguleret af afskrivningsloven. Herudover kan erhverver succederer i opsparet overskud under virksomhedsordningen og indestående på konjunkturudligningskonto under kapitalafkastordningen.

Efter henstandsordningen i afskrivningslovens § 40, stk. 7 kan overdrageren opnå en rentefri kredit på op til 7 år med betalingen af skatten vedrørende avance på goodwill og andre immaterielle aktiver. Anvendelse af henstandsordningen er betinget af, at overdragelsen berigtiges med en løbende ydelse omfattet af ligningslovens § 12 B.

Generationsskifte

Både overdrager og erhverver påvirkes af bestemmelserne i ligningslovens § 12 B, idet parterne på aftaletidspunktet skal være enige om betingelserne omkring kapitaliseringen af den løbende ydelse. Herudover er såvel erhverver som overdrager i de følgende år omfattet af saldosystemet, hvorefter den kapitaliserede værdi, der blev fastlagt i aftaleåret, nedskrives med den betalte nominelle ydelse i de enkelte år. Den kapitaliserede værdi anvendes desuden som overdragelsessum for aktivet.

Betalingen af den løbende ydelse får først skattemæssige konsekvenser for parterne, når de akkumulerede nominelle ydelser overstiger den kapitaliserede værdi, idet ydelsen fra dette tidspunkt betragtes som en rente.

Reglerne om ophørspension i pensionsbeskatningslovens § 15 A giver selvstændige erhvervs-drivende en mulighed for at foretage et ekstraordinært indskud på pensionsordning i forbindelse med ophør af virksomhed. Skattebetalingen udskydes herved til det tidspunkt, hvor pensionsopsparingen kommer til udbetaling.

Anvendelse af ophørspension har ingen skattemæssige konsekvenser for erhverver, mens overdrageren kan indskyde et beløb på pensionsordning svarende til fortjenesten, dog max. ca. 2,25 mio. kr. i 2005. Fortjenesten omfatter alle aktiver ved overdragelsen, herunder varebeholdninger.

Successionsreglerne kan kun anvendes af familiekredsen samt nære medarbejdere, der er fuldt skattepligtige. Nære medarbejdere er defineret som personer, der er ansat i virksomheden på overdragelsestidspunktet og har været ansat i tre af de foregående fire år. Ved et glidende generationsskifte i personlig drevne virksomheder vil en medarbejder ved første overdragelse ændre karakter til medejere. Da medejere ikke er omfattet af successionsreglerne, er der indsat en undtagelse, hvorefter medarbejdere i en periode på indtil fem år efter første overdragelse kan anvende successionsreglerne.

Ved succession i personlig drevne virksomheder efter kildeskattelovens § 33 C er det en betingelse, at der sker hel eller delvis overdragelse af virksomheden, hvorfor reglerne ikke kan anvendes ved overdragelse af enkeltaktiver. Dog kan ejendomme, hvor mere end 50% anvendes i forbindelse med overdragerens eller dennes hustrus erhvervsvirksomhed, overdrages med succession. Med undtagelse af bortforpagtning af landbrugs- og skovbrugsejendom anses udlejning af fast ejendom ikke for erhvervsmæssig virksomhed.

Succession efter aktieavancebeskatningslovens § 11 og § 11 A er afgrænset til næringsaktier og visse andelsbeviser samt aktier, hvor overdrageren er hovedaktionær. Efter reglerne vil hovedaktionærstatus sige en ejer- eller stemmeandel i selskabet på henholdsvis 25% eller 50% inden for de seneste fem år.

Ved hovedaktionæraktier skal overdragelsen minimum omfatte en stemmевærdi på 15% i et driftsselskab, hvilket betyder, at der ved holdingkonstruktioner foretages en indirekte opgørelse. Det er yderligere et krav,

Generationsskifte

at selskabet har reel erhvervmæssig virksomhed, idet der ikke kan succederes i selskaber, som efter reglerne anses for pengetanke.

Efter bestemmelserne er en pengetank et selskab, hvor aktiviteten i overvejende grad er passiv, hvilket defineres som udlejning af fast ejendom samt besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende. Vurderingen af aktiviteten foretages ud fra selskabets indtægter og aktiver fra pengetank-delen, der ikke må udgøre mere end 50% af de samlede indtægter og aktiver. Ved vurderingen ses på et gennemsnit for de seneste tre år, idet der for aktiver desuden ses på andelen på overdragelsestidspunktet.

Ved væsentlighedsbedømmelsen anvendes i forhold til datterselskaber, hvor ejerandelen udgør mindst 25%, et transparens-princip for så vidt angår indtægts- og aktivkriteriet samt i relation til udlejning mellem selskaberne.

Henstandsordningen kan anvendes af både personer og selskaber, men kun for så vidt angår avancer ved overdragelse af goodwill og andre immaterielle aktiver. Det er yderligere en betingelse, at overdragelsen er en del af en gensidig bebyrdende aftaler indgået efter 1. juli 1999, hvor berigtigelsen sker med en løbende ydelse omfattet af ligningslovens § 12B. Efter bestemmelsen skal ydelsen løbe ud over aftaleåret og være usikker med hensyn til enten varighed eller beløb.

Reglerne om ophørspension er målrettet personer over 55 år, som har drevet virksomhed i personlig regi eller i selskabsform i mindst 10 af de seneste 15 år. Det er et krav, at virksomheden har haft reel erhvervmæssig aktivitet i den nævnte periode. Afgrænsningen med hensyn til aktivitet gælder både for en personlig drevet virksomhed og for selskaber og følger de samme principper som ved succession.

De behandlede skatteregler indeholder subjektive vurderinger omkring flere forhold, herunder med hensyn til entydig definitioner og afgrænsninger.

Ved succession i eller ophør af selvstændig virksomhed i personlig regi kan reglerne anvendes ved hel eller delvis afståelse af virksomheden. Kildeskattelovens § 33 C og pensionsbeskatningslovens § 15 A indeholder ikke en definition af delvis afståelse, ligesom øvrige retskilder ikke giver en entydig afgrænsning. Successionsreglerne kan dog ud fra lovforarbejderne kun anvendes ved overdragelse af en ideel andel af virksomheden, hvilket ud fra den foreliggende praksis vil sige, at de overdragne aktiver skal udgøre en selvstændig enhed. Det er ved ophørspension derimod uafklaret, om overdragelse af enkelte aktiver anses for delvis afståelse, eller om der som ved succession skal overdrages en ideel andel.

Afgrænsningen af pengetank-virksomhed i pensionsbeskatningslovens § 15 A og aktieavancebeskatningslovens § 11 tager udgangspunkt i en bruttobetragtning, idet der udelukkende fokuseres på indtægter og aktiver. Bestemmelserne tager ikke højde for finansieringsstrukturen, ligesom bedømmelsen afhænger af definitionen og opgørelsen af indtægter og aktiver.

Generationsskifte

Opgørelsen skal efter reglerne give et retvisende billede af indtægterne opgjort efter regnskabslovgivningen og aktiverne opgjort til handelsværdier. Lovteksterne giver ikke en klar definition af indtægter og aktiver og giver herudover ikke retningslinier for fordelingen på passiv og reel virksomhed. Bedømmelsen må dermed foretages ud fra den konkrete situation med støtte fra de eksempler, der fremgår af lovforarbejderne og øvrige retskilder.

I forhold til ophørspension skal der ved personlig drevne virksomheder yderligere foretages en afgrænsning af private aktiver overfor virksomhedsaktiver. Afgrænsningen vil ligeledes skulle foretages ud fra forholdene i den enkelte situation, idet kriterierne ved opdelingen mellem privat sfære og virksomhed under virksomhedsordningen kan inddrages.

Ved delvis overtagelse af en personligt drevet virksomhed kan kun succederes i en forholdsmæssig andel af opsøret overskud beregnet med udgangspunkt i kapitalafkastgrundlaget. I beregningen indgår finansielle aktiver ikke i kapitalafkastgrundlaget. Afgrænsningen af finansielle aktiver foretages ligeledes ud fra en konkret vurdering af den enkelte virksomheds forhold.

Som tidligere nævnt succederes efter kildeskattelovens § 33 C i den skattemæssige stilling for så vidt angår fortjenester og forhold, der er reguleret af afskrivningsloven. Landsskatteretten har i en afgørelse fra 2002 konkluderet, at successionen ikke omfatter ejertid i forbindelse med opsat vedligeholdelse i ejendomme. Afgørelsen danner på nuværende tidspunkt praksis, men der er delte meninger om, hvorvidt fortolkningen er for snæver.

I relation til anvendelse af henstandsordningen mangler en klar afgrænsning af løbende ydelser i forhold til efterreguleringer. Efter praksis er enkeltstående efterreguleringer ikke omfattet af ligningslovens § 12B, idet det dog er uklart, om det er arten eller antallet af efterreguleringer, som er afgørende ved sondringen.

Ved løbende ydelser indebærer kapitaliseringen i aftaleåret usikkerhed med hensyn til fastlæggelsen af de nominelle ydelser samt kapitaliseringsfaktoren, hvorfor den kapitaliserede værdi kan sammenholdes med en værdiansættelse af de overdragne aktiver til handelsværdi.

De nævnte problemstillinger kan gøre skattereglerne mindre anvendelige i visse situationer, ligesom mere entydige definitioner og afgrænsninger vil betyde mindre usikkerhed ved anvendelse af modellerne.

Ved bedømmelsen af pengetank-virksomhed kunne en efter forholdene forkert kategorisering undgås, hvis bestemmelser indeholdt en mulighed for at foretage en konkret vurdering i den enkelte situation. Problemer i forhold til pengetank-reglen vil dog ofte kunne løses ved en omstrukturering af selskabet, eksempelvis i form af en spaltning.

Generationsskifte

Efter successionsreglerne i kildeskattelovens § 33 C er det ikke muligt at succedere i en udlejningsejendom. Denne regel kunne gøres mere smidig i situationer, hvor ejendommen udlejes til et selskab, hvor erhverver succederer samtidig. Herved vil der i forhold til successionsreglerne ikke være forskel på, hvorvidt ejendommen drives i privat regi eller i selskabsform. I relation til nære medarbejdere vil det yderligere kræve en lempelse af beskæftigelseskravet, da ejendommen ikke i sig selv opfylder betingelserne til medarbejderens arbejdsindsats.

Endelig vil beskæftigelseskravet kunne lempes, således at interessenter får mulighed for at succedere i den personlig drevne virksomhed, da de i lighed med nære medarbejdere ofte vil være velegnede til at videreføre virksomheden.

7. SUMMARY

A considerable part of the danish companies faces a change of ownership due to retirement in the years to come. The company transfer must take into account the situation of both the transferor and the transferee, and in addition a succesful succession process is in the interest of the Danish society seen from a macro economic point of view. In consequence the politicians have for several years focused on the matter, and improvements to the conditions of changes of ownership are attempted through adjustments and adoption of fiscal legislation.

The purpose of this report is to describe and discuss a limited range of the fiscal legislation adopted in order to improve the conditions of changes of ownership. The regulations selected have the following content:

- Succession without payment of tax
- Respite for the payment of tax
- Pension plan at retirement

The methods result in an interest benefit by defering payment of tax concerning the transfer of the company. A reduction of the consideration equal to the reduced interests will not influence the total profit of the transferor, but the reduced consideration will improve the financial conditions of the transferee, and at the samt time reduce the demands on the future return on the investment.

The regulations of succession defer payment of tax on the profit by letting the transferee take the fiscal position of the transferor regarding time, amount and intention of aquisition of the assests. The transferee takes over the tax obligation and the payment of tax is defered until the transferee sells the assets.

Succession is possible in both unlimited and limited companies, but the transferee must be a member of the nearest family or an experienced employee. Experienced is defined as three years of employment in the company within the last four years.

By succession in a limited company the transferor must be the main shareholder and the transfer must include at least 15% of the shares entitled to vote. Futhermore the activity of the company must not consist in passive investment of money such as possession of money, investment in securities or real estate agency.

The judgement of the activity is objectified by looking at the composition of revenue and assets for the last three years. If the average revenue or assets concerning the passive investment of money makes more than 50% of the total revenue or assets the company is regarded as passive. The composition of assets are judged at the time of transfer as well.

Generationskifte

By succession in a parent company a transparency principle is used regarding subsidiary companies provided the share in the capital is at least 25%. The judgement of the parent company includes on basis of the share in the capital a pro rata share of the revenues and assets of the subsidiary company. In addition rent of property to the subsidiary company is not considered passive investment of money.

Though the judgement of passive activity is objectified subjective assessments have to be made regarding definition of revenue and assets and valuation of the assets. According to the regulations a appraisal of the circumstances is not allowed. As a result companies with identical activity might be judged differently if for instance the structure of finance differ.

The transferee can succeed in an unlimited company or a part of it, while take over of single assets do not correspond to the regulations on succession, since the assets taken over must form an independent unit. The definition of independent unit is not exact and will depend on the appraisal of the circumstances.

According to the rules of respite for the payment of tax the transferor is given a interest-free credit up to 7 years. The respite includes payment of tax on profits on goodwill and similar assets. To use the rules of respite the transfer must be settled by a granting which runs longer than the year of agreement and which is uncertain concerning duration or amount.

The definition of this type of granting is not exact, and for instance subsequent adjustments of the consideration by a takeover of a company complies with the definition. However, according to practice a single subsequent adjustment is not consider to be this type of granting.

According to the regulations concerning tax on granting a capitalized sum of the expected grantings must be estimated. The capitalized sum is applied as consideration, and the sum will according to a balance principle be reduced over the years with the grantings paid. If the total grantings paid exceed the capitalized sum the balance become negative. A negative balance reflects that the consideration has been paid, and further grantings are considered interests. Similar to settlement by instrument of debt the interests influence the taxable income of the transferor and transferee. Unless this happens the granting will not influence the taxable income of the transferor and transferee.

The regulations concerning pensions plan at retirement allows the transferor a tax-deductible pension contribution equal to the profit of the transfer. Hereby the payment of tax is deferred until the pension scheme becomes payable. The deductible amount is maximized at 2,2 millions DKK in 2005.

To use the regulations the transferor has to be at least 55 years old and in addition has been a company owner for minimum 10 years over the last 15 years. Some types of business do not comply with the regulations, that is for instance passive investment of money as described in the passage about succession.

Generationskifte

Furthermore participation in unlimited companies with more than 10 owners or in unlimited companies which activity is letting out plant and machinery or ships does not qualify for a pension plan at retirement.

Since a pension contribution according to the regulations is allowed if a part of a company is transferred the definition of independent unit have to be expounded similar to the regulations concerning succession. Whether the definition is identical according to the two sets of regulation have not yet been determined.

The fiscal legislation discussed in this report improves the conditions of a change of ownership due to retirement, and often the regulations can be used without any problems. However, in some cases questions about definition of terms might influence the use of the regulation, for which reason the result will depend on the interpretation in every situation.

Generationsskifte

8. BILAG

Bilag 1 - succession i ejendomme

	Bygning A	Bygning B	I alt
Forudsætninger			
Overdragerens anskaffelsessum	1.200	900	2.100
Overdragerens afskrivninger	400	500	900
Værdien ved overdragelsen	1.300	400	1.700
Salgssum	1.300	400	1.700
Anskaffelsessum	(1.200)	(900)	(2.100)
Ej genvundne afskrivninger	0	500	500
	<u>100</u>	<u>0</u>	<u>100</u>
Salgssum	1.300	400	1.700
Nedskrevet værdi	800	400	1.200
Genvundne afskrivninger (fortjeneste)	500	0	500
	<u>500</u>	<u>0</u>	<u>500</u>
Faktisk foretagne afskrivninger	400	500	900
	<u>400</u>	<u>500</u>	<u>900</u>
Genvundne afskrivninger, max. faktisk foretagne	400	0	400
Ej genvundne afskrivninger	0	500	500
	<u>400</u>	<u>500</u>	<u>900</u>
Værdi ved erhvervs senere salg	1.500	500	2.000
Erhververes afskrivninger	600	200	800
Succession i både ejendomsavance og genvundne afskrivninger			
<u>Overdrager:</u>			
Avance	0	0	0
Genvundne afskrivninger	0	0	0
<u>Erhverver:</u>			
Avance	300	0	300
Genvundne afskrivninger	1.000	300	1.300
	<u>1.300</u>	<u>300</u>	<u>1.600</u>
Værdi ved erhvervs senere salg	1.500	500	2.000
Anskaffelsessum	(1.200)	(900)	(2.100)
Ej genvundne afskrivninger	0	400	400
Avance	300	0	300
	<u>300</u>	<u>0</u>	<u>300</u>
Salgssum	1.500	500	2.000
Nedskrevet værdi	200	200	400
Genvundne afskrivninger (fortjeneste)	1.300	300	1.600
	<u>1.300</u>	<u>300</u>	<u>1.600</u>
Afskrivninger overtaget ved succession	400	500	900
Erhververs afskrivninger	600	200	800
Faktisk foretagne afskrivninger	1.000	700	1.700
	<u>1.000</u>	<u>700</u>	<u>1.700</u>
Genvundne afskrivninger, max. faktisk foretagne	1.000	300	1.300
Ej genvundne afskrivninger	0	400	400

Generationskifte

Bilag 1 - succession i ejendomme (fortsat)

Succession kun i ejendomsavance

Overdrager:

Avance	0	0	0
Genvundne afskrivninger	400	0	400

Erhverver:

Avance	300	100	400
Genvundne afskrivninger	600	200	800
	1.300	300	1.600

Værdi ved erhvervs senere salg	1.500	500	2.000
Anskaffelsessum	(1.200)	(900)	(2.100)
Ej genvundne afskrivninger (fra oprindelig overdrager)	0	500	500
Avance	300	100	400

Salgssum	1.500	500	2.000
Nedskrevet værdi	700	200	900
Genvundne afskrivninger (fortjeneste)	800	300	1.100

Afskrivninger overtaget ved succession	0	0	0
Erhververs afskrivninger	600	200	800
Faktisk foretagne afskrivninger	600	200	800

Genvundne afskrivninger, max. faktisk foretagne	600	200	800
---	-----	-----	-----

Succession kun i genvundne afskrivninger

Overdrager:

Avance	500	0	500
Genvundne afskrivninger	0	0	0

Erhverver:

Avance	200	500	700
Genvundne afskrivninger	1.000	300	1.300
	1.700	800	2.500

Værdi ved erhvervs senere salg	1.500	500	2.000
Anskaffelsessum	(1.300)	(400)	(1.700)
Ej genvundne afskrivninger	0	400	400
Avance	200	500	700

Salgssum	1.500	500	2.000
Nedskrevet værdi	200	200	400
Genvundne afskrivninger (fortjeneste)	1.300	300	1.600

Afskrivninger overtaget ved succession	400	500	900
Erhververs afskrivninger	600	200	800
Faktisk foretagne afskrivninger	1.000	700	1.700

Genvundne afskrivninger, max. faktisk foretagne	1.000	300	1.300
Ej genvundne afskrivninger	0	400	400

Bilag 2 - løbende ydelser

Eksempel fra lovforslag vedrørende overdragelse af goodwill.

Forudsætninger:

Antal år	7
Årlig ydelse	100.000
Rente	6,0%
Skatteprocent	60,0%

Kapitaliseret værdi af ydelser 558.238

Værdi af goodwill 558.238

Skat heraf 334.943

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6
Bertigtigelse ved løbende ydelse						
<u>Overdrager</u>						
Saldo primo	558.238	458.238	358.238	258.238	158.238	58.238
Ydelse	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)
Saldo ultimo	458.238	358.238	258.238	158.238	58.238	(41.762)
Henstand med skat, primo	334.943	234.943	134.943	34.943	0	0
Nedbringelse af henstand	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(34.943)	0	0
Henstand med skat, ultimo	234.943	134.943	34.943	0	0	0
Modtaget kontant	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Betaling af skat (henstand)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(34.943)	0	0
Skat af ydelser, der overstiger nutidsværdi*	0	0	0	0	0	(25.057)
Kontant provenue	0	0	0	65.057	100.000	74.943

* Ydelser der overstiger nutidsværdi beskattes som kapitalindkomst.

Erhverver

Saldo primo	558.238	458.238	358.238	258.238	158.238	58.238
Ydelse	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)
Saldo ultimo	458.238	358.238	258.238	158.238	58.238	(41.762)
Goodwill, afskrivning	79.748	79.748	79.748	79.748	79.748	79.748
Betalt kontant	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)
Skatteværdi af goodwillafskrivning	47.849	47.849	47.849	47.849	47.849	47.849

Generationsskifte

Fradragstværdi for ikke indregnet ydelse*	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>25.057</u>
Kontant efter skat	<u>(52.151)</u>	<u>(52.151)</u>	<u>(52.151)</u>	<u>(52.151)</u>	<u>(52.151)</u>	<u>(27.094)</u>

* Ikke indregnede ydelser fradrages i kapitalindkomst. Skatteværdi på 60% forudsætter virksomheds- eller kapitalafkastordning.

Bertigtigelse ved gældsbev

Saldo primo	558.238	491.732	421.236	346.511	267.301	183.339
Afdrag	<u>(66.506)</u>	<u>(70.496)</u>	<u>(74.726)</u>	<u>(79.209)</u>	<u>(83.962)</u>	<u>(89.000)</u>
Saldo ultimo	<u>491.732</u>	<u>421.236</u>	<u>346.511</u>	<u>267.301</u>	<u>183.339</u>	<u>94.340</u>

Rente	<u>33.494</u>	<u>29.504</u>	<u>25.274</u>	<u>20.791</u>	<u>16.038</u>	<u>11.000</u>
-------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Overdrager

Modtaget kontant	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Betaling af skat, avance	(334.943)	0	0	0	0	0
Betaling af skat, renter	<u>(20.097)</u>	<u>(17.702)</u>	<u>(15.165)</u>	<u>(12.474)</u>	<u>(9.623)</u>	<u>(6.600)</u>
Kontant efter skat	<u>(255.039)</u>	<u>82.298</u>	<u>84.835</u>	<u>87.526</u>	<u>90.377</u>	<u>93.400</u>

Erhverver

Betalt kontant	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)
Skatteværdi af betalte renter	20.097	17.702	15.165	12.474	9.623	6.600
Skatteværdi af goodwillafskrivning	<u>47.849</u>	<u>47.849</u>	<u>47.849</u>	<u>47.849</u>	<u>47.849</u>	<u>47.849</u>
Kontant efter skat	<u>(32.054)</u>	<u>(34.449)</u>	<u>(36.987)</u>	<u>(39.677)</u>	<u>(42.528)</u>	<u>(45.551)</u>

9. Litteraturliste

Bøger

Generationsskifte – skatter og afgifter, betænkning nr. 1111/1987, Ministeriet for skatter og afgifter – Skattedepartementet maj 1987

Generationsskifte, Generationsskifteudvalgets betænkning nr. 1374/august 1999, Skatteministeriet

Redegørelse fra Retssikkerhedsudvalget, Skatteministeriet februar 1996

Successionsmuligheder i dansk skatteret, René Mørch Sørensen, FSRs Forlag 1991

Generationsskifte – Omstrukturering, Michael Serup, Forlaget Thomson 2004, 2. udgave

Generationsskifte – det skatteretlige grundlag ved generationsskifte og omstrukturering, Søren Halling-Overgaard og Birgitte Sølvkær Olesen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2002

Lærebog om indkomstskat, Aage Michelsen, Steen Askholt, Jane Bolander og John Engsig, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2003, 10. udgave

Skattefri virksomhedsomdannelse, Lars Nygaard og Lars Wøldike, Forlaget Thomson 2003, 2. udgave

Artikler m.v.

Ændrede successionsregler for aktier, Henrik Konradsen, Revision & Regnskabsvæsen 2001.05.0038

Generationsskifte med succession – trods alt?, Bent Zimmermann og Jesper Boesen, TfS2001.318

Generationsskifte - succession ved overgang af aktier, Lida Huldgaard og Øjvind Huldgaard, TfS2001.945

Kildeskattelovens § 33 C- et fortolkningsbidrag, Birte Rasmussen, SR2000.0410

Succession i ejertid efter kildeskattelovens § 33 C – en kommentar til TfS2003.254 LR og TfS2002.392 LSR, Janne Bille, TfS2003.484

Lejefiksering ved overdragelse af bolig berigtiget med livsvarig bopælsret, Bent Ramskov, SPO.2003.364

Earn out – løbende ydelse, Hanne Søgaard Hansen, TfS2003.472

Udvalgte afgørelser fra domstolene, Landsskatteretten, Skatteministeriet og Told- og Skattestyrelsen (Løbende ydelser – efterfølgende regulering af vederlag), Ole Bjørn, SR-skat 2003, side 331

Nyt om pensionsbeskatningen, Hanne Søgaard Hansen, SR.2003.0139

Ophørspension – gennemgang af regler og praksis efter pensionsbeskatningslovens § 15A, Michael Serup, TfS2004.174

Cirkulærer mv.

Generationsskifte

TS-cirkulære 2000-05, 2000-09, 2000-10, 2000-20 og 2005-19

Cirkulære nr. 185 af 17/11 1982 (beregning af skattekurs)

Cirkulære nr. 31 af 22/2 1996 (fusionscirkulæret)

Ligningsvejledningen 2005 (Almindelig del, Erhvervsdrivende samt Selskaber og aktionærer)

Cirkulære nr. 39 af 21/3 2000 (løbende ydelser)

Cirkulære nr. 129 af 4/7 1994 (virksomhedsbegrebet)

Cirkulære nr. 166 af 29/10 1984 (investeringsfondshenlæggelse)

Love

Kildeskatteloven (herunder forarbejder til § 33C)

Aktieavancebeskatningsloven (herunder forarbejder til § 11 og § 11A)

Ligningsloven (herunder forarbejder til § 12B)

Afskrivningsloven (herunder forarbejder til § 40, stk. 7)

Pensionsbeskatningsloven (herunder forarbejder til § 15A)

Fusionsskatteloven

Lov om skattefri virksomhedsomdannelse

Vurderingsloven

Aktieselskabsloven

Kursgevinstloven

Virksomhedsskatteloven

Statsskatteloven

Dødsboskatteloven

Domme fra Højesteret

TfS2000.542 (side 56)

Domme fra Landsretten

TfS2000.661 (side 41)

Kendelser fra Landskatteretten

TfS2000.368 (side 36)

TfS2004.927 (side 49)

TfS2002.392 (side 47)

TfS2005.129 (side 48)

Generationsskifte

TfS2003.168 (side 74)

SKM2005.248 (side 86)

TfS2003.676 (side 46)

SKM2005.361 (side 49)

TfS2003.986 (side 75)

Afgørelser fra ligningsrådet

TfS1992.128 (side 36)

TfS2003.251 (side 74)

TfS2001.352 (side 59 og 63)

TfS2003.252 (side 81)

TfS2001.774 (side 83)

TfS2003.254 (side 20 og 46)

TfS2002.189 (side 76)

TfS2003.255 (side 60 og 65)

TfS2002.264 (side 26)

TfS2003.229 (side 64)

TfS2002.318 (side 85)

TfS2003.469 (side 73)

TfS2002.587 (side 83)

TfS2003.585 (side 75)

TfS2002.588 (side 83)

TfS2003.848 (side 34)

TfS2002.589 (side 84)

TfS2003.852 (side 60)

TfS2002.606 (side 73)

TfS2003.918 (side 81)

TfS2002.607 (side 76)

TfS2004.294 (side 37)

TfS2002.691 (side 80 og 84)

TfS2004.832 (side 64)

TfS2002.975 (side 80)

TfS2004.849 (side 58)

TfS2002.997 (side 78)

TfS2004.927 (side 63)

SKM2003.25 (side 75)

TfS2005.397 (side 31)

TfS2003.169 (side 77, 82 og 83)

TfS2005.656 (side 64)

TfS2003.193 (side 81)

Udtalelser fra Skatteministeriet

TfS1992.99 (side 35)

TfS1996.899 (side 40)